

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

1 MART 2018

Bütün Dünya

192297 SAYI: 2018 / 03 FİYATI: 5 TL

Çanakkale Zaferinin 103. Yılı

Cihangir Dumanlı ve
Erhan Kanyılmaz'ın
Yazılan, 5. ve 30. sayfada

Cengiz Özakıncı:
**Amerikan
Soykırım
Müzesi'nde
Türkiye'yi
Suçlayan
Hitler
Yazıtı** Sh: 22

Kaya Boztepe:
**Daha Lozan
İmzalan-
madan
Koca Ülke
Şantiye
Alanı
Gibiydi** Sh: 11

Necdet Pamir:
Doğal
Zenginlikleri ile
**Kıbrıs Mavi
Vatanımızın
Ayrılmaz
Bir
Parçasıdır** S: 57

Tekin Özertem:
**Sezar
Mart'ın
15'ini
Unutma** Sh: 77
Necf Uğurlu:
**Evlatlık
Çocuklar** Sh: 49

Batının bilimsel üstünlüğünü Eski Yunan Çoktanrıcılığının, Yahudiliğın ve Hristiyanlığın bir başarısı olarak gösterenler, Doğunun bilimsel geriliğini tümüyle Müslümanlığa bağlamaktadırlar. Oysa Müslümanlar 827-1109 yılları arasında yeryüzünde bilimin tek öncüsü durumundaydılar; elinizdeki kitap bunun belgeleriyle dolu.

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Bütün Dünya

2000

Başkent Üniversitesi

Adına Sahibi:

Prof. Dr. Mehmet Haberal

Anısal Yönetmen:

Mete Akyol

Yayın Genel Yönetmeni:

Ufuk Akyol

Görsel Yönetmen

ve Yayın Genel Yönetmeni

Yardımcısı:

Turgut Keskin

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:

Gülçin Orkut Akyol

Teknik Yapım Yönetmeni:

Faruk Güney

Yayın Danışmanı:

Yaşar Öztürk

Türk Dili Danışmanı:

Haydar Göfer

Eğitim Danışmanı:

Dr. Fatma Ataman

Düzeltilme Sorumlusu:

Nükheth Alicikoğlu

Abone Servisi:

Hatice Taygan

*Başkent Üniversitesi'nin bir
kültür hizmeti olan Bütün Dünya
2000, Başkent Üniversitesi
kuruluşlarından*

*Aküm Reklamcılık, Danışmanlık
ve Yayıncılık Ajansı Sanayi ve
Ticaret A.Ş.'nin 1. Cadde
No: 77, Bahçelievler, Ankara
adresinde hazırlanmıştır.*

Seçiciler Kurulu:

Prof. Dr. Nevzat Bilgin (*Anısal Başkan*)
Prof. Dr. Ahmet Mumcu
Prof. Dr. Solmaz Doğanca
Prof. Dr. Sevil Öksüz
Prof. Dr. Ender Varinlioğlu,
Prof. Dr. Okay Eroskay
Prof. Dr. Fuat Çelebioğlu,
Prof. Dr. Sedefhan Oğuz,
Prof. Dr. Levent Peşkirioğlu,
Kaya Karan, Ayhan Erten, İlhan Banguoğlu,
Ahmet Aydede, Ertan Karasu, Manuel Bilos

Sürekli Yazarlar:

Yahya Aksoy, Yücel Aksoy, A. Erdem Akyüz, Prof. Dr. Kemal An,
Sabriye Aşır, Nuray Bartoschek, Kaya Boztepe, Sedem Demir,
Dr. Cihangir Dumanlı, Haluk Erdemol, Konur Ertop,
Gülbüz Evren, Metin Gören, Nilay Karatosun,
Filiz Leloğlu Oskay, Cengiz Önal, Cengiz Özakıncı,
Tekin Özerterem, Yaşar Öztürk, Necdet Pamir, Zeki Sarıhan,
Sezin San Sungunay, İzlen Şen Tokar,
Melek Şirin Tolga, Necef Uğurlu, Dr. Mehmet Uhri,
Mehmet Ünver, Dr. Öğüt Yazman, Mustafa Yıldız

Yönetim Merkezi:

10. Sokak No: 45, Bahçelievler, Ankara
Tel: (0312) 212 80 16
Faks: (0312) 212 31 33

İletişim Adresi:

Burhaniye Mah. Resmi Efendi Sk. No: 46
Altunizade, 34662 İstanbul
Tel: (0216) 422 22 67

Abone Servisi:

Tel: (0541) 725 74 11
abonebd@gmail.com

Baskı: APA Uniprint Basım Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Hadimköy, İstanbul Cad. Ömerli Mah. No: 159
Arnavutköy, 34555 İstanbul

Dağıtım: Yaysat

Basım Tarihi: 23 / 02 / 2018

www.butundunya.com.tr • butundunya@butundunya.com.tr

3 Soy Ağacımız? Dr. Ufuk Akyol

5

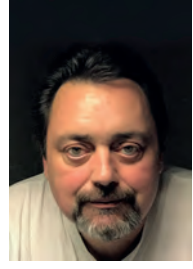
Çanakkale Dersleri

Dr. Cihangir Dumanlı

- 11** Koskoca Ülke Şantiye Alanı Gibiydi
Kaya Boztepe
- 17** Atatürk ve Dış Basın
A. Erdem Akyüz
- 21** Hakimiyeti Milliye Yazıları
- 22** ABD Soykırım Müzesi'nde Türkiye'yi Suçlayan Sahte Hitler Yazıtı
Cengiz Özakıncı
- 30** Çanakkale Deniz Muharebeleri
Erhan Kanyılmaz
- 37** Kıbrıs Sorunu *Cengiz Önal*
- 41** Vehip Paşa'nın Hizmetinde İki Buçuk Yıl *Zeki Sarıhan*
- 47** İnsan Kasapları *Mete Akyol*
- 49** Evlatlık Çocuklar
Necef Uğurlu
- 57** Kıbrıs ve Doğal Zenginlikleri
Necdet Pamir
- 62** Muazzez İlmiye Çığ'dan Mektup Var
- 68** İçime Çektiğim Hava Değil Gökyüzüdür
Sabri Kemal
- 71** Hak Bellediğin Bir Yola Yalnız Gideceksin
Konur Ertop

İÇİNDEKİLER

- 77** Sezar, Mart'ın 15'ini Unutma!
Tekin Özertem
- 82** Heidelberg
İzlen Şen Toker
- 87** Yutturmaca Saptama Kiti
Sabriye Aşır
- 91** Bir Alman Askeri ile Fransız Direnişçinin Dostluğu
Gülbüz Evren
- 97** Yiğidim Aslanım Orda Yatıyor *Metin Gören*
- 100** Bir Kelimenin Tarihçesi
Barbaros Eneç
- 105** Yalnızlığa Sığınan Ünlüler
Mehmet Ünver
- 111** Para ve Mutluluk
Sedem Demir
- 115** İyi Samiriyeli *Haluk Erdemol*
- 117** İsa Çelik *Yaşar Öztürk*
- 123** Neler Olmuyor ki Dünyada
Sezin San Sungunay
- 127** 2018 Troia Yılı *Yahya Aksoy*
- 131** Mutluyum, Çünkü Mutlusun
Nuray Bartoschek
- 135** Yeni Çağ'da Hukuk
Av. Burcu Tayanç
- 141** Sevgi Çiçeği
Hulusi Gürpınar
- 148** Kararlar
Nilay Karatosun
- 56** İlk Dersimiz Türkçe
- 114** Dünyalık
- 134** Bilginizi Denetleyin
- 151** Çözümler
- 152** Yarının Büyükleri
- 154** Bulmaca
- 156** Satranç
- 158** Bize Gönderilen Kitaplardan
- 160** Bir Fotoğraf Bin Sözcük

Soy Ağacımız?

Geçtiğimiz günlerde e-devlet sitesinde açılan soy ağacınızı bulma bölümü, vatandaşlarımızdan yoğun ilgi gördü, görüyor. Bu benim aklımda bir soru işareti oluşturdu:

İnsan, kendisiyle aynı zaman diliminde yaşamamış akrabalarını neden merak eder?

Öyle ya, öğrenebileceğiniz tek şey, onların isimleridir. Başka hiçbir bilgi alamazsınız. Öğreneceğiniz isimler o insanların kim olduklarını, yaşamlarında neler yaptıklarını, eşlerine dostlarına karşı nasıl davrandıklarını size anlatamaz.

Dürüst mü, dolandırıcı mı, iyi kalpli mi, katil mi nereden bileceksiniz? Büyükkannenize kraliçesi gibi mi davranırdı yoksa her fırsatta onu döver miydi? Yaşamı boyunca üretken mi olmuş yoksa tam bir rantiyeye miydi?

Madem tanıyamayacağız, neden adını merak ediyoruz ki?

Hangi coğrafyadan geliyoruz, hangi etnik kökenden geliyoruz? Bu mu merak edilen acaba?

Bu cumhuriyet bir imparatorluğun yıkıntıları üzerinde kuruldu. Kaç millet karmakarışık olduk yüzyıllar içinde bir düşünün.

Hadi siz karışmadınız ve x kökeninden geldiğinizi öğrendiniz, ne yapacaksınız?

Kendinizi ayrıştırarak mısınız içinde yaşadığınız toplumdan? “Başkasından kız alıp vermeyiz, biz x’iz” mi diyeceksiniz?

21. yy’da ne kadar gülünç görüldüğünün farkında mısınız?

Ne idiysek bırakın geçmişin ölü dünyasında kalsın.

Biz önce “Ben neyim?”in cevabını bulalım. “Ne olacağım?”ın cevabını arayalım. Biz nitelikli, iyi birer “insan” olmaya odaklanalım, çabamız bir şeye yarasın. •

ufukakyolbd@gmail.com

Beni Hatırlayınız

ATATÜRK'ÜN BUGÜNÜ DE AYDINLATAN ÖZDEYİŞLERİ

Derleyen: GAZİ GÜDER

- *Ordu, Türk ordusu. İşte bütün milletin göğsünü itimat, gurur duygularıyla kabartan şanlı ad. (1937)*
- *Ordumuz, Türk birliğinin, Türk kudret ve kabiliyetinin, Türk vatanseverliğinin çelikleşmiş bir ifadesidir. (1937)*
- *Ordumuz; Türk topraklarının ve Türkiye idealini tahakkuk ettirmek için sarf etmekte olduğumuz sistemli çalışmaların, yenilmesi imkânsız teminatıdır. (1937)*
- *Büyük milli disiplin okulu olan ordunun; ekonomik, kültürel, sosyal savaşlarımızda bize aynı zamanda en lüzumlu elemanları da yetiştiren büyük bir okul haline getirilmesine, ayrıca itina ve himmet edileceğine şüphem yoktur. (1937)*
- *Islah olunacak şeyler iktisat ve maariftir. Bu sayede memleket imar edilecek, millet refah sahibi olacaktır. Hiçbir millet ve memlekete karşı tecavüz fikri beslemeyiz. Fakat varlığımızı ve istiklâlimizi korumak için, emniyet içinde çalışarak müreffeh ve mesut olmasını temin için her vakit memleket ve milletimizi müdafaaya gücü yeten bir orduya sahip olmak da emelimizdir. (10.12.1922)*
- *Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin ordusu, istilâlar yapmak veya saltanatlar kurmak için şunun, bunun elinde ihtiras aleti olmaktan münezzehdir. İnsanca ve müstakil yaşamaktan başka gayesi olmayan milletin aynı ideale bağlı ve yalnız onun emrine tabi ve sadık öz evlâtlarından mürekkep muhterem ve kuvvetli bir heyettir. (1930)*
- *Kumandanlık vazife ve mesuliyeti yüklenecek kadar omuzlarında ve dimağında kuvvet bulamayanların feci âkıbetlerle karşılaşması mukadderdir. (16.8.1930)*

K Atatürk

Yılmadan Yorulmadan
Dr. Cihangir Dumanlı

Çanakkale Dersleri

103 yıl önce Çanakkale’de yaptığımız vatan savunması Türk tarihinin olduğu kadar dünya askeri tarihinin de önemli muharebelerinden birisidir.

Birinci Dünya Savaşı’nın kaderini değiştiren ve emperyalizme ilk büyük tokatın atıldığı Çanakkale, sonraki kuşaklara önemli dersler vermektedir. Birinci Dünya Savaşı ve Çanakkale’den alınacak başlıca dersler bu yazının konusudur.

I. Bir devlet ekonomik bağımsızlığını yitirirse tüm bağımsızlığını yitirir.

Osmanlı imparatorluğu bilimsel ve teknik gelişmelerden uzak kalınca askeri üstünlüğünü yitirmiş, fetihler yolu ile elde edilen devlet gelirleri azalmıştır. Ardarda gelen savaşların giderleri ve lüks harcamalar devleti aşırı borçlanmaya itmiştir. 1881’de alacaklı devletlerden oluşan Duyun-u Umumiye yönetimi kurulmuş; Osmanlı üretemeyen, kendi vergisini toplayamayan, bor-

cunu ödeyemeyen ve dışarıya muhtaç bir devlet haline getirilmiştir.

Bu koşullarda yaklaşan dünya savaşında müttefik bulmak zorunlu hale gelmiş, devlet ve ordunun kaderi 5 milyon altın borç veren Almanya'ya teslim edilmiştir. Almanya ile ittifak ise bizden çok Almanların işine yaramıştır.

Bu durumu yaşayan cumhuriyetimizin kurucuları tam bağımsızlık ilkesinden yola çıkmıştır.

2. Ortak çıkarımız olmayan devletlerle ittifak yapılmaz

Osmanlı İmparatorluğu savaşın başlangıcında zayıf olduğu için ittifak yapmak zorundadır. Öncelikle itilaf devletleri ile ittifak aranmış, kabul edilmeyince Almanya ile ittifak yapılmıştır. Almanya ise; imparatorluğun insan gücünden, coğrafyasından ve padişahın halife olmasından yararlanmak için Osmanlı ile ittifak yapmıştır.

Birinci Dünya Savaşı aslen İngiltere ile Almanya arasındadır ve her iki taraf kesin sonucu Avrupa'da aramaktadır. Almanya Avrupa cephesinde zafer kazanmak için diğer cephelerde Osmanlı İmparatorluğu'nun yukarıdaki özelliklerini kullanmıştır. Oysa bizim ulusal çıkarımız devletin varlığını bütünlüğünü ve ordusunu korumaktır.

İki müttefikin çıkarları farklı olunca kuvvetli tarafın çıkarları ağır basmış, sonuç Osmanlı İmparatorluğu aleyhine olmuştur.

3. Devletin kaderi bir kişiye veya küçük bir gruba bırakılamaz.

Birinci Dünya Savaşı'na girişimizden çıkarılacak en önemli ders budur. Osmanlı imparatorluğu 23 Ocak 1913 Bab-ı Ali darbesi ile fiilen iktidara gelmiş olan İttihat

Enver Paşa

Enver paşa'nın tek başına aldığı kararlar imparatorluğun sonunu getirmiştir.

Ve Terakki Partisi (İTP) ve onun yöneticilerinin özellikle Enver Paşa'nın inisiyatifi ile savaşa girmiştir. 2 Ağustos 1914'de Almanya ile yapılan ittifak anlaşması, 10 Ağustos'ta iki Alman gemisinin Çanak-kale'den

içeriye alınarak Karadeniz'e çıkarılması, bu gemilerin 29 Ekim'de Rus donanma ve limanlarına taarruz ederek imparatorluğu fiilen savaşa sokması hep Enver Paşa'nın tek başına aldığı kararlarla olmuştur. Bunlardan padişahın ve hükümetin haberleri yoktur. Meclis ise Almanya ile anlaşmanın yapıldığı 2 Ağustos günü kapatılmıştır. Tek kişinin aldığı kararlar imparatorluğun sonunu getirmiştir.

Bunu gören cumhuriyetimizin

kurucuları 1921’de yaptıkları ilk anayasaya “sulh akdi ve vatan müdafaası ilanı” yetkisini TBMM’ne vermişlerdir. Anayasalarımızda başkomutanlığın TBMM’nin manevi kişiliğinde olması bu tecrübeden kaynaklanmaktadır.

4. Yükselme ve atamalar liyakate göre yapılmalıdır

İmparatorluğu tek başına aldığı kararlarla savaşa sokan, savaş planlarını Almanlarla birlikte yapan Genelkurmay Başkanı, Savunma Bakanı ve Başkomutan Vekili Enver Paşa alay komutanlığı dahi yapmamıştır, muharebe deneyimi yoktur. Darbe yaptıktan, padişah damadı olduktan sonra ve iktidar partisinin etkili üyesi olduğu için kısa sürede yükselmiş ve 32 yaşında anılan üst görevlere getirilmiştir. Başkomutanın tecrübesizliğinin savaştaki yenilgimizde önemli bir rolü vardır.

5. Yabancı hayranlığı devlete zarar verir.

Enver Paşa’nın yukarıda belirtilen kararlarının dayanağı Almanya’ya ve Alman ordusuna duyduğu hayranlık ve Almanya’nın yenilmeyeceğine olan kesin inancı idi. Oysa Almanya Schilefen planının öngördüğünden farklı olarak Fransa’da Marne Nehrinde durdurulmuş (Eylül 1914); doğudan da Rus taarruzlarına maruz kalmış ve kaçındığı iki cephele savaşa girmişti. Bundan sonra Almanya’nın yenileceği belli olmasına rağmen Enver Paşa

Enver Paşa'nın zamansız savaş ısrarı Sarıkamış'ta büyük kayıplara ve yenilgiye neden olmuştur.

Almanya’nın yanında ve zamansız olarak (baharı beklemeden) savaşa girmemizde ısrar etmiş, böylece doğu cephesinde (Sarıkamış’ta) çok zayıat vermemize ve sonunda bizim de kaybeden tarafta olmamıza neden olmuştur.

6. Stratejide güç-hedef dengesi gözetilmelidir.

Enver paşa’nın, Genelkurmay’daki Alman generallerle birlikte yaptığı savaş planı Osmanlı ordusuna ve devletine gücünün çok üstünde görevler yüklemiştir. Zayıf bir devlet ve ordu ile üstün düşman kuvvetleri karşısında sekiz cephele yapılan savaş, stratejinin bu temel

Güç-hedef dengesi ilkesinin en iyi örnekleri Atatürk'ün uygulamalarında görülebilir.

kuralına uyulmadığı için kaybedilmiştir.

Güç-hedef dengesi ilkesinin en iyi örnekleri Atatürk'ün uygulamalarında görülebilir.

7. Ordunun komutası yabancılara bırakılamaz

Osmanlı ordusunun Birinci dünya Savaşı'ndaki yönetiminden alınacak önemli diğer bir ders de

budur. 2 Ağustos anlaşmasında "Osmanlı imparatorluğu savaşa girerse orduya Alman general ve subaylarının komuta emesi" kabul edilmiştir. Devletin savaş planı Genelkurmay İkinci Başkanı Bronsart Von Shellendorf ve Genelkurmay'daki Alman daire başkanları tarafından hazırlanmış ve Alman Genelkurmayı'na onaylatılmıştır. Genelkurmay'daki Türk subaylarının dahi bunlardan haberi yoktur. Doğal olarak bu planlar Osmanlı İmparatorluğu'nun değil, Almanya'nın ulusal çıkarlarına uygun olarak hazırlanmış, Mehmetçik kanları Alman çıkarları için akıtılmıştır.

Çanakkale'de 250 bin kayıp vermemizin ana nedeni (...) 2 Ağustos anlaşması gereği Türkiye'de Mareşal ve ordu komutanı yapılan Liman von Sanders'in yanlış yönetimidir.

Çanakkale'de 5. Ordu Komutanı Liman Von Sanders savaşı uzatmak ve mümkün olduğu kadar İngiliz, Fransız askerini Avrupa'dan bu cepheye çekebilmek için ordunun savunma planını Türk komutanların isteklerinin tersine oynak savunma esasına göre yapmıştır (kıyıda zayıf kuvvetler,

geride kuvvetli ihtiyatlar). Kara savaşının 9 ay sürmesinin ve 250.000 zayıat vermemizin ana nedeni, kendi ülkesinde süvari tümen komutanı olan ve savaş deneyimi bulunmayan, fakat 2 Ağustos anlaşması gereği Türkiye’de Mareşal ve ordu komutanı yapılan Liman von Sanders’in yanlış yönetimidir. Liman von Sanders’in yanlış stratejisine Yarbay Mustafa Kemal cesaretle itiraz edebilmiştir.

8. Türk askeri iyi sevk idare edilirse mucizeler yaratır.

Çanakkale’den üç yıl önce Osmanlı ordusu Balkan Savaşı’nda yeni kurulmuş küçük Balkan devletleri karşısında hezimete uğramıştı. Aynı asker üç yıl sonra dünyanın en güçlü ordularını Çanakkale’den geçirmede. Aradaki fark komutanlardan kaynaklanmaktadır. Bunda Balkan Savaşı’ndan sonra Genelkurmay Başkanı Enver Paşa’nın orduda yaptığı yenileştirme ve gençleştirme reformunun önemli etkisi vardır.

Başlangıçta 19. Tümen Komuta-

nı, sonra Anafartalar Grup Komutanı olan genç komutan Mustafa Kemal zaferin kazanılmasında birinci derecede sonuç belirleyici olmuştur.

9. Komutanlar bilgili, cesur ve inisiyatif sahibi olmalıdır.

19. Tümen komutanı Yarbay Mustafa Kemal’in Çanakkale’de ordunun ihtiyat tümen komutanı olmasına rağmen ordu komutanının emrini almadan 25 Nisan’da tümenini muharebeye sokması ve ANZAC birliklerini geri püskürtmesi zaferin kazanılmasında kritik bir öneme sahiptir.

Mustafa Kemal bu hareketi yapmasa idi düşman ilk gün hedefine ulaşmış olurdu.

Albay Mustafa Kemal’in 8 Ağustos’ta kendi isteği ile ordu büyüklüğündeki Anafartalar Grup Komutanlığı’nı üstlenerek Anafartalar ve Conkbayırı karşı taarruzları ile takviyeli düşman kuvvetlerini denize dökmesi tüm subaylar için örnek alınacak davranıştır.

Subay sorumluluk alabilmelidir. •
cihangirdumanlibd@gmail.com

“Size Bombasirtı vakasını anlatmadan geçemeyeceğim. Karşılıklı siperlerimiz arasında mesafemiz sekiz metre, yani ölüm muhakkak, muhakkak... Birinci siperdekiler hiçbiri kurtulamamacasına tamamen düşüyor, ikincidekiler onların yerine gidiyor. Fakat ne kadar gıptaya şayan bir itidal ve tevekkülle, biliyor musunuz? Öleni görüyor, üç dakikaya kadar öleceğini biliyor, en ufak bir fütür bile göstermiyor; sarsılmak yok. Okumak bilenler ellerinde Kur’anı Kerim, cennete girmeye hazırlanıyorlar. Bilmeyenler, kelime-i şahadet getirerek yürüyorlar. Bu, Türk askerindeki ruh kuvvetini gösteren, şaşılabilecek ve övülecek bir misaldir. Emin olmalısınız ki, Çanakkale Muharebesini kazandıran bu yüksek ruhtur.”

M. Kemal Atatürk

Milas Belediyesi'nin, Milas doğumlu ünlü karikatürist Turhan Selçuk anısına bu yıl 8'sini düzenlediği **Uluslararası Turhan Selçuk Karikatür Yarışması için başvurular başladı.**

Konu kısıtlamasının olmadığı ve tüm çizerlere açık olarak düzenlenen 8. Uluslararası Turhan Selçuk Karikatür Yarışması'na katılacak çizerler, en fazla 5 eserle yarışmaya başvurabilecekler. Yarışmaya gönderilecek karikatürlerin "daha önce yayınlanmış olabilir ancak ödül almamış olması" şartı aranmazken, eserlerin başka bir yarışmada ödül almamış olması gerekiyor. Tekniğin serbest olduğu yarışmaya eserler orijinal ya da baskıya uygun 300 dpi, jpg formatında olmak üzere e-mail ile de kabul edilebiliyor.

Çizerlerin, karikatürlerini, 5 Mayıs 2018 gününe dek **"7. Uluslararası Karikatür Yarışması Milas Belediyesi, Kültür Sanat Birimi 48200 Milas / Muğla - Türkiye e-posta: info@milas.bel.tr** adresine

öğzeçmişleri ve iletişim bilgileriyle birlikte ulaştırmaları gerekiyor. Sonuçları 18 Mayıs 2018 günü açıklanacak yarışmanın ödül töreni ise 14 Eylül 2018 tarihinde düzenlenecek. Ödül alan ve sergilenmeye değer bulunan karikatürlerin yer alacağı sergi, **Turhan Selçuk Karikatürlü Ev**'de 1 Ekim'e dek açık kalacak.

Seçici kurulda ise Milas Belediye Başkanı **Muhammet Tokat, Kamil Masaracı, İzel Rozental, Ruhan Selçuk, Rayma Suprani, Ali Şur, Eda Oral, Kemal Urgenç, Serter Karataban** yer alacak.

Yarışmanın birincisine 7.500 TL, ikincisine 5.000 TL ve üçüncüsüne ise 3.000 TL ödül verilecek. •

Daha geniş bilgi için Milas Belediyesi web sayfasından ulaşılabilir: **www.milas.bel.tr**

Gençliğin Dünyası
Kaya Boztepe

Daha Lozan İmzalanmadan Koskoca Ülke Şantiye Alanı Gibiydi

Yollar, köprüler, barajlar, sulama kanalları, hastahaneler, okullar yapıyordu.

Sınavı başarıyla geçerek yurt dışında burslu okumak için gidecek ilk 750 kişilik öğrenci listesini tek, tek incelemiş, kimin nerede okuması gerektiği konusunda isimlerin yanına notlar almıştı.

Yurt dışından konusunda uzman kim-selerle irtibata geçmişti.

Şehircilik,
alt yapı, havacılık,
denizcilik için
durmaksızın
çalışmalar
yapılıyordu.

Hani şimdilerde futbolcular transfer ediliyor ya, o da futbolcu gibi dönemin en önemli, en iyi bilim insanı ve uzman kadrolar getiriyordu. Mimarlar, mühendisler, doktorlar, ziraat ve eğitimciler ile sanatçılar için ayrı bir liste oluşturulmuştu.

mimardan bahsetmiyorum.

Tren kullanılabilecek makinistimiz yoktu.

Hep verdiğim örnektir, at nalına çakılacak çivimiz, hayvanlar için saman yoktu.

Celal Bayar'a haber gönderdi.

İktisat Kongresi yapılacak ve

yeni bir rota çizilecekti. Bir de banka kurmak gerekiyordu.

Bayar "Onur duyurum" dedi.

O tekrar bir mesaj gönderdi Bayar'a, "Yalnız bu zor bir iştir, fazlaca zamanını alacak ve dinlenmeye pek fırsatı olmayacak."

Bayar "Ben hazırım" dedi.

O tekrar "Bu işle-ri yapabilmek için ve-killikten ve diğer gö-revlerinden ayrılması gerekebilir, küçük, küflü bir binayı adam edip orada çalışmaya başlayacak, vekillik

maaşını da alamayacak." dedi.

Bayar'dan haber geldi. "Her şart ve durumda beni nereye lâıyk görüyorlarsa ben orada emirlerine amadeyim."

Atatürk o keyifli zamanlarında yaptığı gibi bıyık altından güldü ve yaverine "Çocuk" dedi, "ben sana demiştim."

Domates ve narenciye satılarak kuruldu o koca tesisler.

Genç Cumhuriyet kuruluşunun henüz 10. Yılında, GSMH (Gayri Safi Millî Hasıla) yaklaşık 500 misli büyüdü.

Şehircilik, alt yapı, havacılık, denizcilik için durmaksızın çalışmaları yapıyordu.

Eğitim en önemli önceliği idi.

%3 okuma yazma oranı olan ve yetişmiş en iyi kadrolarını Çanak-kale başta olmak üzere savaşlar-da şehit vererek kaybetmiş genç Cumhuriyet'in istediği hamleyi yapabilmesi için öncelik eğitimdeydi. Doktor, hemşire, mühendis veya

İmece usulü çalışarak, kooperatifler kurarak, kendi şahsı parasını bu kooperatiflere yatırarak, bire bir, yüz yüze gidip kölüyle, çiftçiyle konuşarak çıktı yola.

Genç Cumhuriyet kuruluşunun henüz 10. Yılında, GSMH (Gayri Safi Millî Hasıla) yaklaşık 500 misli büyüdü. Yani ülkede vatandaşların bir yıl için ürettikleri toplam mal ve hizmetlerin, belli bir para birimi karşılığındaki değerinin toplamı tam 500 misli artmıştı. 12. Yılda ise Türkiye Cumhuriyeti, dünyada kendi kendine yeten 7 ülkeden biri olmuştu.

Oysa bugün nohut, kuru fasulye, soğan, sarımsak, domates gibi Türkiye'nin milli saydığı ürünleri hatta hayvanların yediği samanı bile bile yurt dışından almak zorundayız. Türkiye'de nüfusun sadece %2'si köylerde yaşıyor artık.

Şehirdeki insanlar köye, köydekilerde şehire gitmek istiyorlar.

Pekiye o kadar yoksulluğun, imkânsızlığın içinde Atatürk bunu nasıl yapmış, Türkiye yeniden böyle bir hamle yapabilir mi?

Evet, yapabilir ve yapmak zorunda.

Bakın bazı örnekler verelim.

Suudi Arabistan'ın iftar açarken yediği hurmalar İsrail'den gidiyor.

İsrail çölünün ortasında avuç içi kadar bir ülke. Ülke topraklarının

İsrail, Arava çölü üzerinde kurduğu 7 çiftlikte, ülkenin sebze ve meyve ihracatının % 66'sını gerçekleştiriyor.

%80'i tarıma elverişli değil. İşte bu ülkede tarıma elverişli olmayan hatta deniz seviyesinin 150 metre altında bulunan Arava çölü üzerinde kurdukları 7 çiftlikte, ülkenin sebze ve meyve ihracatının % 66'sını gerçekleştiriyorlar.

İsrail'de kavun karpuz, şeftaliden, domates, biber, patlıcan gibi aklınıza gelebilecek hemen her sebze ve meyve yetişiyor, bunların %90'ı Avrupa ve Amerika'ya ihraç edilirken %10'u da yurt içinde

ABD tarım ürünleri ihracatında dünyada birinci konumda.

tüketiliyor.

Tarım alanında yeni teknolojiler yaratarak yüksek verimlilik sağlayan İsrail, çölün ortasındaki Arava Tarım Merkezi'nde bitkilere lüks otel odası ortamı sağlanıyor.

İsrail, Ürdün sınırında çölün ortasında kurulan Arava Tarım Merkezi'nde çevrede tarım yapan Yahudi çiftçiler için Araştırma Geliştirme (Ar-Ge) çalışmaları yapıyor. Aravada deneme üretiminin yapıldığı seralarda, klima sistemi, bilgisayarlarla kontrol edilen sulama sistemleri bulunuyor. Yaz aylarında gündüz ortalama sıcaklığın 40 santigrad derece olduğu Ölü Deniz'in hemen yanındaki bölgede bitkilerin aşırı sıcaktan olumsuz yönde etkilenmemesi için klima çalıştırılıyor. Susuzluk ve çölleşme ile mücadele veren İsrail dış ülkelere yılda 1.5 milyar dolar değerinde tarımsal ürün ihraç ediyor. Akıllı su yönetimi kurallarını işleten İsrail, tarımsal

üretimini 12 katına çıkarken, su tüketimini neredeyse sabit tutmayı başardı.

Bu ülkelerden ihraç ettiğimiz tohumları kullandığımızda yaptıkları genetik oynamalar sonucu mamüllerden tekrar tohum sağlayamıyor,

tohumları yine yurt dışından satın almak zorunda kalıyoruz.

İsrail'den sonra dünyanın en büyük üretim ve ihracat merkezi olan Amerika'ya bakalım.

Amerika'da "Kovboy" diye bir hayat şekli var. Hükümetlere, seçimlere direk olarak etki eden, şarkıları, giyimleri, hayat tarzları ile gurur duyan, çiftçilik ve hayvancılıkla uğraşan büyük bir kitle.

Deniz kumu gibi çöl toprağında bile ziraat yapıyor ve şaşırtıcı rakamlarda ürün yetiştiriyorlar. Ziraat ve hayvancılık için devlet tarafından planlanmaya büyük önem verirken, bu doğrultuda üretim yapan işletmelere son derece uygun faiz ve vade koşullarıyla kredi imkanı sunuluyor. Kooperatif ve imece usulü çalışmalar çağ atlamış durumda. Vergi konusunda da tohumdan yakıta her türlü masraf ve yatırım için farklı teşvikler uygulanıyor.

ABD tarım ürünleri ihracatında dünyada birinci konumda.

Hollanda bizim Konya ovasından az hallice. Ülkenin çoğunluğu sular altında. Toprak yok. Tarım

alanları deniz seviyesinin en az bir metre altında ama Hollanda ziraat konusunda o kadar başarılı ki, dünyada tarım ürünleri sıralamasında Amerika'dan sonra ikinci sırada geliyor. Avrupa'nın en küçük ve en yoğun nüfusuna sahip olan Hollanda'nın tarım alanları Türkiye yüzölçümünün yedide biri kadar ama gerçekleştirdiği tarımsal ihracat 90 milyar dolar seviyesinde.

Bugün, tarım ve bahçe bitkileri sektöründeki işletme sayısı 65 bini aşan Hollanda'nın sadece en büyük 5 tarımsal ihracat ürününün toplam değeri 34.8 milyar Euro'yu buluyor. Hollanda, süs bitkileri ve sebze ihracatında dünya lideri, et ihracatında dünya dördüncüsü, süt ve süt ürünlerinde dünya üçüncüsü, sıvı ve katı yağ ihracatında ise dünya dördüncüsü.

Hollanda, ABD ve Fransa ile birlikte dünyanın en büyük ilk 3 tarım ihracatçısı konumunda. Bunun ardında ciddiye var, süreklilik var, eğitim var. Planlı, programlı bir çalışma var. İnsana verilen önemi teknolojiye verilen önem, teşvik, eknoloji, kooperatifleşme, araştırma,

geliştirme ve pazarlama stratejileri takip ediyor. Özellikle üniversitelerde verimlilik konusunda müthiş çalışmaları var.

Dünya'nın en büyük ekonomilerinden birine sahip olan Almanlar 2. Dünya savaşından sonra yerle bir olmuş ülkelerinde kümeste tavuk bile bulamazlarken nasıl bu duruma geldi? Teknoloji'den otomomative kadar bir çok dünya markasını ellerinde bulundurdıkları halde tarımda nasıl ve neden bu kadar büyükler?

Son zamanlarda sıklıkla duyulan bir iddia, Almanya başta olmak üzere emperyalist güçlerin dünya gıda kaynaklarını ele geçirmek için son derece planlı bir çalışma yaptıkları yönünde. Satın alınan şirketler

Hollanda'nın tarım alanları Türkiye yüzölçümünün yedide biri ama **ABD ve Fransa ile birlikte dünyanın en büyük ilk 3 tarım ihracatçısı konumunda.**

ve genel tarım politikaları aslında bu dedikoduları destekliyor. Teknoloji ve marka üretiminde dünyada hatırı sayılır bir yeri olan Almanya, iki Almanya'nın birleşmesi sonrasında topraklarının yaklaşık yarısını tarıma ayırdı. Ar-Ge, teşvik ve planlı bir Alman disiplini ile çalışan devlet-üretici-üniversite üçgeni Almanya tarım üretimini konusunda da dünya devleri arasında girmeyi

başardı. Bir yandan üretime önem verirken öte yandan dünyada başka üretim kaynaklarını satın almaya devam ediyor. Tarım ürünlerinin yanısıra kimya ve farma endüstrisinin, gen teknolojisinin, tarımsal ilaçlar, kimyasal gübre ve tohumlar ve hayvan yemleri ile de müthiş

bir atılım içinde olan Almanya'nın bu konumu dikkatle incelenmeli.

Bu ülkelerin ortak yanları nedir?

Uluslararası büyük şirketler hesaplı ve adım adım tüm gıda ve su kaynaklarını ele geçiriyorlar. Milyarlarca insan açlık ve susuzlukla savaşıyor. Bunun farkında olan dünya devleri ar-ge'ye bütçe arıyorlar. Çiftçilik ve hayvancılık yapanlar için özel politikalar, sigorta, emeklilik, teşvik ve gübre, tohum, makina ve yakıt konularında kısa ve uzun vadeli planlarını dikkatle uyguluyorlar. Toprağın işlenmesi, kullanımı, sulama teknikleri, tohum

iyileştirme ve verimlilik konularında son derece ciddi çalışmalar yapıyorlar. Bunun sebebi son derece açık.

Geleceğin en büyük konusu su ve gıda.

Biz nasıl bu hale geldik?

Örneğin su ürünleri ve balıkçılık. Ülkemizin her bir yanı suyla çevrilmiş olduğu halde hem üretim hem tüketim olarak olması gereken seviyelerin çok altında olan ve inanılmaz sorunlar yaşayan balıkçılık konusunu görmezden gelmeye devam edemeyiz.

Çocukluğumuz ve gençliğimizde Coğrafya derslerinde Türkiye'nin nasıl kendi kendine yeten bir ülke durumuna geldiğini okurduk.

Bunu başaran Atatürk'ün elinde sihirli bir değnek yoktu. Ülkede her konuda yapılan hamlelerde öncelik insana verilen önemdi. Kadın ve gençlere yönelik eğitimi. Adama göre iş değil işe göre adam bulmaktı. Gerekirse yurt dışından uzmanlar, eğitimciler getirerek planlı, programlı ve istikrarlı bir şekilde ilerlemektir.

Bunu en kısa zamanda tekrar gerçekleştirmek ve önemli hamleler yapabilmek için formül elimizde.

Formülün adı Mustafa Kemal Atatürk'dür. •

kayabozteped@gmail.com

**Yeniden önemli
hamleler yapma-
nın ve ilerlemenin
formülü elimizde.
Formülün adı:
Mustafa Kemal
Atatürk**

Bilmek Gerek
A. Erdem Akyüz

Atatürk ve Dış Basın 2

Mustafa Kemal daha genç bir subay iken dahi dünya basınının dikkatini çekmiş ve onunla ilgili fotoğraf, yazı ve haberler dış basında yer almaya başlamıştır.

Amerikan The Saturday Evening Post dergisinden Isaac F. Marcossion'un Temmuz 1923 de yaptığı, dergisinde 20 Ekim 1923 de yayınlanan yazısında şunları anlatmaktadır:

“Onu üniformalı göreceğimi sanıyordum. Oysa gri çizgili pantolon ve rugan ayakkabılarla, siyah bir jaketataydan oluşan çok şık bir kıyafet giyinmişti. Bana şunları söyledi: ‘BMM’nin 1920 Ocak ayında

ilan ettiği Misakı Milli, sizin Bağımsızlık Bildirgenize çok benzer. Türk Hükümeti, halkın mutlak egemenliğine dayanır ve onun temsilcisi olan Büyük Millet Meclisi; yargı, yasama ve yürütme organını temsil eder. Türkiye de, Amerika da demokratik rejimlerdir.’ ”

Fransa’da Revue de Monde adıyla yayınlanan derginin tanınmış muhabiri Maurice Perno’ya 29 Ekim 1923 de verdiği röportajda Mustafa Kemal; yabancı devlet okullarına karşı bir düşünce beslemediklerini, ancak bu okulların zaman zaman eğitim dışına çıkarak, Türk olmayan unsurlar üzerinde kasıtlı ve olumsuz etkilemelere gittiklerini, bunun önlenmesi gerektiğini söyleyerek **“Türkler bütün medeni milletlerin dostlarıdır.”** demişlerdir.

New York Herald muhabirine 4 Mayıs 1924 tarihinde verdiği röportajda Mustafa Kemal; Patrikhane ve hilafetin dini yetkileri çerçevesinde kalmayarak; eğitim, toplum düzeni, hukuk, temel hak ve özgürlükler alanında da yetkili olmak için siyasi çalışmalar yaptıklarını, hatta zaman zaman sabotaj ve ihanet projelerine imza attıklarını, bunun kabul edilemeyeceğini gerekçeli bir şekilde ifade ederek açıklamalarda bulunmuştur.

Fransız gazeteci Madame Titina’ya aynı yıl verdiği mülakatta da benzer konuları günde-

21 Şubat 1927 tarihli Time dergisi kapağı me getirmişti.

Time Dergisi, ikinci kez 21 Şubat 1927 tarihinde Atatürk’ü kapağına taşımıştır. Bu taşımının gerekçesi; Türkiye Cumhuriyeti’nin henüz 4. kuruluş yılında büyük bir ekonomik ve sosyal gelişme yakalaması, Balkanlar, Ortadoğu ve Avrupa’da totaliter rejimlerin türemeye başladığı bir ortamda, Türkiye’nin

özgürlükçü, demokrat ve cumhuriyetçi adımlar atması, Atatürk İlke ve Devrimlerinin şaşırtıcı gücü ve uygulaması olmuştur.

Mc Arthur’un Atatürk ile 1931 yılında yaptığı, Avrupa’nın ve dünyanın geleceğine ve genel siyasetine ilişkin görüşme o tarihlerde pek yankı uyandırma-

miş olmasına rağmen, o tarihten tam 20 sene sonra, bir kez daha 7 Kasım 1951 tarihinde Amerika'da yayınlanan The Caucasus dergisinde tekrar ele alınmış ve geleceğe ilişkin inanılmaz bir öngörü olarak takdim edilmiştir.

Atatürk bu görüşmede ana hatları ile “Almanya’nın; İngiltere ve Rusya hariç olmak üzere, bütün Avrupa kıtasını işgal edebilecek bir orduyu kısa zamanda kurabileceğini, bir genel savaşın 1940-45 seneleri arasında başlayabileceğini, İtalya’nın ve yöneticisinin bir nevi

Böyle bir lider ile, Atatürk ile; yalnız Türkiye değil bütün dünya ne kadar övünse azdır. Övünmekten öte, yapılması gereken şey; örnek alınmasıdır.

Çok sayıda gazete için muhabirlik yapan kadın gazeteci Gladys Baker, Avrupalı liderlerle görüşmek için çıktığı Avrupa gezisinde geldiği İstanbul’da 26 Mayıs 1935 tarihinde Atatürk tarafından kabul edildi. İstanbul’a gelirken trende karşılaştığı bir Türk’ün kendisine *“Her Türk’ün yüreğini aç, orada tek bir şey bulacaksın: Atatürk”*

Böyle bir lider ile, Atatürk ile yalnız Türkiye değil bütün dünya ne kadar övünse azdır. Övünmekten öte yapılması gereken şey örnek alınmasıdır

Sezar rolü oynamaktan kendini kurtaramayacağını, Amerika’nın bu savaşta tarafsız kalamayacağını ve sonuca etkili olacağını” ifade ederek “Avrupa devlet adamları, başlıca çekişme konusu olan önemli siyasi sorunları, her türlü milli egoizmden uzak ve yalnız insanlık yararına olarak, iyi niyetle ele almadıkları takdirde, korkarım ki felaketin önü alınamayacaktır.” yargısında bulunmuştur.

Adı geçen dergi, Atatürk tarafından ifade edildiği tarihten 20 yıl sonra aynı söyleşiyi yeniden yayımlayarak, örneğine rastlanamayacak bir öngörü olarak takdim etmiştir.

dediğini ifade eden Gladys Baker, bu sevginin nedenini bulmak istediğini söylüyordu. Atatürk ile görüşmesinin sonrasında ise şunları ifade ederek yazdı:

“Türk Ulusu’nun, Yüce Önder’ini niçin bu kadar takdirle karşıladığını anlamak benim için artık güç bir şey değil. Yaptığı büyük devrimlerin sonucunu görünce, uygarlık yolunda, ancak yüz senede yapılabilecek işlerden daha çok iş yaptığını görüyorum ve anlıyorum.”

Başta da ifade ettiğimiz üzere, genç bir subay olmasından başlayarak Mustafa Kemal Paşanın, Atatürk’ün, dış basında yer alma-

sına ilişkin kısa örnekler vermeye çalıştık. Tüm basın haberleri özel araştırmalara konu olacak genişliktedir. Hele vefatından sonra yer alan haberler, devlet adamlarının, düşünürlerin, asker ve sivil kişilerin onun için söylediği sözler, ve yorumlar ciltleri dolduracak genişliktedir.

Biz son olarak, Atatürk'ün vefatından yalnızca bir kaç ay önce, uluslararası bir derneğin açıklama ve yazısı ile, yazımıza son vermek istiyoruz.

ABD'nin Missouri eyaletindeki Uluslararası Mark Twain Derneği

15 Haziran 1938 tarihinde yaptığı bir açıklama ve Atatürk'e yolladığı yazılı metinde şöyle diyordu:

“Zamanımıza, geçmiş devirlerin Büyük İskender, Jül Sezar ve Napolyon’undan daha şanlı bir nam verdiniz. Askeri ve sivil dehanız, bütün insanlık tarihi üzerinde derinden etkili olmuştur. Sevgi, saygı ve takdirimizin pek ufak bir nişanesi olarak Derneğimiz yayın organı olan ‘Mark Twain Quarterly’ isimli dergimizi size sunuyoruz. Bağlıklarımızla.” •

erdemakyuzbd@gmail.com

Kaynakça:

1.- 365gün Atatürk Takvimi

2.- Dünya basınında Atatürk, nkfu, bidolu haber, işte Atatürk sayıları.

Benim kanaatim o idi ki, ve daima o oldu ki dünyada insan diye yaşamak isteyenler, insan olmak vasıflarını ve kudretini kendilerinde görmedirler... Bu uğurda her türlü fedakârlığa razı olmalıydılar. Yoksa hiçbir medenî millet, onları kendi sırasında ve safında görmek istemez.

Bilirsiniz ki dünyada her kavmin, varlığı kıymeti, hürriyet ve bağımsızlık hakkı, sahip olduğu ve yapacağı medenî eserlerle orantılıdır. Medenî eser vücuda getirmek kabiliyetinden mahrum olan kavimler hürriyet ve bağımsızlıklarından soyunmaya mahkûmdurlar. Medeniyet yolunda yürümek ve muvaffak olmak hayatın şartıdır. Bu yol üzerinde ileri değil, geriye bakmak bilgisizliği ve ihtiyatsızlığı gösterenler, umumî medeniyetin coşkun seli altında boğulmaya mahkûmdurlar.

Medeniyet yolunda muvaffakiyet yenileşmeğe bağlıdır. Sosyal ve iktisadî hayatta, ilim ve fen sahasında muvaffak olmak için yegâne olgunlaşma ve ilerleme yolu budur. Hayat ve yaşayışa hâkim olan hükümlerin zaman ile değişme, gelişme ve yenileşmesi zaruridir. Medeniyetin ihtirasları, fennin harikaları, cihanı değişiklikten değişikliğe sürüklediği bir devirde asırlık köhne zihniyetlerle, maziye düşkünlükle mevcudiyetin muhafazası mümkün değildir. Şunu da kesinlikle söylemeliyim ki medeniyetin esası, ilerleme ve kuvvetin temeli aile hayatındadır. Bu hayatta fenalık, muhakkak sosyal, iktisadî siyasi acze sebep olur. Aileyi teşkil eden kadın ve erkek unsurlarının tabii haklarına malik olmaları, aile vazifelerini idareye yetenekli bulunmaları lazımdır.

Hâkimiyeti Milliye

Yeni Bir Okul

Hamamönü'ndeki Musiki Muallim Mektebi(Müzik Öğretmeni Okulu) bitmek üzeredir. Ankara'nın en güzel ve temiz binalarından birini görmek isteyenlere, Prof. Egli'nin bu eserini gidip, gezmelerini öneririz.

Türkiye'de ilk kez yüksek ve seçkin müzik, kendine layık bir binaya bu kış yerleşmiş olacaktır.

Cumhurbaşkanı her fırsatta yeni Türkiye'de yeni zamanların müziğini arayıp, durmaktadır:

Sahte Bizans ve Arap sesi, onun bu arayışı sırasında, hiç olmazsa okullardan kalktı.

Gerçi bugün halen bu ahu vahlar ile plak dolduranlar vardır. Ancak bunlar alaturka 1313 (1897) yılında sahaflar çarşısında Naili ve Nabi taklitçiliğiyle yaşayanlardan farksızdır. Ankara Müzik Okulu, İstanbul'daki Müzik Medresesi'ni yıkmakta gecikmeyecektir.

Bir düşüncüyü, bir ideali, bir sevgi ya da bir düşmanlığı büyük birikmelerin derinliğine, kuru mantık değil, aksine ateşli bir heyecan götürür.

Sanayi ve ticaret bile satışta cazibe bulmak için güzel sanatları kullanmaktadır. Ford'un emrinde çalışan ressam ve yazarlar, Türk Devrimleri'ne hizmet edenlerden,

daha aşağı bir terbiye ve değerde olmasalar gerek...

Türkiye'nin yeni sesi, Ankara Müzik Okulu'nda eğitim gören göğüs ve boğazlardan çıkacaktır. İdealin sıcaklığının soğumaması, inanışta gevşememek, ruhlarla uyusukluk çökmek ve her şeyi mide ve çıkar ölçüsü ile tartmamak için güzel sanatların ve bunlar arasında halkın en kolay algılayabildiği müziğin ve resmin yardımına gereksinim var.

Tepki ve huzursuzluk her köşeye resim, edebiyat ve müzik kundaklarını yerleştiriyor. Buna sadece polis değil, belki hiç o değil, Türk güzel sanatlarının hüneriyle cevap vermek gerekir.

Devrim bütçelerinin en verimli ve en karlı masraflarından biri, güzel sanatları diriltmek ve işletmek için verdiği ödeneklerdir.

Asıl bunun bir lüks ve keyif için değil, bir gereksinim ve hatta en şiddetli gereksinimlerden biri olduğunun anlaşılması esaslı bir adımdır.

İşte biz henüz bu aşamada bulunuyoruz. Hocaların keman kırıp, resim parçaladığı zamandan birkaç yıl sonra bu anlayışın zaferi, ilerisi için güçlü bir ümit kaynağıdır.

Hâkimiyeti Milliye Gazetesi

13 Eylül 1929

Otopsi
Cengiz Özakıncı

ABD Soykırım

Anıt-Müzesi'nde

Türkiye'yi Suçlayan Sahte Hitler Yazıtı

İkinci Dünya Savaşı, 1 Eylül 1939 günü Polonya'nın Alman ordularınca işgal edilmesiyle başladı. Hitler, işgal emrini on gün önce 22 Ağustos 1939 günü ordu komutanlarıyla gizli toplantıda yaptığı uzun konuşmada vermişti. Hitler Almanyası'nın Polonya'yı işgaliyle başlayan dünya savaşı altı yıl sürecekti; milyonlarca insanın ölümüyle, maddi-manevi yıkımıyla sonuçlanacaktı.

ABD, İngiltere ve Sovyet Rusya 1945'te Almanya'yı yenmiş, esir aldıkları yüksek rütbeli Alman subaylarını Nürnberg'te uluslararası askeri mahkemede yargılamak üzere suç delillerini toplamaya koyulmuştu. Amerikan birliklerinin 1945'te Avusturya'da Saalfelden'de ele geçirdikleri belgeler arasında, Hitler'in dünya savaşını başlatan, Polonya'yı işgal emrini verdiği 22.08.1939 günlü konuşmasına ilişkin notlar da vardı.

Associated Press ajansının Berlin muhabiri Amerikalı gazeteci Louis P. Lochner, 1942'de ABD'de yayımlanan "What About Germany" adlı kitabında, bir muhbirden aldığını dediği bu Hitler konuşmasının metnini de aktarmıştı. Ancak konu-

manın Lochner'in 1942'de aktardığı biçimi ile Amerikan askerlerinin 1945'te Saalfelden'de ele geçirdiği biçimi arasında, önemli uyumsuzluklar vardı. Örneğin, Lochner'in kitabında, Hitler'in;

"Gücümüz, hızımız ve acımasızlığımızdadır. Cengiz Han, milyonlarca kadın ve çocuğu önceden tasarlayarak ve iç huzuruyla katliama sürükledi. Bugün tarih onu yalnızca büyük bir devlet kurucu olarak görüyor. Zayıf Avrupa uygarlığının benim için ne diyeceği umurumda değil. Eleştiri için tek söz edeni bile infaz etmeleri için idam mangasına emir verdim. Savaş

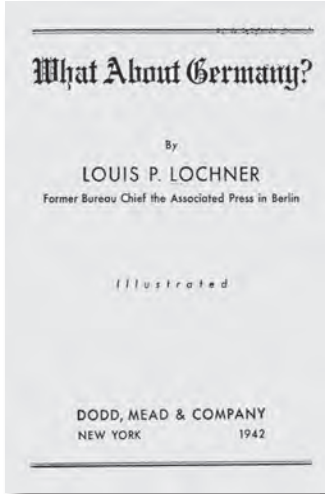

Hitler, Alman ordusu generalleriyle.

hedefimiz belirli hatlara ulaşmak değil, düşmanın fiziksel olarak yok edilmesidir. Polonya dili türevi konuşan her çocuk, kadın ve erkeği acımaksızın öldürme emrini uygulamak üzere Doğu'ya ölüm mangalarımızın gitmesini ben emrettim. Bize

gerek duyduğumuz yaşam alanını (lebensraum) kazandıracak olan yalnızca budur. Bütün olanlardan sonra, kim bugün Ermenilerin yok edilmesinden söz ediyor?"

dediği yazılıydı. Fakat aynı konuşmanın Amerikan askerlerince Nazi belgeleri arasında ele geçirilen metninde ve savunma kanıtı olarak sunulan diğer metinlerinde, Ermenilerden söz eden tek satır dahi yoktu.

Hitler'e atfedilen sözler Louis Lochner'in 1942'de yayımlanan kitabında.

Askeri savcılık, Lochner'in kitabında aktardığı metnin içeriğini ve kaynağını şüpheli bulmuş; bu nedenle yargılamada kanıt olarak kullanmamıştı. Nitekim, Lochner'in "muhbirden aldığım Almanca konuşma metnini 1939'da derhal Amerikan Büyükelçiliğine teslim ettim" dediği üç sayfa'yı inceleyen çevirmen Carlos

Porter, yazının Alman klavyeli bir daktilodan çıkmadığını ve bozuk bir Almanca ile yazılmış olduğunu saptamıştı.

Nüremberg yargılamalarından yaklaşık 30 yıl sonra; Amerika'da, Yahudi Soykırımı'na özgülennmiş bir Soykırım Anıt-Müzesi (Holocaust Memorial Museum) kurulması için çalışmalara başlandı. ASALA terör örgütünün Türk diplomatlara yönelik suikastlerde bulunduğu o yıl-

larda, müze konseyine giren Amerikalı Ermeni Set Momjian, müzede 1915 Ermeni olaylarına da soykırım olarak yer verilmesi karşılığında 1.000.000.- Dolar bağış sözü vermişti. Yahudi Soykırım

Anıt-Müzesi'nde Ermeni soykırım propagandasına da yer verileceği haberi, Türkiye'de üzüntüyle karşılanacak; Dışişleri diplomatik girişimlerde bulunurken, basınıımız da Ermeni propagandasına karşı kamuoyu oluştıracaktı.

1980'li yılların başında, ABD'de kimi Ermeni akademisyenler, kurulacak olan müzeye Hitler'e ait dedikleri "**Bütün olanlardan sonra, kim bugün Ermenilerin yok**

2 WHAT ABOUT GERMANY?

D threatened by that size of a king and the treasonable counsel of a crown prince, I decided to go with Stalin.

"In the last analysis, there are only three great statesmen in the world, Stalin, I, and Mussolini. Mussolini is the weakest, for he has been unable to break the power of either the crown or the church. Stalin and I are the only ones who envisage the future and nothing but the future. Accordingly, I shall in a few weeks stretch out my hand to Stalin at the common German-Russian frontier and undertake the redistribution of the world with him.

"Our strength consists in our speed and in our brutality. Genghis Khan led millions of women and children to slaughter—with premeditation and a happy heart. History sees in him solely the founder of a state. It's a matter of indifference to me what a weak western European civilization will say about me.

"I have issued the command—and I'll have anybody who utters but one word of criticism executed by a firing squad—that our war aim does not consist in reaching certain lines, but in the physical destruction of the enemy. Accordingly, I have placed my death-head formations¹ in readiness—for the present only in the East—with orders to them to send to death mercilessly and without compassion, men, women, and children of Polish derivation and language. Only thus shall we gain the living space (Lebensraum) which we need. Who, after all, speaks today of the annihilation of the Armenians?

"Colonel-General von Brauchitsch has promised me to finish the war in Poland in a few weeks. Had he reported that I need two years or even only one year to do it, I should not have issued the order to march but should have allied myself temporarily with England instead of with Russia. For we are not in a position to carry on a long war.

"One thing is true: a new situation has now been created.² I got to know those wretched worms, Daladier and Chamberlain,

¹Meaning the special SS military formations.

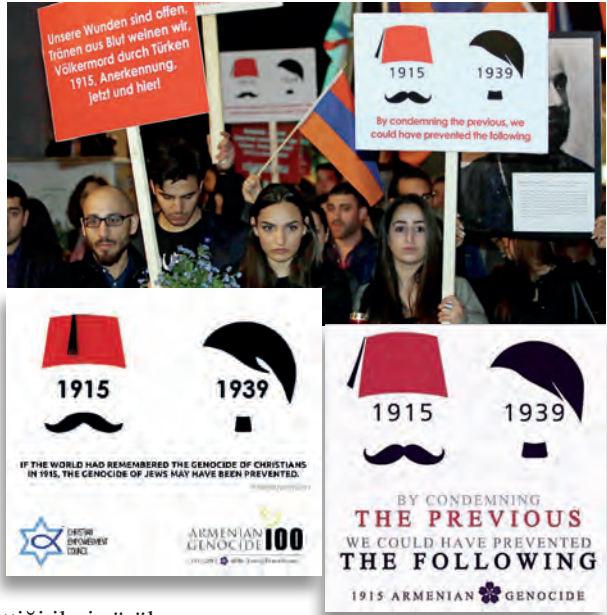
²Apparently Hitler refers to the nonaggression pact with Russia.

edilmesinden söz ediyor?" sözle-

rinin yazılmasını öneriyordu. Bunlara göre, yüzyılın ilk soykırımı I. Dünya Savaşı'nda Ermeniler'e uygulanmıştı; Hitler II. Dünya Savaşı'nda Yahudi soykırımı yaparken, 1915'te Ermeniler'e yapılanların unutulmuş cezasız kalmış olmasından esinlenmişti. Hitler'in 22.08.1939 konuşmasında

Ermenilerden söz ettiği ileri sürülen paragrafın müzeye yazıt olarak konması, bu bakımdan önemliydi.

Amerika'da bu propaganda sürerken, Prof. Dr. Türkkaya Ataöv, 1984'te İngilizce ve Fransızca olarak iki dilde yayımlanan *"Hitler and the Armenian Question / Hitler et la Question Armenienne"* (Hitler ve Ermeni Sorunu) kitapçığında, ABD Kongre ve Senatosu'nda çok sayıda Senatör ve Kongre Üyesinin gerçekte Hitler'e ait olmayan bu sözleri Hitler'e ait göstererek yinedediklerini saptayacak; ve Hitler'in Ermeniler'e ilişkin böyle bir sözünün bulunmadığını Nüremberg yargılama dosyalarından ilgili belgelerle kanıtlayacaktı. Ataöv'den bir yıl sonra, 1985'te, Prof. Dr. Heath W. Lowry *"Ermeniler Üzerine ABD Kongresi ve Adolf Hitler"* (The

1915 Ermeni tehcirini Yahudi soykırımının kaynağı olarak gösteren propaganda afişleri.

U.S. Congress and Adolf Hitler on the Armenians) başlıklı makalesinde, müzeye konulmak istenen sözün Hitler'e ait olmadığını, sahte, uydurma ("spurious") olduğunu gösterecekti.

Ermeni soykırım propagandacıları, yapılmakta olan müzeye Hitler imzasıyla konulmasını istedikleri sözlerin sahte, uydurma olduğunu, Hitler'e ait olmadığını gösteren bu kanıtlar karşısında en küçük bir geri adım dahi atmamışlardı. ABD'de yaşayan Yahudiler, yapılacak müzede Ermeni olaylarına yer verilmesi konusunda ikiye ayrılmış, İsrail çizgisindeki çoğunluk *"Yahudi Soykırımı benzersiz bir olaydır, Er-*

Ermenistan Cumhurbaşkanı Serge Sarkisian, Tüm Ermenilerin Baş Patriği ve Katoligosu II. Karekin, Ermenistan Dışişleri Bakanı ve Diaspora İşleri Bakanı; Doğu Piskoposluğunun Başkanı Başpiskopos Khajag Barsamian ve diğerleri, ABD Soykırım Anıtı Müzesi kıdemli danışmanı Arthur Berger'in kılavuzluğunda, Hitler'in Ermeni Soykırımına gönderme yaptığı sözlerinin önünde duruyorlar. (06.05.2015-Fotoğraf: ABD Soykırım Anıtı Müzesi)

meni vs. başka soykırım iddialarıyla birlikte harmanlanarak sıradanlaştırılmaz, önemsizleştirilemez" görüşünü savunurken; küçük bir kesim, Yahudi Soykırımı Müzesi'nde Ermenilere yer verilmesini isteyen

6 Mayıs 2015'te çekilen fotoğraf, **Ermeni soykırım propagandasında kullanılan sahte Hitler yazıtına, müzenin 1993'teki açılıştan sonra yer verildiğini gösteriyordu.**

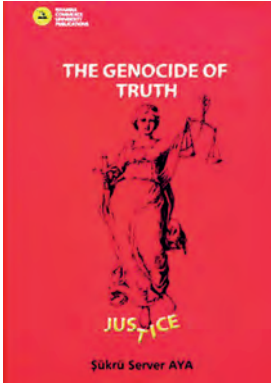
(Jimmy Carter, Ronald Reagan, Bill Clinton gibi) ABD Başkanlarına, yani ABD'nin resmi görüşüne karşı çıkmayı doğru bulmuyordu.

Anıt-Müze konseyi, Aralık 1987'de "20. yüzyılın ilk soykırımı olan Ermeni soykırımının müzedeki tüm çalışmalara katılacağını" duyurmuş, 5 Ekim 1988'de ABD Başkanı Reagan'ın katıldığı temel atma töreninde müze konsey başkanı Harvey Meyerhoff müzede Ermeni soykırımına yer verilmesi konusundaki kararın kesin olduğunu açıklamıştı.

Yapımı 5 yıl süren müze 22.04.1993'te yapılan törenden sonra 26.04.1993 günü halka açılacak; ancak, Türkiye'nin gösterdiği sert diplomatik tepkiler nedeniyle, müzenin daimi sergi bölümünde Ermeni soykırım propagandasına ve

Hitler'e atfedilen uydurma sözlerle yer verilmeyecekti.

Gelgelelim, Ermenistan Cumhurbaşkanı Serge Sarkisyan'ın 6 Mayıs 2015'te müzeyi ziyareti sırasında çekilen bir fotoğraf, Ermeni soykırım propaganda-sında kullanılan sahte Hitler yazıtına, müzenin

1993'teki açılıştan sonra yer verildiğini gösteriyordu.

Ermeni soykırım propagandasında kullanılan yalanları kitaplarında tek tek ele alıp belgelerle çürüten Sayın Şükrü Server Aya, Hitler'e atfedilen **"Bütün olanlardan sonra, kim bugün Ermenilerin yok edilmesinden söz ediyor?"** sözlerinin uydurma olduğunu *"The Genocide of Truth"* (İstanbul Ticaret Üniversitesi y., 2008-s.366 vd.) *"Soykırım Tacirleri"* (Derin y. Ocak 2009, s.205, 206), *"The Genocide of Truth Continues.."* (Derin y. Aralık

Şükrü Server Aya (üstte) ve Ermeni soykırım propaganda yalanlarını belgelerle çürüten kitaplarından bir kaçı.

2010, s.249-270) ve diğer kitaplarında belgelerle göstermiştir.

Hitler'e atfedilen bu sözlerin 25 Ocak 2018 günlü Wall Street Journal gazetesinde Robert M. Morgenthau imzası ile yayımlanan **"Başkan Trump Ermeni Soykırımı Hakkında Gerçeği Söyleyecek mi?"** başlıklı makalede gerçekmiş gibi yinelendiğini belirten Ş. S. Aya, The Wall Street Journal gazetesi editörlerine, Washington Soykırım Müze İdaresi ve Mütevelli Heyeti'ne

ve müzenin bağlı olduğu üst merci olarak ABD Başkanlık Ofisi'ne gönderdiği 13.02.2018 günlü yazıda tepkisini şu sözlerle dile getiriyordu: "Muhterem Beyefendiler. Birinci ve İkinci Dünya savaşları ve "soykırım mito-manisi" (Erich Feigl) ile ilgili tarih hakkında müstakil araştırmacı ve yazarlar olarak, makale yazarının dominant bir eda yazdığı makale içeriğinden fevkalade rahatsızlık duyduğumuzdan bunu ret etmek mecburiyetini duyduk; zira daha önce New York Bölge Savcısı olan Bay Robert M. Morgenthau'un bu yazı içeriği, neredeyse A'dan Z'ye kadar gerçek değildir, kanıtlanmamıştır ve ayrıca dünkü ve bugünkü tarih hakkında devasa bilgi eksikliği ile maluldür. Müzenin duvarında durmakta olan ve Hitler'e atfedilen cümle tamamen yalandır ve ihtimal yirmi yıldan fazladır oradadır. Maalesef Müze kendisine yapılan talepler ve sunulan belgesel kanıtlara suskun kalmayı yeğlemiş veya "sessiz kalarak bu tarihsel yalanı halktan saklanması" söylenmiştir. Avrupa'daki yetkili muhtelif mahkeme kararlarına ve hukuki mevzuata rağmen, Müze bu "soykırım yalanının" propaganda edilmesine alet olmuştur. (...)

ABD arşivleri, Kongre veya Senato referanslı ve Bay Morgenthau'un makalesini nakzeden belgelerle doldur; hâlbuki hukuk ve kanun aleminde ün sahibi Bay Morgenthau kuralları ihmal veya görmezden gelmiş ve konuda "savcı olarak davranırken savunmaya ve

kanıtlara gerek görmemiş ve ülke yasalarına uymayarak aynı olayda bir hâkim veya ebedî bir tanrı tutumu" içinde olmuştur. Bu yapılanların kabul göremeyeceği anlamında araştırmamızı sunarken Wall Street Journal gazetesinin Bay Morgenthau'un "Ermeni Soykırımı" hakkındaki isteklerine katılıp katılmadığını da açıklamasını saygılarımızla talep ederiz."

"Gerçek, ayakkabısını giyene kadar; yalan dünyayı dolaşır" diyor Mark Twain.

Güçlü örgütlerin propaganda yalanlarıysa, dünyayı bin kez dolaşıyor.

Önceki yazımızda "Hitler ve Nazi Partisi, Atatürk'ü, Türk Kurtuluş Savaşını, Kemalizm'i örnek aldı" propagandasını gözler önüne sermiş ve çürütmüştük. Bu yazımızda "Hitler, Yahudi Soykırımını 1915 Ermeni tehcirinden esinlendi" propagandasını, kaynaklarını ve bu yalanı çürüten yayınları gösterdik.

Batı, kendi tarihini kirlüten Hitler faşizmini ve soykırımcılığı; Türklerden kaynaklanmış olgular olarak gösterme çabasıdadır. Bu gibi yalanları, iftiraları savaşlara, işgallere, saldırılara hazırlık olarak görmemiz ve belgelerle çürütmemiz; "yurtta barış dünyada barış" için gereklidir. Çünkü yalanın egemen olduğu bir dünya, savaşlara gebedir. •

cengizozakincibd@gmail.com

Bir “kaçak göçmen rehberi!..”
ABD’ye kaçak yollarla giren Giresunlu Sadık’ın tutunma, var olma mücadelesi,
askerlik arkadaşından yediğı kazıklar ve hayatının aşkını bulması...
Göçmen gözüyle 80’li yılların Amerikası...
Ayrıntılı gözlemler... Sürükleyici bir serüven...

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Yeni Zelanda
Kaynaklarında
Çanakkale
Deniz
Muharebeleri

Doğu Akdeniz'de
Türkiye'ye karşı
gerçekleştirilen askeri
operasyon, Birinci
Dünya Savaşı'nın
en kötü biçimde
tasarlanmış askeri
operasyonlarından
birisidir.

Yazan: ERHAN KANYILMAZ

Bu askeri operasyonla, Fransa'daki Batı Cephesi'nin ötesinde cepheler açmak ve Kafkasya'da Ruslar üzerindeki baskıyı azaltmak hedefleniyordu. Gelibolu Yarımadası'nın batısındaki Çanakkale Boğazı'nı zorlamak için başlangıçta tamamen deniz harekâtı özelliği taşıyan bu operasyon, daha sonra ise Yarımada üzerinde gerçekleştirilen ve 130 binden fazla insanın hayatına mal olan bir kara harekâtına dönüştü.

1914 yılında kara muharebelerinde bir kilitlenme durumu ortaya çıktığından, Donanma Bakanı Winston Churchill bir deniz zaferi görmek için can atıyordu. Churchill, deniz gücünün en temel ilkelerinden biri olan, denizin kontrol altına alınması prensibini tam olarak algılamadan dış görünüşe göre İngiliz Donanması'nın sergilediği hareket noksanlığı nedeniyle endişe duyuyordu. Ancak gerçek şuydu ki, Scapa Flow'da konuşlanan İngiliz Donanması nedeniyle Alman Açık

Winston
Churchill

Deniz Donanması kendisinden sayısal olarak üstün olan bu düşman gücü ile büyük bir çatışmaya girmeden bulunduğu üssü terk ede-

miyordu. Bu ise İngiliz Donanması'nın denizi kontrol altında tuttuğu anlamına geliyordu. Buna rağmen Churchill'in düşüncesinde oluşmaya devam eden ve "Flaman Bölgesindeki dikenli telleri çiğnemekten" başka projelerde kullanılacak yeni orduları görme arzusu vardı.

915 yılının Ocak ayının ilk günlerinde Rusya, Kafkasya'daki Türk taarruzlarının baskısını azaltmak için yardım çağrısında bulundu. Bunun üzerine İngiliz Donanma Komutanı Amiral Fisher ve Savaş Kabinesi Sekreteri Binbaşı Maurice Hankey

Ocak ayı ortası itibariyle Donanma Komutanı Amiral Fisher ve en yüksek rütbeli amirallerin tamamı plâna karşıydı.

savaş gemilerini kullanacağı şeklinde genel bir ifade vardı.

İngiliz Kara Kuvvetleri'nden bu plâna yönelik çok sayıda itiraz geldi ve Churchill son noktayı koydu:

Kendisinin uzun süredir peşinde olduğu deniz taarruzu Çanakkale Boğazı üzerinden Marmara Denizi'ne ve İstanbul'a yapılacaktı. O dönemde Doğu Akdeniz'de Başkomutan olan Amiral Carden'e danışıldı. Çok parlak amirallerden biri olmayan Carden, harekâtın makul ve uygulanabilir olduğu, kendisinin bu göreve başlayabileceği şeklinde bir cevap verdi. "Bir şeyler yapma" gereksinimi ve Churchill'in marazi hevesiyle plân onaylandı. Bu onay, Kanarya Adaları'nın Tenerife bölgesinde bir kolunu kaybeden Nelson'un "Bir müstahkem mevkiye taarruz eden denizci budaladır." şeklindeki ikazına ve Amiral Phipps Hornby'nin 1895 yılında kaleme aldığı "Neden Çanakkale Boğazı'na taarruz etmemiz istenmemelidir?" başlıklı uzun ve mantıklı değerlendirmesine rağmen gerçekleşti. Kabine, 15 geminin kullanımına izin verdi. Bu sayıya en yeni gemiler olan 15 inçlik topla donatılmış HMS Queen Elizabeth ve üç kruvazör de dahildi.

Amiral
Hamilton Carden

Cephesi'ndeki 75 bin Hint askeri ile desteklenecekti. Hazırlanan bu teklin alt kısmında Çanakkale Boğazı'nı zorlamak için Donanma'nın eski

Hastane gemisi, SS Marama

Ocak ayı ortası itibariyle Donanma Komutanı Amiral Fisher ve en yüksek rütbeli amirallerin tamamı plâna karşıydı. Fakat bunlar plânın uygulamaya konulmasını engellemedi. 19 Şubat saat 09.51’de ilk ateş açıldı. HMS Ark Royal gemisinden kalkan ileri gözetleme uçağı karada olup bitenleri mükemmel bir şekilde görüyor fakat verdiği düzeltmeler dikkate alınmıyordu. İleri gözetleme uçaklarından birini uçuran Üsteğmen Williamson Türk müstahkem mevki-
lerinin üzerinde alçak uçuş yaptı ve müstahkem mevki-
lerinde bulunan toplardan hiçbirinde hasar oluş-
turulamadığını fark etti. Bunları Amiral Carden’in Gemi Grubu Komutanına ve Kurmay Başkanı Tuğamiral Keyes’e şahsen rapor ettiğinde hiç de iyi karşılanmadı. Üsteğmen, gemilerin hiçbir şeyi vuramadıklarını söylediğinde Tuğamiral çok öfkelen-
di. Olumsuz hava şartları,

sonraki beş gün boyunca daha fazla bombardıman yapılmasına engel oldu. Fakat hava düzeldiğinde bombardıman yeniden başladı. Amiral, top mermilerinin patlamasına bağlı olarak oluşan yoğun toz bulutu ve parçalanarak kayalara istinaden bütün müstahkem mevki-
lerinin ve orada bulunan topların tahrip edilmemesinin imkansız olduğu şeklinde bir rapor verdi. Queen Elizabeth’in 15 inçlik toplarının büyük katkılarıyla dış tarafta kalan müstahkem mevki-
ler

Willochra, HM New Zealand No 14 adlı nakliye gemisi Gelibolu’dan getirdiği yaralı askerlerle Wellington’a varıyor. Fotoğraf: David James Aldersley / Alexander Turnbull Kütüphanesi

Çanakkale’de bir top. HMS Queen Elizabeth tarafından tahrip edilen bir müstahkem mevki. Arthur Nelson Field’in Gelibolu fotoğraflarından / Alexander Turnbull Kütüphanesi

sonunda sustu.

Harekâtın bir sonraki aşaması, mayınlı sahaların bulunduğu Boğaz’a girmeyi gerektiriyordu. Boğaz, aynı zamanda mayın döşeme yeteneği olan bataryalar, müstahkem mevkiilerdeki toplar ve sırayla yer değiştirebilen obüsler tarafından korunuyordu. Döşenmiş mayınları temizlemek için birkaç girişimde

bulunuldu ancak yakın mesafeden açılan yoğun ateşler nedeniyle bundan vazgeçildi. 10 Mart günü Boğaz’daki müstahkem mevkiileri ateş altına almak için bir başarısız girişimde daha bulunuldu. Aynı

gün Londra’da, Türkler teslim olduğunda uygulanacak şartlara ilişkin görüşler ortaya atılıyordu. Boğaz’da çok iyi korunan mayınlı sahaları temizlemeye yönelik yeni girişimler de başarısız oldu. Hasta ve morali bozulmuş olan Amiral Carden 16 Mart günü istifa etti. Onun yerine Avustralya ve Yeni Zelanda Kolorusu’nun (ANZAC) Komutanı olan General Birdwood’un gözündeki “Bir düzine Carden’e denk olan” Amiral De Roebeck getirildi.

Amiral De Roebeck, 18 Mart günü sekiz savaş gemisiyle Boğazı

I. Dünya Savaşı’nda Kraliyet Donanmasına ait bir ilk yardım yeri çadırı. Suvla Koyu, Gelibolu Yarımadası. Fotoğraf: Rev Ernest Northcroft Merrington / Alexander Turnbull Kütüphanesi

zorlamak için büyük çaplı bir girişimde bulundu. Fransız savaş gemisi Bouvet bir mayına çarparak mürettebatının büyük bir kısmıyla battı. Inflexible kruvazörü de mayına çarptı ve bu nedenle birkaç hafta süre ile muharebeden çekildi. Irresistible savaş gemisi mayına çarptı ve gece saatlerinde battı. Aynı akıbeti Irresistible gemisine yardıma giden Ocean adlı savaş gemisi de yaşadı. Bunun üzerine Amiral De Roebek hareketi iptal etti.

Aslında daha ilk ateş açılmadan

önce bile, deniz muharebelerine kara desteği sağlama gerekliliği üzerinde düşünülmüş ancak bu iş ötelenmişti. Şimdi ise “Müttefiklerin itibarında yaşanan büyük kaybı” önleme gayreti kapsamında Kara Ordusu harekâta katılıyordu. Bu sırada Türkler, Yarımada’daki birliklerinin sayısını önemli ölçüde artırmışlardı. 25 Nisan 1915 günü başlayan müttefik çıkarması, 130 binden fazla kişinin hayatını ve birçok kişinin itibarını kaybedeceği

bir felaketin ön habercisiydi. (Bu sayıya 2 bin 770 Yeni Zelandalı, 8 bin 709 Avustralyalı ve 86 bin 692 Türk dahildir.)

Gelibolu’daki deniz harekâtı, karadan çıkarmanın başlamasıyla sona ermedi. Çıkarma süresince deniz unsurları kıyıdaki birliklere lojistik ve ateş desteği sağladı. Denizaltılar sürekli olarak Boğazı geçtiler ve Marmara Denizi’nde harekât icra ettiler. Kraliyet Donanması kıyıları

25 Nisan 1915 günü başlayan müttefik çıkarması, 130 binden fazla kişinin hayatını ve birçok kişinin itibarını kaybedeceği bir felaketin ön habercisiydi.

da savaşırken bunun hava unsurları ile zırhlı araçları keşif desteği ve topçu ateşlerinin gözetlenmesini sağladılar. Ben-my-Cheree adlı uçak gemisinde görevli Üsteğmen Charles Esmond 12 Ağustos 1915 günü Marmara Denizi’ndeki bir Türk gemisini uçağından ateşlediği bir torpido ile vurarak batırdı. Bu, uçaktan atılan torpido ile batırılan ilk gemi oldu. •

Kaynak: navymuseum.co.nz/worldwar1/battles-operations/dardanelles-gallipoli/

Atatürk’ün 57. Alay ile ilgili sözleri

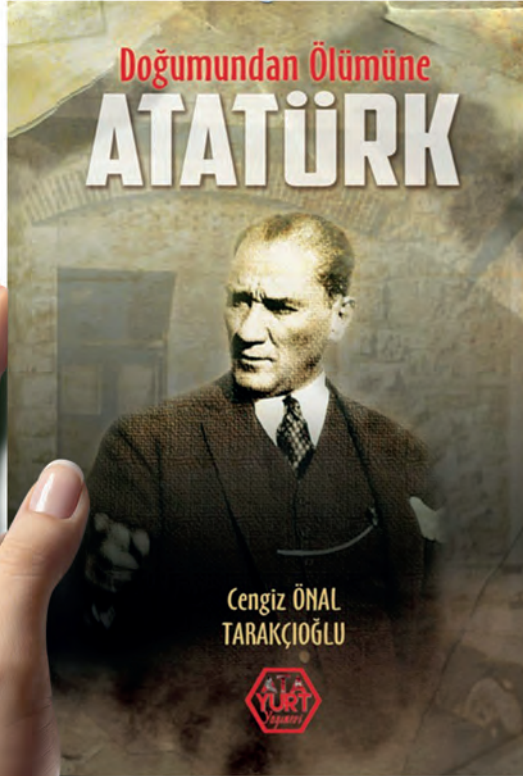
“Onlar mukaddes vatan toprakları için canlarını seve seve vermişler, Çanakkale Savaşları’nın kaderini değiştirmişlerdir. Burada geçen her saniye, kullanılan her an, ölen her nefer, Türk vatan ve milletinin mukadderatını çizmiştir. Kara savaşlarına katılan ilk birlik olan 57. Alay, vatan sevgisinin ne olduğunu insanlığa göstermiştir.

Bu kahraman Alayı hayranlık, minnet ve rahmetle anıyorum.”

Atatürk İlke ve Devrimleri ile Atatürkçü Düşünce Sistemi ve Laik Cumhuriyet Rejimi'ni, ellerine geçirdikleri her fırsatta yok etmek isteyen malumzihniyetin, bugüne kadar aldıkları yol ve ulaştıkları nokta hepimizce bilinmekte ve görülmektedir. (...) Oysa üzeri örtülemeyecek bir gerçek; tarihini bilmeyenlerin geleceklerini kuramayacaklarıdır... Bizi biz yapan değerlere hak ettiğini verebilmek ve Mustafa Kemal Atatürk ve ona ilişkin değerler hakkında, Türk Ulusu'na doğru ve gerçek bilgileri aktarabilmek için gerek araştırmalarında, gerekse makaleleri ve hazırlığı içinde olduğu kitaplarında, çalışmalarını bir kuyumcu titizliği ile sürdüren ve büyük bir sorumluluğun gereğini inanç ve kararlılıkla yapmaya çalışan Tarihçi, Araştırmacı, Yazar **Cengiz Önal Tarakçıoğlu**'nu kutlar, kendisine kolaylık ve başarılar temenni ederim. / *Turgut Özakman* (Ankara, 2008)

Doğumundan Ölümüne Atatürk adlı bu Kitap, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün, bugüne değin çeşitli amaçlarla Türk Ulusu'na yanlış ve eksik anlatılmış olmasının yarattığı Doğru Bilgiye hasret duygusundan doğmuştur. Bu ilk kitabım henüz yayınlanmış olup, tüm seçkin kitapevlerinin raflarında yerini almıştır...
Cengiz Önal Tarakçıoğlu

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

93

Kıbrıs Sorunu (1)

Kıbrıs Adası, 1570'li yıllardan beri önce Osmanlı ve sonra da Türkiye Cumhuriyeti Devleti için hep sorun olarak gelmiş, zamanla uzun süre bizde kalmış, bazen de elimizden çıkmış ve sonunda yeni bir sorunla yeniden karşımıza çıkmıştır.

Önce, NATO içinde ortak çıkarları zedelemeye başladığı gerekçesiyle ve ABD'nin baskısıyla İngiltere, Türkiye ve Yunanistan Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulması konusunda anlaştılar.

Londra'da imzalan bu antlaşma 4 Mart 1959 tarihinde Meclis'in onayına sunulduğunda CHP ciddi eleştirilerde bulundu. Eleştirilerin özü, antlaşmanın içerdiğinden ziyade, Demokrat Parti (DP) hükümetinin bunu bir iç siyaset malzemesi yapması ve kendisine verilen yetkiyi

aşması konusuydu.

İsmet Paşa, DP'yi hemen her konuda sıkça eleştirir ve kısmen de uyarılarda bulunurken; Londra Antlaşması'nın Meclis'çe onaylanması sırasında; “İçinde bulunduğumuz antlaşma gayretleri çerçevesinde

genel selamet ve emniyet bakımından kuvvetli sebeplerin bizi anlaşılmaya sevk ettiğini takdir ediyoruz. Bu arada, gayretler içinde güçlü dostların, çok etkili olduğu

İsmet İnönü

görünen, nasihatlerinin önemli bir payı olduğunu tahmin etmekte güçlük çekmiyoruz.” şeklinde bir konuşma yaparak, Kıbrıs'ın Türkler ve Rumlar arasında taksim edilmesi tezinden hangi koşullarda vazgeçildiğini bildiğini gösteriyor ve Dış Siyasetle ilgili konuların günlük siyaset malzemesi yapılmasından

kaçınıyordu.

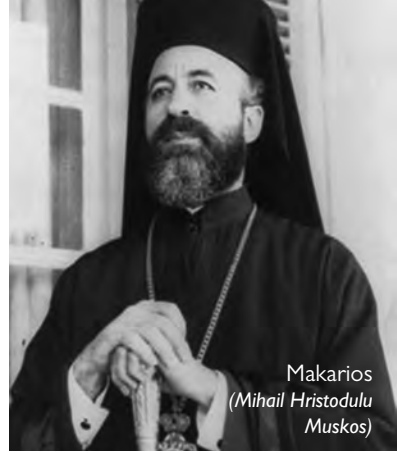
İnönü'nün vurgulamaya çalıştığı husus, DP iktidarının Meclis'in almış olduğu bir kararı Meclis'e danışmadan değiştirmesiyle ilgili bir usul sorunuydu. Tarihın garip bir cilvesi olarak kabul edilir mi bilinmez ama 4 Mart 1959'da TBMM tarafından onaylanan Londra Antlaşması'na dayanarak 16 Ağustos 1960'ta Kıbrıs Cumhuriyeti bağımsızlığını ilan ettiğinde, bu çözümü sağlayan DP iktidarı artık yoktu ve tarihin hak ettiği mevkiindeki yerini almıştı.

Kıbrıs Cumhuriyeti Soğuk Savaş'ın hüküm sürdüğü koşullarda kurulmuştu ama Küba Füze Krizi sonrasında Soğuk Savaş'ın yerini yumuşama siyaseti alınca; aynı ittifak içinde yer alan üyeler arasında milliyetçi çatışmalar su yüzüne çıkmaya başladı. Bu Kıbrıs'ta da kendini gösterdi ve gerek Kıbrıslı Türkler, gerekse Kıbrıslı Rumlar, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin, yaşamını daha da sağlıklı ve huzurlu bir şekilde sürdürebilmesi için gerekli iyi niyetli çabayı göstermekte ayak diremeye başladılar.

İki taraftaki yönetici kadroların Enosis ve taksimden vazgeçmedikleri anlaşıldı. Dolayısıyla devlet işlevlerini yerine getirememeye başladı. Cumhurbaşkanı Makarios mevcut anayasayla devletin yönetilemeyeceğini düşünüyor ama anayasanın değiştirilmesi gerektiğini açıkça dile getiremiyor, Türkiye'nin onayı olmaksızın bunun mümkün

olmadığını biliyordu.

Türkiye'nin içeride Talat Aydemir olayıyla ve dış siyasette de Küba Füze Kriziyle meşgul olduğu bir sırada Makarios, Yunanistan'a yapacağı bir ziyaretin ardından, Ankara'ya da resmi bir ziyarette bulunma isteğini iletti. Amacı planladığı anayasa değişikliği konusuna Atina'nın ne kadar destek verebileceğini, Ankara'nın ise ne oranda tepki göstereceğini öğrenmekti.

Makarios
(Mihail Hristodulu
Muskos)

Makarios'un Ankara ziyareti Kıbrıs Cumhuriyeti'nin sıkıntılarını anlatmak ve bunları da çoğunlukla Türklerin çıkardığını dillendirmekle geçti. Bunun ardından da; Kıbrıs Anayasası'nın kısmen değiştirilmesinin yeterli olamayacağını ifade ederek, anayasanın tamamının değiştirilme yetkisinin verilmesine Ankara'nın onayını istedi. Bu talep İnönü tarafından reddedildi. İsmet Paşa'nın ret gerekçesinin özü; "Kıbrıs Anayasası'nın Makarios tarafından tek taraflı değiştirilmesi-

ni Türkiye'nin asla onaylamayacağı..." hususunu içeriyordu.

Gerçekten de İnönü bu tutumunu hiçbir zaman değiştirmede ve yönetimi boyunca Kıbrıs'la ilgili yaptığı tüm görüşmelerde geri adım atmadığı tek nokta Kıbrıs Anayasası'nın korunması ve bu anayasaya aykırı davranılmasına izin verilmeceği noktası oldu.

İnönü, Dış Siyaset'te izlediği geleneksel tavrını Kıbrıs siyasetinde de sürdürüyordu. Daha önceden de

almaya ihtiyacı olmadığını belirterek, amacının sadece bilgilendirmek olduğunu söylemekle yetindi. Yaşanan gerilim her iki topluma da yansımaya başladı.

Sonunda korkulan oldu ve 21 Aralık 1963 gecesi Lefkoşa'da yaşanan bir olay, Ada'nın tamamında iki toplum arası çatışmaların yayılmasına yol açtı. Olayın duyulması üzerine Ankara'da da gergin saatler yaşanmaya başladı.

Sonunda korkulan oldu ve 21 Aralık 1963 gecesi Lefkoşa'da yaşanan bir olay, Ada'nın tamamında iki toplum arası çatışmaların yayılmasına yol açtı.

belirttiğim üzere; İsmet İnönü'nün siyasetteki genel karakteri; Belirlediği temel bir ilkeden sonra, ödün vermeksizin, diyaloglara kapıyı açık tutarak, bitmez bir sabırla muhataplarını kendi noktasına getirmeye çalışmaktı.

Makarios Ankara ziyaretinden umduğunu bulamadı. Kıbrıs'a döndükten sonra, adada Rumlar ile Türkler arasındaki gerilim ve çatışmaların artması üzerine 30 Kasım 1963'te anayasanın 13. maddesinde değişiklik yapılacağını resmen açıkladı. Türkiye bu amansız çıkışla ortaya atılan öneriyi, 6 Aralık 1963 tarihinde kesin bir dille reddetti. Makarios ise; Ankara'dan bir yanıt

İnönü, aynı gece komutanlar ve dışişleri bürokrasisiyle bir değerlendirme toplantısı yaptı ve sabahleyin jet filosunun ada üzerinde ihtar uçuşu yapma-

sını, çatışmalar durdurulmadığı takdirde ise adanın bombalanması emrini verdi.

Ankara'nın bu kararlı tavır karşısında ilgili birimlerdeki askeri hazırlıklara hemen başlandı. Donanmaya ait gemiler Mersin'e doğru harekete geçti, Orta Anadolu'daki birlikler Yunanistan sınırına kaydırıldı, Türk jetleri ada üzerinde düzenli uçuşlara başladı.

Bir yandan diplomatik adımlar da atıldı. NATO'ya da bilgi verildi ve İngiltere ile Yunanistan'a da birer nota gönderildi. Nota'da adadaki İngiliz ve Yunan birliklerinin Türk birlikleriyle birlikte, çatışan tarafların arasına girmeleri istendi. Çatış-

21 Aralık 1963 gecesi Lefkoşa'da yaşanan bir olay, Ada'nın tamamında iki toplum arası çatışmaların yayılmasına yol açtı.

maların önlenememesi durumunda ise Türkiye'nin tek taraflı olarak müdahale edeceğini bildirildi.

Yaşanan gelişmelere karşın İsmet İnönü uzlaşmaz bir tavır

takınmıyor ve diplomatik yolları sonuna dek tüketmek amacını taşıyordu. İnönü'nün bu davranış biçimi bize yabancı değildi. Çünkü o diplomasi alanındaki yeteneğini ve başarısını tüm yaşamı boyunca kanıtlamıştı. İnönü'nün temkinli kişiliği, olaylara akılcı yaklaşımı ve barışseverliği göz önünde bulundurulduğunda, savaşın ne demek olduğunu en iyi bilen kişilerden biri olduğu

Yaşanan gelişmelere karşın İsmet İnönü uzlaşmaz bir tavır takınmıyor ve diplomatik yolları sonuna dek tüketmek amacını taşıyordu.

O, diplomatik görüşmeler boyunca da son derece uzlaşmacı bir tutum benimsemekle birlikte tek bir konuda ödün vermiyordu. O da; 1959 antlaşmalarının hukuken bağlayıcı olduğu ve yapılacak tüm görüşmelerde bu antlaşmaların temel alınması gerektiği idi.

İnönü'nün kararlı tavrı etkisini gösterdi. Batı'lı Devletler 15 Ocak 1964'te İngiltere'nin girişimiyle Londra'da tüm tarafların katıldığı bir konferans düzenledi. Konferansta, ABD yine NATO aracılığıyla çatışmaları durdurma planını ortaya attı ve 10.000 kişilik

bir NATO gücünü çatışmaların önlenmesi için adaya gönderilmesini önerdi. •

(Gelecek Ay: Kıbrıs Sorunu -II)
cengizonalbd@gmail.com

Kurtuluş Savaşından

Zeki Sarıhan

Beyceli köyünden
Osman Sarıhan'ın
Birinci Dünya Savaşı'nda ve
Kurtuluş Savaşı Başlangıcından
Askerlik Anıları

Vehip Paşa'nın Hizmetinde İki Buçuk Yıl

Mehmet Vehip Paşa

Aşağıdaki anılar, 25 Ağustos 1976 günü, Fatsa'nın Beyceli köyünde Osman Sarıhan'dan ses cihazına kaydedilmiştir. 1884 doğumlu olan Osman Sarıhan, o tarihte 82 yaşında idi. Cumhuriyet döneminde tahsildarlık yaptığı için köyde "Tahsildar Osman Efendi"

olarak tanınırdı. Sarıkadıoğulları'ndan Yakup Hoca'nın oğludur.

Bu anılar, onun hafızasında 57-61 yıl yaşamıştır.

Osman Sarıhan'ın şimdiye kadar hiçbir yerde yayımlanmamış savaş yılları anıları, bir kahramanlık destanı olmaktan çok Birinci Dünya

Savaşı ve Kurtuluş Savaşı yıllarında ordunun ve askerinin içinde bulunduğu durumu göstermesi açısından ilginçtir.

1915'te Askere alınış

"Kaç yaşındasın Osman Emmi?"

"Seksen iki."

"İlk askere gidişin ne zaman oldu?"

"Eski hesap 31'in (1915), Haziranında bizi aldılar. Yaya, çanta sırtımızda, başımızda iki tane jandarma, Niksar'a götürdüler. Oraya teslim ettiler. Üç dört yerde talimğâh var. Bizi köylere taksim ettiler. Bizi Avrustu denilen bir Rum

köyü var, oraya götürdüler. Geldik oraya. Bizim burada Kartaki denen bir çoban vardı. Benden birkaç gün evvel gitmişti.

"Ben senin onbaşın olurum" falan diyordu bana. Oturduk. Biraz sonra birisi geldi:

"Onbaşım seni istiyor!" deyince benim yüreğim ağzıma geldi.

"Ulan", dedim "beni bunun mangasına verirlerse (uzun uzun gülüyor) eve vardığımız vakit, bununla kavga yaparız artık," dedim.

Neyse bizi başka bir onbaşının mangasına verdiler. Orada o gece kaldık. Sabahleyin talime gittik. Talimde bizi acemi çıkarttılar. Birisi bize talim yaptırıyor.

"Hazır ol!", "Yerinde rahat!", "Hazır ol!", "Yerinde rahat!..."

Benim de tabii üzerim başım, elbisem biraz düzgün. Bana sordu: "Sen nerelisin?"

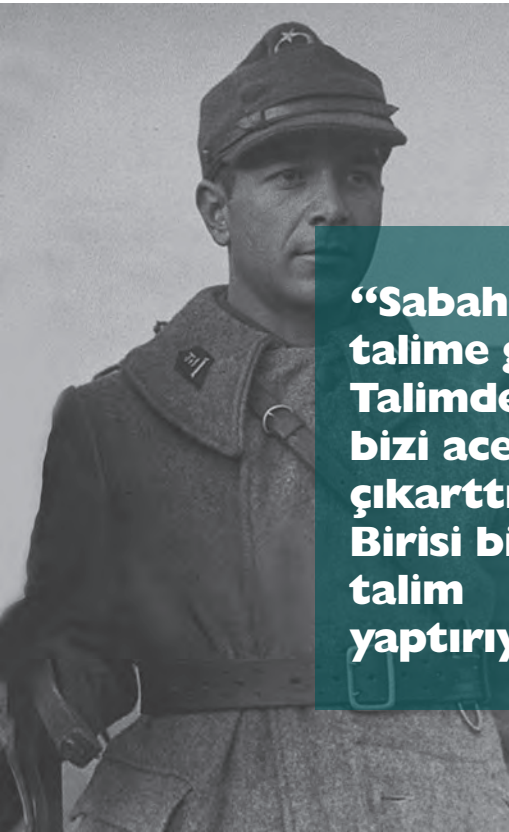
"Miri" denim, Müderris Hamit Efendi'nin yeğeniyim," dedim. "Sen nerelisin?" dedim.

"Çok Değirmen'den Muharrem oğlu İsmail Efendi'nin oğluyum," dedi. "İyi" dedik.

Öğlen oldu. İbrahim Çavuş adında biri var. Manga teşkilatı olacak.

"Herkes erlerini alsın, gelsin," dedi. Bir çam kütüğünün üstünde oturuyorlar. Fatsa'dan Arabacı Yaşar da çavuş orada. Evvelce görmemiştim.

"Sabahleyin talime gittik. Talimde bizi acemi çıkarttılar. Birisi bize talim yaptırıyor."

Bizim onbaşı da, hizmetkâr tutmazsın kapıya, öyle bir onbaşı.” (Gülme). İbrahim Çavuş:

‘Böyle bok onbaşılık yapmayı ne biliyor, bunu yapalım onbaşı,’ dedi benim için. Ben dedim ki, ‘Ben akşam geldim.’

‘İktir bok,’ dedi. ‘Sen olacaksın onbaşı.’

Geldik koğuşa. Güvez’den Mıstıklı diyorlar, biri var orda. Onu nöbetçi bırakıyorum, akşam alıyor bir karavana yemek, sabah alıyor bir karavana yemek. Boynu bir yandan diğer yana dönmez oldu. Öteki onbaşı falan kaçtılar. Ben onbaşı olunca eski onbaşı durmadı, fırar etti. Biz birkaç kişi kaldık.

Ertesi gün fişek verdiler. Manevraya götürdüler. Ben kolumdan yaralandım. Elbiseden ağaç kurşun geçti. Beni Niksar’a gönderdiler. Yatıyor, dinleniyorum, iş miş yok...”

Niksar’dan Erzurum’a

“Orada, Avrustu’da bir, bir buçuk ay kaldık. Emir geldi. Erzurum’a kalktık. Talimgâh Erzurum’a nakledildi. Yeniden manga teşkilatı yaptılar. Beni de manga onbaşı muavini yaptılar. Her nefere yüz esas fişek, yüz, yüz elli kadar da manevra fişeği veriyorlar. Tüfeği olsun, olmasın. Bunu götüreceksin...”

Savaşın ikinci yılı bu. Bizim onbaşı bana da fişek almış.

‘Niye aldın, geri götür bunları!’ dedim.

‘Götüremem’, dedi.

Zabit de çok fena. Doğrudan

“Sonunda emir geldi. Askeri sürdüler harbe. Biz kadro eri olaraktan orada kaldık. Her bölüğün 20 kadro efradı var.

doğruya adamın gözüne küfrediyor. Ama bana bir şey yapmıyor. Beni çok seviyor. Ben götürdüm fişekleri. Onbaşıya küfretti.

‘Niye almış sana fişek?’ dedi.

Kolum iyileşti ama sarılı, açmıyorum.

‘Ben bunları ancak götürebilirim,’ dedim.

Beni koymuyor. Beni bir köye konakçı gönderiyor. Sabahtan çıkıyoruz bir çavuşla. Askere yemek hazırlattırıyoruz. Vardığımız yerde çadır madır yok. Koyun gibi elbisenle falan yatıyorsun. Yürüyerek sekiz günde Reşadiye yoluyla Erzincan’a vardık. Orada keten elbise verdiler. Bizim onbaşı hastalandı. Beni manga onbaşısı yaptılar. Otuz neferin başında beni muavin yaptılar. Terbiyeli onbaşı. Çok sevgideyim ben.

Ordan yedi, sekiz günde Erzurum’a vardık. Orada tüfek ve esas fişek verdiler. Elbise verdiler. Bana verdikleri esas fişekleri birisine verdim. Yedi kuruşa Erzurum’a kadar götürtmeye, kütüklükleriyle beraber.

Götüremiyorum, gitmiyor ki!

Palandöken düzüne gittik. Her çadırda 30 kişi var. Çok asker, çok çadır var orda. Eylül 15."

Asker savaşa sürülüyor

"Sonunda emir geldi. Askeri sürdüler harbe. Biz kadro eri olarak orada kaldık. Her bölüğün 20 kadro efradı var.

Tabur kumandanı bizi talime çıkarttı. Bir mülazimievvel (şimdi

olmak üzere yüz kişi seçmiş. Çavuş bizi Erzurum' un içine götürüyor.

'Nereye gidiyoruz?' dedik.

'Üçüncü Ordu Piyade Muhabere bölüğü olacaksınız, karargâha gidiyoruz,' dedi."

Gittik. Çok üşümüştük. Keçeler serili. Sobalar yanıyor. Yemek fevkalade! O gece kaldık. Ertesi gün hamama gönderdiler. Elbise verdiler, ayakkabı verdiler. Talime çıkardılar.

Ben ikinci mangaya düştüm. İçimizde bir başçavuş var. Başçavuşa dedim ki: 'Solumuzdan düşman süvarisi geliyor, ateş açtır!'

Açtıramadı. 'Takım çavuşusun,' dedi. Onu da yapmadı."

'Onbaşısın!' dedi. Onu yaptı.

'Sen ancak bu kadar, onbaşılık yapabilirsin!' dedi. 'Terfiin terfi. Ama ancak onbaşılık görevi yapabilirsin. İstersen seni kıtana göndereyim.' Herkesi dizdi, sonra oturttu. Askerlikten sordu. Çok sordu. Koğuşa geldik.

'Seni istiyor!' dediler.

Gittik. Bir sofa kurulmuş.

'Bu sana bölük komutanının ziyafeti. Burada onbaşılık yapacak bir sen varmışsın, biz anlayamadığımız,' dediler.

'İyi,' dedik."

"Binbaşı bir düdük çaldı. Bizi topladı. Şöyle gezdi. Üç kişi çıkarttı. Biri benim."

üsteğmen diyorlar) geldi.

Binbaşıya bir kâğıt verdi. Binbaşı bir düdük çaldı. Bizi topladı. Şöyle gezdi. Üç kişi çıkarttı. Biri benim.

'Kollarınızı uzatın,' dedi.

Uzattık. Bileklerimize baktı. Birini kovdu, bizi aldı. Erzurum'a götürdü. O gün, onbaşı, çavuş, başçavuş

Yollarda donan göçmenler

"On gün hasta yattım. Hastaneye gittim. Bize eski elbiseleri giydirdiler. Bit nasıl var, biliyor musun? Avuç işi bit. Üzerini şöyle bir silkelesen bit dökülüyor. Bunun deliklerin, gözünün petekleri, kulaklarının yalakları bit yumağı. Sonra hastaneden geldik. Hamama gönderdiler.

Çavuş dedi ki:

'Erkânıharp reisine hizmete gideceksin,' dedi.

'Gidemem!' dedim.

'Gideceksin!' dedi.

'Gidemem!' dedim.

Erkânıharp Reisi Aziz Sami idi. Onbaşıyla çavuşu gönderdim."

'Bana ilişmesin! Beni fırır ettirir sonra' dedim. Akşam oldu. Çavuş geldi:

'Çantanı hazırla, gideceksin!' dedi. Akşam yanında erkânıharp reisiyle geldi.

'Osman geldi mi?' dedi.

'Geldi,' dediler.

'Haydi gidiyoruz,' dedi."

Meğer beni zayıf, silah ve cephaneyi taşıyamaz diye vermiş oraya. Yolda söyledi. Şimdi her askerin sırtında çantası var. Yüz elli fişeği var askerin. Bir yanında portatif kazma, diğer yanında tüfeği var. Ayrıca sıra ile karavana taşıyor, çantada.

İlca'ya geldik. İki gün kaldık. Paşa Mahmut Kâmil Paşa idi. Cipe bindi gitti.

'Vehip Paşa geliyormuş,' dediler. Yolda bana çavuş dedi ki:

'Nasıl gördün mü?'

Eşyası arabada çünkü. Yollarda

mu hacirler var. Kadının biri çocuğunu kundağa sarmış, karın üzerine bırakmış gitmiş! Öküzleri arabaya koşmuş, övündireyi dizine dayamış. Öküzler de buymuş kendisi de. Bunlara yolda rastlıyoruz. Beş altı günde Erzincan'a geldik. Sarıkamış harbinden sonra oluyor bunlar. Vehip Paşa gelmiş, yanında bir de Alaman erkânıharp getirmiş.

İkinci günü, Patariş isminde bir köye ordugâh kuruldu. Erkânıharp reisi beni çağırıldı.

'Osman,' dedi. 'Yarın Bağdat Cephesi'ne gideceğiz. Ben fırka kumandanı tayin oldum. Sen de gideceksin benimle,' dedi.

'Gidemem ben Bağdat Cephesi'ne!' dedim.

Gidersin, gidemezsin biraz münakaşa yaptık. Bu da miralay mı ne diyorlar. O zaman öyle diyorlardı.

'Gedemez misin?'

'Gidemem.'

'Hastır,' dedi bana. Biz bölüğe geldik. Gitti erkânıharp reisi. Bir, bir buçuk ay kaldık."

Yolda yürürken dikilen çarık

"Erzincan da bozuldu. Ruslar geliyorlardı. Suşehri'ne ordugâh kurulacak. Geliyoruz ama, ayağımızda hep çarık var. Benim ayağımdan çarık düştü. Yolda baktım bir öküz ölmüş. Tüfeği boynuma taktım. Çanta da var omzumda. Öküzün sağrısından bir çarık yüzdüm. Bir çivi yaptım. Çarığın kıyısından bağ çıkarttım. Burnundan da sıırım yaptım. Burnunu da diktim. Çarığı da

diktim. Oturdum. Biraz ot yoldum. Çarığın içine koydum. Yalınayak gidiyordum. Hem gidiyor, hem çarığı dikiyordum. Yolda mallar, kadın-erkek, kaçıyorlar.

Bir genç kadın geldi yanıma: 'Nerelisin?'

'Fatsalığım.'

'Fatsa kaç günlük yol buraya?'

'15 günlük yol.'

'Ben kimsesiz kaldım. Beni yanına al. Muhaciriz diye seni götürüyüm,' dedi. Bizi, karıları kim alacak?

“Beyefendi, askerlikte namusuyla yaşamak şart da sivillikte namusuyla yaşamak şart değil mi?” dedim.

'Git başımdan! Ben karı marı istemiyorum,' dedim. Bunu kovduk. (Bekârdım o zaman)

Suşehri'ne geldik. Karargâh kuruldu. Sabahleyin beni paşaya posta gönderdiler. Paşa çağırdı:

'Posta!'

'Buyurun!' dedik.

'Ne lan,' dedi. 'Ayağındaki çarığın biri tüysüz, biri tüylü!'

'Seferberlik çarığı Paşa Hazretleri, ne yapacaksınız?' dedim.

Ertesi gün beni gene Paşa'ya gönderdiler. Açık göz diye beni gönderiyorlar.

'Hani,' dedi. 'Çarığı gene atmamışsın ayağından.'

'Sayende bir gün olur da atarız Paşa Hazretleri!' dedim. Koğuşa geldim, oturdum. Bölük kumandanı geldi. 'Sen benimle gel!' dedi.

Naci isminde bir Laz uşağı da var. İkimizi aldı. Paşa'nın hususi yaveri var, onun yanına götürdü bizi. Yaver Laz uşağına:

'Paşa'ya hizmet edebilir misin?' dedi.

'Edemem!'

'Sittitrol hadi!' dedi.

Bana: 'Sen edebilir misin?' dedi.

'Ben hizmetten kaçmam da,' dedim. 'Ben köylü çocuğuyum. Bilemediğim şeyler olur. Hizmet ederim desem, sonra yapamam. Bana öğretirseniz, yaparım,' dedim.

'Sen git!' dedi zabite.

Beni çadıra aldı.

'Askerlikte namusunla yaşamak şarttır. Şu çadırın içi kırmızı lira ile dolu olsa dönüp bakmayacaksın,' dedi. 'Eğer bakarsan Paşa'nın hizmetçisi Rıza'nın akıbetine uğrarsın,' dedi. Rıza, Paşa'nın bir şeyini çalmış.

Dedim ki: 'Beyefendi, askerlikte namusuyla yaşamak şart da sivillikte namusuyla yaşamak şart değil mi?' dedim. 'Biz olduk kadar namusuyla yaşayan adam evladınız,' dedim. 'Bu hususta beni mesul edemezsiniz. Yalnız ben köylü çocuğuyum. Bilemediğim şey olur. Kusuruma bakmayın,' dedim."•

(Devam edecek)

zekisarihan@gmail.com

METE AKYOL'DAN YAZILAR

*Mete Akyol'un Hürriyet gazetesindeki
"Diz Dize-Göz Göze" adlı köşesinde yayımlanan yazısı*

İnsan Kasapları

Orman İşletmeleri her yıl belirli bölgelerde belirli cinsten ve belirli sayıda ağaç kestirir.

İşletme kesilecek ağaçları önce saptır sonra da bu ağaçları kestirmek için ilanlarla "Kesim işçileri" arar. İşletmenin "Kesim işçileri aranıyor" ilanlarını orman köylüleri, genellikle okumak gereği duymazlar. Çünkü onlar kesilecek ağaçlar işaretlenirken öğrenirler nerede ne sayıda ağaç kesileceğini.

"Ve o andan itibaren de İşletme'ye müracaat eder, kaydımızı yaptırırız."

Ali İhsan Şenel, Silifke'nin Çaltı Bozkır adlı orman köyünde yaşayan "Doğuştan kesim işçisi" yurttaşlarımızdan biridir.

"Orman İşletmesi'nin işaretlediği ağaçları keseriz ve kaç siter odun kesmişsek bunun yarısını işletmeye

teslim ederiz, yarısını da köylü hakkı olarak kendimiz alırız."

Siter "Yakımlık odunun ölçü birimi"dir. Bir metreküp, som hacmini doldurur bir siter.

Kesilen ağacın cinsine, Hatta o ağacın bulunduğu bölgeye göre, siterin ağırlığı değişmektedir. 180 kilodan başlayıp, 550 kiloya kadar ulaşabilir, Bir siter odun ağırlığı.

"Bizim burada bir siter 333 kilo çeker. Yani bu bölgede üç siter odun bir ton gelir."

"Bir mevsimde ortalama kaç siter odun kesebiliyorsunuz?"

"Karı koca ve bir de yetişmiş oğlunuz varsa o ailenin gücü, üç ayda en çok yüz siter kesmeye yeter."

"Kaç lira para kalır elinizde yüz siter odundan?"

Ali İhsan Şenel kağıda dökerek yaptı hesabı: "Kestiğimiz yüz siterin

yarısını işletmeye teslim ederiz, yarısı da köylü hakkı olarak bizde kalır. Bizde kalan 50 siterin her siteri için işletme'ye 40 lira rüsum ödemek mecburiyetimiz vardır. İki bin lira öyle gider. İşletme'ye teslim ettiğimiz 50 siterin her siteri karşılığında ise, İşletme bize 15 lira işçilik hakkı öder. Bu da 750 lira eder. Yani cebimizden 1250 lira çıkar elimizde 50 siter odun kalır. Yüz siterlik odunu kesmek için motorlu testerenin yaktığı mazot bin lirayı bulur. Bu masrafa bir de karı koca ve bir çocuğun üç aylık çalışmasını da ekleyin ve siz hesap edin bize neye malolur 50 siter odun.”

“Bu 50 siter odunu kime satarsınız, nasıl satarsınız ve kaç

satarsınız?”

Onun da hesabını kağıda döktü Ali İhsan Şenel:

“Tüccara satarız. Tüccar kentten gelir, odunumuzu alır, götürür. Bir siterin 85 liradan veririz tüccara. 50 siterden 4250 lira para geçer elimize. Mazot masrafını, İşletme rüsumunu düştün mü elimizdeki para kalır iki bin lira. Bu da üç kişilik bir ailenin bir yıllık geliridir.”

“Fakat odunun piyasadaki fiyatına oranla sizin tüccara verdiğiniz fiyat çok ucuz olmuyor mu?”

Bu kesim işinde gerçek kesilen orman köylüsü, kesen ise bankanın bir türlü yapamadığını yapan “Tüccar maskeli tefeci adlı” insan kasaplarıdır.

“Oluyor amma başka çaremiz yoktur. Çünkü Orman İşletmesi iki bin liralık rüsumu bizden peşin alır. Bizim ise hazır paramız yoktur. Gideriz, tüccardan alırsız bu parayı. Karşılığında da odunumuzu ona, onun tayin ettiği fiyattan satarız.”

Orman köylerinde bir “kesim” işidir sürüp gidiyor amma kesilen ağaç, kesen ise orman köylüsü olmuyor bu işte.

Bu kesim işinde gerçek kesilen orman köylüsü, kesen ise bankanın bir türlü yapamadığını yapan “Tüccar maskeli tefeci adlı” insan kasaplarıdır. •

Evlatlık Çocuklar

Ferhunde
Kalfa'dan
Joan Crawford ve
Günümüze
Bir Kadim Yara

Yazan: NECEF UĞURLU

Evlatlık çocuklar meselesi insanlık tarihinde çok eskilere dayanıyor.

Eski çağlardan beri çocuklar kendilerine bakamayan biyolojik anne babalarının yanından kendilerine bakmaya talip olan başka ailelere evlatlık verilmişler.

Bir de aileleri olmayanlar var.

Başkasının çocuğunu evlat edinmek istemek; çocuk sevgisi, kısraklık, iş gücü ve sahiplenme sebepleri dışında II. Dünya Savaşı sonrası

ortaya çıkan skandal sapkınlıklarla istismar dahil pek çok nedeni olan, modern zamanlarda da hızını kaybetmemiş bir olay.

Göz önünde olan Hollywood şöhretlerinin evlat edindikleri çocuklarıyla resimlerini aramızda görmeyen yoktur.

Çocuğu doğduğu aileden alıp iyi bakılıp büyüyeceği başka bir aileye vermek ABD'de 1851'de Massachusetts Adoption of Child-

ren Act ile yasallaşmış.

Bu yasa ilk modern evlat edinme yasası olarak hukuk tarihine geçmiş. Öncü bir yasa, diğer endüstri toplumlarında çok sonra yapılmış yasal düzenlemeler, İngiltere’de mesela 1926’larda konuyla ilgili yasa çıkmış.

Ulusal gelenekler, göçler, demokrasiyle ilgili meselelerden kopuk değil evlat edinme meselesi. Kan bağlarından çok daha derin sosyolojik dayanışmalara da atıfları olan bir durum. Yine de sahipsiz, eskilerin deyimiyle “hüdayinabit” yani doğa içinde kendi kendine büyümeye bırakılan çiçekler gibi çocukların dertlerine bu yolla tamamen çözüm bulunmuş değil henüz.

Hâlâ aileler tarafından sahiplenilen çocuklar azınlık. Bir çocuğu evlat edinme, sahiplenmenin sembolik önemi istatistikleri aşan bir olgu. Velhasıl çok yönlü bir trajediyi mutlu sona çevirmek hiç de kolay değil. Çok yönlü vicdanları sızlatan bir konu.

1900’lerde çocukları evlat edinme nadiren oluyor, ABD’de 1970’lerde 175 bin resmi evlat edinme ile büyük bir artış görülüyor. Bu evlat edinilen çocukların evlat edinen ailelerle hiç bir kan, genetik bağı söz konusu değil. Ancak değişen yaşam koşulları evlat edinme gerekçelerini de değiştiriyor.

Boşanmaların, yeniden evlen-

melerin ve çocukla birlikte yaşama koşullarının çocuğun lehine olmadığı haller nedeniyle akrabaları, üvey ebeveynler tarafından sahip çıkılan büyütülen çocuklarda hatırı sayılır bir artış söz konusu.

Resmi evlat edinme işlemi dışında sahip çıkılan 5 milyon çocuktan söz ediliyor. Ailelerin yüzde 2 ve 4’ü arası çocuk evlat edinmişler. Sahip çıkılan

1920’li yıllarda Amerika’da evlatlık alınmış çocuklar. Onları evlat edinen anneleri (üstte) ve büyüdükleri ev (altta)

çocukların yüzde 2.5'i 18 yaşın altı. ABD'de durum bu.

Ancak bu rakamlar resmi belgelere dayanmıyor 20. yüzyılda da evlat edinilen çocuklarla ilgili ciddi bir belgeleme yok, 1945-75 yılları arasında gönüllü verilere dayanan bazı bilgiler kırılıp sarılmış.

Evlat edinen aileler günümüzde ırk, etnik çeşitlilik gösteriyor, iyi eğitim görmüş ve varlıklı insanlar olmaları ortak noktaları...

Çocuk evlat edinme II. Dünya Savaşı'ndan beri küreselleşmiş bir konu. Acının da küreselleşmiş olanı bu herhalde.

1940'larda Almanya'dan 1950'lerde Kore, Çin ve şimdilerde Guatemala'dan evlat edinilmek üzere adeta 'ihraç' edilen çocuklar yoksulluk, savaş, soykırım mağduru yavrular. Kore savaşından sonra evlat edinilenler şimdilerde kocaman yetişkinler, her birinin öyküsü ayrı ayrı acılar taşıyor; dernek kurmuşlar kimileri doğdukları yerlerde kimliklerini ailelerinden izler arıyorlar.

Son veriler 1970'den bu yana ABD'de 125 bin çocuğun akrabaları veya yabancılar tarafından evlat edinildiğini gösteriyor, aslında rakamlarda bir iniş olduğu söyleniyor.

1917'den beri çocuk edinebilenin şartları kuralları var. Hele günümüzde sertifikalı profesyonellerin çalıştığı ajansların çocuk evlat edinmek isteyen aileleri ciddi araştırmaları sonucu kararlar veriliyor, ve bütün her şey gizlilik taşıyor.

Evlat edinmek isteyen ailelerin evlat edinmek istedikleri çocukların

soylarına dair endişeleri 'kalitesi' ayrı bir konu oldukça distopik*-günlerdeyiz, daha fazla karamanın kimseye faydası yok, işin derinlerine girdikçe bu yazıyı benim yazarken, sizler okurken gözyaşlarımızla yıkasak acıyı dindirmeye yetmez.

Evlat edinme meselesi popüler kültür içinde de çoktan yerini aldı, organizasyonlar, medya, politika, günlük haberler, internette var. Çocuk evlat edinme özel hayatlarla kamuya açık olma arasındaki çizgiyi çoktan aşmış, kaldırmış durumda.

Evlat edinen aileler günümüzde ırk, etnik çeşitlilik gösteriyor, iyi eğitim görmüş ve varlıklı insanlar olmaları ortak noktaları...

Biz şimdiki Hollywood yıldızlarının evlat edindikleri çocuklarla birlikte çoluk çocuk poz verdikleri resimlerinden biraz daha gerilere gidelim.

1905 Texas doğumlu Lucille Fay LeSueur çamaşır işçisi ebeveynlerinin ayrılmalari sonucu annesi ile zor bir hayat yaşar. 3 üvey babası olur, ama çok güzel dans ediyor olması ona bir avantajdır, 2 yıl boyunca çeşitli varyetelerde dansçı olarak iş bulur, 1925 yılında bavullarını toplar ve Hollywood'a gider ve ilk filmindeki küçük rolünü 1928'e

kadar diğer küçük roller takip eder. Ama 1928 yılında 'Yeni Bakireler' adlı filmdeki rolü ona starlığın ilk adımı olur. Tam bu sırada sessiz filimlerden seslilere geçilmiş, pek çok yıldız sapır sapır dökülürken Lucille ilk sesli filmiyle çok başarılı olmuştur.

Bette Davis ve Joan Crawford

1930'larda onun adı artık Hollywood'un efsanevi yıldızlarından Joan Crawford'dur. Ancak yeniler gelmekte ve Bette Davis ile rekabet savaşı devam etmektedir. Şirket değiştirir, hiç pes etmez ve 1945'de oyunculuk kabiliyetini kanıtlarcasına "Ömre Bedel Kadın" filmiyle Oscar alır. Yıllar sonra birbirlerine ağza alınmadık kötü sözler bırakmayan polemikler kraliçeleri ikili,

Crawford ve Davis 1962 yılında "Küçük Bebeğe Ne Oldu" filminde bir araya gelirler.

Crawford yaşamı boyunca 2-3 kez daha Oscar adayı olur ama kazanamaz. Oscar'ı kaybettiklerini hatırlayan yok!

1977 mayısında New York'da 72 yaşında hayata veda eder.

Evlat edinmiş olduğu kızı Christina ve oğlu Christopher'ı mirasından çıkarır. Kızının daha sonra yazmış olduğu "Mommie Dearest" adlı kitabı Crawford'un dostları tanıdıkları arasında tartışmalara neden olur birinci eşi Douglas Fairbanks Jr. da bu tartışmalara dahil olur.

Crawford'un Bette Davis ile kavgaları, bir avcının silahı gibi seksi kullanıp bu yolla erkekler üzerinde kontrolü ele alması, hayır hasenat işleri, 5 çocuğu evlat edinmesi yaşadığı sürede de bilinmeyen şeyler değil.

Evlat edindiği beş çocuktan birisi bir yıl içinde annesi tarafından geri alınmış.

Christina'nın daha sonra başrolünü Faye Dunaway'in oynadığı filmi yapılan kitabında

Crawford ve Davis'in rol aldığı 1962 yılı yapımı "Küçük Bebeğe Ne Oldu" adlı filmin afişi

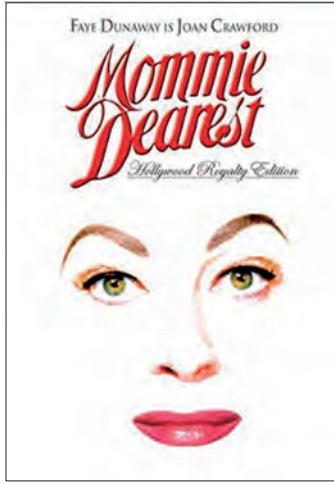

annesi Crawford'u suçladığı konular doğrusu yenilir yutulur gibi değil. Crawford Christina ve Christopher'ı evlat edindiğinde önce kızına Joan, oğluna da o zaman evli olduğu eşinin Phillip Terry Jr. adlarını vermiş fakat 3 eşinden de boşanınca derhal çocukların adını değiştirmiş!

Crawford tel askılardan nefret edermiş, gece yarısı kızını dolabında bul-

duğu tel askılarla dövdüğü vaki... Christina'nın çok sevdiği elbisesini parça parça edip bir hafta o elbise ile gezdirerek çocuğu aşığalaması, kafayı çektikten sonra çocukları uykularından uyandırıp temizlik yaptırması, çok kanlı olduğu için bifteği yiyemeyen kızına bir hafta açlık cezası vermesi, oğlunu güya güvenli olsun düşmesin diye yatağa, kızını duşa bağladığı dillerde ve kızının anılarında.

Christmas'da çocuklarına verdiği hediyelerle birlikte basına poz verdikten sonra sadece bir tanesini alıkoymalarına izin verip geri kalan oyuncakların bazılarını hayır cemi-yetleri ve büyük bölümünü tekrar hediye edilmek üzere sakladığı ve zavallı çocukların her bir hediye için annelerine teşekkür notlarını zorla yazdırılması dehşet verici.

Crawford'un evlatlık kızının yazdığı Mommie Dearest adlı kitaptan uyarlanan filmin afişi

Christina son şiddetli dayacağını 13 yaşında yedikten sonra bir daha olduğu takdirde cevap vermeye karar verdiğini Larry King'e konuk olduğu programda açıkça anlatmış. Mamafih bu olaydan sonra bir kere daha dayak yemiş. Crawford bu sefer o zamanki eşi Alfred Steele'i kızından kıskanmış, son derece sağlıklı olan adam Crawford'la evliliğinin 3.

yılında merdivenden düşerek ölmüş.

Adamı Crawford'un öldürdüğüne dair bir suçlama yok ama ima var. Crawford'un daha sonra evlat edindiği Cathy ve Cindy adlı ikizlerin de aslında ikiz filan olmadığı daha sonra ortaya çıkıyor, medyada dikkat çekmek için uydurulmuş!

Ikizler ablalarının aksine annele-rinden çok memnunlar, abla ise ikizler 2 yaşında iken yatılı okula postalanmış, Christopher ise askeri okula... Dolayısıyla evde olup bitenden haberleri olması imkânsız.

Christopher askeri okula devam etmiyor, sahil güvenlikçi oluyor ve evi terk ediyor yıllar sonra evlenip çocuğu olduğunda annesini ziyaret edip 'Torunun büyükannesini ziyaret geldi' dediğinde Crawford bebeği 10 saniye kucağına alıp "Ben

Crawford, sahte ikizleri Cathy-Cindy ve diğer evlatlık çocuklarıyla.

kimsenin büyükannesi filan değilim, bu ayrıca sana benzemiyor.” cevabını veriyor.

Christina’nın yazdıkları doğru muydu sorusunun pek çok yanıtı var.

Crawford’un huysuz, çocuklarına hoyrat bir kadın olduğu ve Hollywood’un çocuklar için endişelendiği ve fakat şöhret ve gücünden korktukları için ses çıkartamadıkları bir gerçek, evde huysuzluklarına hizmetkâr dayanmadığı bir başka gerçek. Küçük kızın kapana kısıldığı muhakkak, üstelik biyolojik annesi yaşadığı halde doğumda öldüğü söylenmiş kendisine Crawford

tarafından. 1990’larda gerçekleri öğrendiğinde ise annesi ve babası ölmüş çoktan.

Kimler miymiş? Evli bir mühendisten hamile kalan anne o sıralarda öğrenciyymiş.

Hollywood yıldızlarının şimdi evlat edindiği çocukların ileride neler yazacağını bilemeyiz. Bir de şöhret mücadelesinde ayak bağı olmasın diye öz çocuklarını evlatlık verenler var!

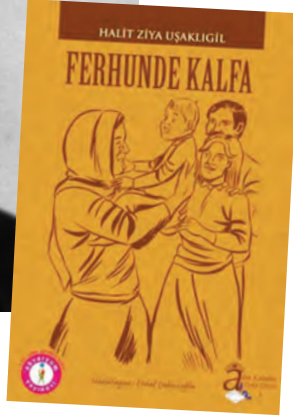
Bizim edebiyatımızda ise evlere “besleme”, “ahretlik”, “halayık”, “evlatlık”,

“dadi” adı altında alınan ve kendilerini zamanla evin kızı zanneden kimsesiz kız çocuklarının en acıklı hikayelerinden biri Halit Ziya Uşak-

Kendilerini zamanla evin kızı zanneden kimsesiz kız çocuklarının en acıklı hikayelerinden biri Halit Ziya Uşaklıgil’in Ferhunda Kalfa öyküsüdür.

Halit Ziya Uşaklıgil ve Ferhunde Kalfa adlı kitabı lıgil'in Ferhunda Kalfa öyküsüdür.

Ferhunde evin kızı Hesna ile birlikte büyür ve kendisini onunla özdeşleştirir. Bir gün Hesna gibi gelin edileceği günlerin hayalini kursa da hikayenin sonunda Hesna'nın çocuğunu büyütüp torununa da bakma sırası geldiğinde kendisine hiç bir zaman sıra gelmeyeceğini ve ahir vaktinde lala ile evlendirilmesinin şaka konusu olabileceğini anlaması ve çaresiz teslimiyeti, suya düşen hayalleri tükenen ömrü ve sırfsal farklılıkları çok güzel anlatır.

Ferhunde Kalfa, Kemalettin Tuğcu'nun Küçük Beslemesi öykülerde ağlatmaya devam ederken Christina Idaho'da bütün üstüne gelmelere, bir Hollywood starının

ölmüş bile olsa ikonik yapısının gücü, korumalarına karşın istismar edilen çocukların günahını çıkartmakta ısrarlı.

Son yıllarda artan çocuk istismarları, hele devlete emanet edilmiş çocukların görevlerini suistimal eden, kötüye kullanan insanların davranışları bizleri üzdü, öfkelenirdi ve utandırdı.

Çünkü bizler Türkiye Cumhuriyeti'nin

kurucusu ve ilk Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk tarafından dünya çocuklarına armağan edilen 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın kutsadığı çocuklar ve şimdi emanetimizi yaşadıkça onurla taşıyacak olan büyükleriz.

Kimsesizlerin Kimsesi Cumhuriyetimiz daima çocukları korumuş, hatta babalarına kızsız, çocuklarından asla öçalmemiş olmakla haklı olarak gururlandırmıştır bizi.

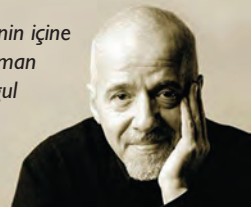
Çocuklara armağan edilen bir bayramın cumhuriyeti Türkiye Cumhuriyeti çok hem de çok yaşasın.

Saygıyla efendim... •

(*) Otoriter toplum-devlet düzeni)

“ Eğer bir gün yolunuzu kaybederseniz bir çocuğun gözlerinin içine bakın; çünkü bir çocuğun bir yetişkine öğretebileceği her zaman üç şey vardır: Nedeniz yere mutlu olmak, her zaman meşgul olabilecek bir şey bulmak ve elde etmek istediği şey için var gücüyle dayatmaktır. ”

Paulo Coelho

Hazırlayan:
YİĞİT EREN GÜNEY

İlk Dersimiz: Türkçe

Bu ay köşemizi dilimizde yer etmiş yabancı sözcüklerin karşılıklarına ayırdık. Bilginizi sınavın.

1 Jenerasyon (Fr.)
a-Kuşak, nesil
b-Acıklı, hüznüli
c-Gösterişli
d-Moda yaratan

2 Kopya (İta.)
a-Hikayecik
b-Doğaçlama
c-Niteliksiz
d-Taklit

3 Link (İng.)
a-Karşı akım
b-Elektronik
devre
c-İlişim, bağlantı
d-Kırık Çizgi

4 Matine (Fr.)
a-Gündüzlük
b-Kare deseni
c-Sentetik madde
d-Bilimsel söz

5 Tandans (Fr.)
a-Çok karışık
b-Eğilim, yönelim
c-Yeraltı siperi
d-Tahta set

6 Gönye (Rum.)
a-El aynası
b-Dik açi ölçeri
c-Yapay reçine
d-Kilit açar

7 Filtre (Fr.)
a-Açık yürekli
b-Saçma, zırva
c-Kuşkucu, şüpheli
d-Süzgeç

8 Anafor (Rum.)
a-Girdap, burgaç
b-Dirençli
c-Başarılı
d-Göz dokusu

9 Stres (İng.)
a-Şikayetçi
b-Eksi elektrot
c-Ruhsal gerilim
d-Varlığı
bilinmeyen

10 Nosyon (Fr.)
a-Yaşlı erkek
b-Kavrayış
c-Gelenekçi
d-Sırnaşık

11 Rantiye (Fr.)
a-Güçlü heyecan
b-Yönelteç
c-Getirimci
d-Gözleme dayalı

12 Çek (İng.)
a-Çözümleme
b-Yazılı belge
c-Öğreti
d-Ölçü birimi

13 Paraf (Fr.)
a-Molekül yapısı
b-Kale çizgisi
c-Pervane
d-Kısa imza, imce

14 Sofistike (Fr.)
a-Açıkgöz
b-Sırnaşık
c-Yanılıcı, yapmacık
d-Palavra atan

15 Simetrik (Fr.)
a-Ayrıntı
b-Töretanımaz
c-Fizik bilimi
d-Mütenazır

Yanıtlar:
151.
sayfada

(Fr.) Fransızca, (İta.) İtalyanca (İng.) İngilizce (Rum.) Rumca

Promete
Necdet Pamir

Kıbrıs ve Doğal Zenginlikleri, “Mavi Vatan”ımızın Vazgeçilmez Parçasıdır!

Geçtiğimiz ay, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) ve onların bir süre önce hidrokarbon arama ve üretimi için lisans verdikleri şirketlerden İtalyan ENI, GKRY’nin 6. Blok olarak adlandırdığı alanda, Kalipso 1 kuyusunu açtıklarını ve önemli bir gaz keşfi yaptıklarını duyurdular. Bu açıklamanın ardından da ENI’ye ait Saipem 12000 sondaj platformu, 6. Blok’taki sondajını tamamlayarak, Rumların 3. Blok olarak tanımladıkları alanda da son-

daj yapmak üzere, bölgeye hareket etti. Ancak bu sondajın yapılacağı alanı da içeren bölgede, “**9-22 Şubat tarihleri arasında askeri eğitim ve atış talimleri yapacağı**” ilan etmiş (NAVTEX) olan Türk Donanması’na ait gemilerin uyarısı ile 15 deniz mili uzağa çekilmek zorunda kaldı.

Saipem 12000’in 3. Blok’a doğru seyrettiği sıralarda TC Dışişleri Bakanlığı, “**Kıbrıs Adası’nın ortak sahibi olan Kıbrıs Türkleri’nin, doğal kaynakları üzerindeki asli haklarını hiçe sayan GKRY, tüm uyarılarımıza rağmen Doğru**

Akdeniz'deki tek taraflı hidro-karbon faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu çerçevede son olarak, GKRY'nin sözde münhasır ekonomik bölgesindeki 3 numaralı parselde çalışmalara başlanması'nın amaçlandığı görülmektedir.

... Üçüncü ülkelerde yerleşik şirketlerin, GKRY ile hidrokarbon alanında işbirliği yapmak suretiyle Rum tarafının yapıcılıktan uzak ve Kıbrıs meselesinin çözümü önünde ciddi bir engel teşkil eden söz konusu tavrını desteklememelerini beklediğimizi de önemle vurgulamak isteriz.” içeriğinde bir uyarı yaptı.

Bilindiği gibi Doğu Akdeniz'de-

ki kıyıdaş ülkelerin tümünün, üzerinde uzlaşabildikleri bir Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) anlaşması yoktur. Kimi kıyıdaş ülkeler arasında bazı anlaşmalar olsa da Türkiye bunların hiçbirini kabul etmemektedir. Bu durumda da iş; fiili durumlarla, “oldu - bitti”lerle ve bunlara gösterilen tepkilerle yürütülüyor.

Münhasır Ekonomik Bölge (MEB), 1982 Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi ile düzenlenmiştir. MEB, kıyı devletine; kıyından başlayarak açık denize doğru en fazla 200 deniz mili kadar uzanan bölgede, gerek deniz yatağı altında, gerekse içerisinde, bazı

egemenlik haklarının tanınmasını içeren bir kavramdır (Hüseyin Pazarcı).

Ancak, eğer Karadeniz, Ege ve Akdeniz'de olduğu gibi, kıyıdaş ülkelerden açık denize çizilecek 200 millik mesafe, bir diğer kıyıdaş ülkenin 200 millik mesafesiyle çakışıyorsa, bu durumda kıyıdaş ülkelerin ortaklaşa bir çözüme ulaşmaları beklenir. Doğu Akdeniz'de özellikle Türkiye'nin durumu açısından, böylesi bir uzlaş söz konusu değildir. Dolayısıyla, Kıbrıs adası civarındaki hidrokarbon arama

TÜRKİYE VE KKTC'YE GÖRE, Kıyıdaş Ülkeler Arasındaki Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) Dağılımı

faaliyetleri, sürekli sorunların ve çatışmaların konusu olmaktadır.

AB'nin hukuksuz biçimde GKRY'ni, adanın tek yetkili "devleti" varsayarak, Kıbrıs Cumhuriyeti olarak AB'ye alması,

yaşanmakta olan haksız ve hukuksuz tüm gelişmelerin tetikleyicisidir. Oysa adanın üzerindeki ve karasuları içerisindeki tüm zenginlikler, eşit biçimde her iki topluma aittir. Buna karşın Rumlar, daha önce adanın güneyinde 12. Blok olarak tanımladıkları alanda keşfedilen Afrodit sahasındaki gaz rezervini, tek taraflı ve fiili olarak kullanmaya çalışmaktadırlar. Üstelik bu sahada var olduğu söylenen yaklaşık 125

milyar metre küp civarındaki gazın varlığını da KKTC ile yürütülmekte olan "çözüm sürecinde", sopa ve havuç stratejilerinin aracı olarak kullanmaktadırlar. Bir yandan "Çözüm(!)" süreci dillendirilirken, diğer yandan Rumlar, tüm uyarılara karşın, farklı tarihlerde gerçekleştirdikleri

3 ayrı ihale ile adanın etrafındaki potansiyel gaz sahalarını, uluslararası şirketlere (tek taraflı olarak) açmışlardır. Amaç, sadece fiili bir

AB'nin hukuksuz biçimde GKRY'ni, adanın tek yetkili "devleti" varsayarak, Kıbrıs Cumhuriyeti olarak AB'ye alması, yaşanmakta olan haksız ve hukuksuz tüm gelişmelerin tetikleyicisidir.

durum yaratarak, tüm ada halkına ait hidrokarbon varlıklarının üzerine oturmak değildir. Buna ek olarak; dev petrol şirketlerini ve onların arkasındaki devletleri yanlarına çekerek, pozisyonlarını güçlendirme peşindedirler. Son ihalede Exxon-Mobil (ABD), TOTAL (Fransız), ENI (İtalyan), Kogas (Kore) ve Türkiye'nin son yıllardaki "yapışık kardeşi" Katar'ın Qatar Petroleum'u lisans almış durumdadır. Henüz bu

"yapışık kardeşimize", Türkiye'deki yetkililer tarafından, "Orada ne işin var?" diye sorulduğuna dair bir duyumumuz yoktur.

Bu arada, **Rumların 6. Blok olarak adlandırdıkları alan, Türkiye'nin MEB'i ile kısmen çakışmaktadır.** Bu nedenle Türkiye'nin, egemenlik haklarını korumak adına, burada yapılacak faaliyetlere müdahale hakkı vardır. Ne var ki GKRY ve ENI şirketi burada (Kalipso 1) sondaj yapmış ve "önemli bir gaz keşfi gerçekleştirdiklerini" açıklamışlardır. "Kalipso 1'in lokasyonu, Türkiye MEB'inin biraz altında" denecekse, o zaman da bu sahada KKTC'nin hakkı vardır; tek taraflı faaliyet kabul edilemez.

3. Blok ise, Rumların tek taraflı ihalelere çıkmalarına yanıt olarak, KKTC'nin adanın eşit haklara sahip toplumu ve egemen bir devleti olarak, TPAO'ya verdikleri F lisans alanı ile çakışmaktadır. Dolayısıyla, burada da KKTC'nin, TPAO'nun ve Türkiye'nin hak ve çıkarları söz konusudur. Bu nedenle de Rum tarafının tek taraflı dayatmalarının yanıtı bırakılması doğaldır.

Ayrıca, Türkiye Cumhuriyeti de MEB olarak kabul ettiği alan içinde, TPAO'yu yetkili kılmış ve **bu alandaki tüm lisansları ona vermiştir.** Dolayısıyla, **bu alandaki herhangi bir GKRY faaliyeti de TPAO'nun haklarına ve daha önemlisi, Türkiye MEB'ne yönelik bir ihlal olacaktır.** Türkiye'nin bu tür bir ihlale de izin vermeyeceği de açıktır.

ENI şirketi, Saipem 12000 sondaj platformunu, Türk Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nın NAVTEX açıklamasındaki 22 Şubat 2018 tarihine kadar 15 mil mesa-

fedede bekletmeyi sürdürmek zorunda kalmıştır. Donanma'nın bu tarihi uzatması, sürpriz sayılmamalıdır.

HaberTürk'e göre, "Birleşmiş Milletler, GKRY'nin Doğu Akdeniz'deki tek taraflı hidrokarbon faaliyetleri nedeniyle 'artan

gerginlikten üzüntü duyulduğunu" ve Genel Sekreter Antonio Guterres'in 'Kıbrıs'ın çevresinde bulunan doğal kaynaklardan her iki topluma da yarar sağlaması çağrısını yinelediğini" bildirdi. Eğer doğuyorsa; bu yaklaşım, bu güne kadar BM tarafından yapılmış en "dengeli" açıklama sayılabilir.

TOPARLARSAK

● Kıbrıs adasının üzerinde ve karasularında (GKRY ve AB aksini

savunsa da adaların MEB'i yoktur; karasuları vardır) bulunacak tüm zenginlikler, eşit olarak adadaki her iki topluma aittir. Bu nedenle de aranmaları, geliştirilmeleri ve hidrokarbon kaynaklarının ihracı konuları da iki toplum tarafından, birlikte kararlaştırılmalıdır. Bu hem zorunludur; hem de iki toplumun temsilcilerinin hidrokarbon konusunda birlikte yapacakları çalışmalar, çözüm sürecine de olumlu yansıyacaktır.

- Rum tarafı fiili bir durum yaratarak, Afrodit sahası gazını, görüşmelerde havuç-sopa stratejisi ile kullanmaktadır. Bu tamamen hukuksuzdur; bulunan/bulunacak gaz iki toplumundur. Ancak, bulunduğu varsayılan 125 milyar metreküp gaz ne boru hattı ile ne de LNG olarak ihraca, ekonomik açıdan uygun ve yeterli değildir. Dolayısıyla, havuç olarak kullanılması mümkün değildir. Bu teknik ve ekonomik gerçekliğin bilinmesi ve müzakere sürecinde, "etkisiz eleman" olarak değerlendirilmesinde yarar vardır.

- Gerek Kıbrıs adası civarında bulunmuş ve bulunabilecek doğal gazın, bunun yanı sıra, İsrail gazının (hatta olası Lübnan ve Suriye MEB'inde keşfedilecek kaynakların) en uygun pazarı, Türkiye'dir. Kıbrıs gazı için Mısır piyasası, Zohr ve onu izleyen keşifler sonrasında devre dışı kalmıştır.

Ürdün ya da Filistin piyasaları ise son derece küçüktür. Kıbrıs adası karasularındaki doğal kaynakların öncelikli kullanım alanı, adanın

kendisidir.

- Deniz Kuvvetleri Komutanlığımız tarafından 22 Şubat 2018'e kadar süreceği açıklanan tatbikatın süresinin uzatılması kuvvetle muhtemeldir. Dolayısıyla, Türkiye'nin bu konudaki kararlılığında bir değişiklik olmayacağı bilinmelidir.

- Türkiye ve KKTC, Doğu Akdeniz hidrokarbon potansiyeli ve bu kaynakların bölge ve toplumlarımız açısından, en yararlı biçimde kullanılabilmesi için, bir "master plan" hazırlanmalıdır. Konunun teknik ve ekonomik boyutları kadar; jeopolitik, stratejik ve güvenlik boyutları bu planda dikkate alınmalıdır.

- Emekli Tümamiral Soner Polat'ın vurguladığı gibi **"Doğu Akdeniz'de Türkiye'nin MEB ilan etmemesi, diğer sahilدار ülkeleri cesaretlendirmiş, Türkiye'nin muhtemel Mavi Vatanını da ihlal eden anlaşmalar imzalanmıştır. Türkiye'nin MEB ilan etmekten kaçınmasının gerekçeleri bilinmemektedir. Bunun doğal sonucu Mavi Vatan'ımıza (Emekli Tümgeneral Cem Gürdeniz'in yarattığı bu kavrama göre Mavi Vatan, bir ülkenin ilan ettiği, kıyılarından 370 kilometreye kadar uzatabileceği, "Münhasır Ekonomik Bölge (MEB)" olarak isimlendirilen deniz sahasıdır.) yapılan tecavüzlerdir. Sınırları ilan edilmeyen topraklar ve sular sahipsiz sayılır! Bu nedenle konu, doğrudan doğruya TBMM'nin gündemine alınmalıdır."**

necdetpamirbd@gmail.com

Muazzez İlmiye Çığ'dan *Mektup Var*

Sümerlerde Tıp

İlkel insanlar hastalıklarını tedavi için ilk olarak kuşkusuz sihir ve büyü kullanmışlardır. Belki onun yanında doğal maddelerden de yararlanmışlardır. Fakat o zamanlara ait yazılı belge olmadığı için bunların ne olduğu, nasıl kullanıldığı bilinmiyor.

Her konuda olduğu gibi bu konuda da ilk yazılı belgeler Sümerlerden geliyor. Onlar 4500 yıl önceden hastalıklara ve ilaçlara ait belgeler yazmaya başlamışlardır. İki yüz yıldan beri yapılan kazılardan çıkarılmakta olan binlerce tablet arasında doktorluk ve ilaçlarla ilgili bir hayli belge bulundu. Yalnız bunların hemen hepsi Sümerlerin siyasi hayattan çekildikleri zamana ait Akad dilinde yazılmıştı. Büyük bir kısmı da Asurbanipal kitaplığından çıkmıştı. Fakat bunlarda

Hastalıklara cinlerin neden olduğuna inanan Sümerler tedavi için büyü ve doğal ilaçlardan yararlanmışlardır.

kullanılan maddelerin ve tıp terimlerinin Sümerce olması, bunların ya Sümerler tarafından yazılanların bir kopyası veya onlardan esinlenerek yazılmış olabilir.¹ Sümerler de ilkel topluluklarda olduğu gibi hastalıkların, gözle

görülme-
yemeyen varlıkların, cinlerin bedene girmesinden ileri geldiğine inanılıyordu. Bu fena cinlerin vücuttan atılması için bir taraftan sihir/büyü yapılmış, bir taraftan da doğal maddelerden yapılmış ilaçlar kullanılmıştır. Hastalıkların olduğu gibi büyü-
nün koruyucu tanrısı vardı ve o bilgelik ve su tanrısı Enki idi. Sümer in-
anışına göre Enki, tanrıların sırlarını ve öteki dünyaya giden yolları bilen, ruhları kontrol edebilen, aynı zamanda ilk yazıyı yazandır. O insanların yardımcısı, güzel sanatların koruyucusu, güzel söylemenin ustası, her var edilen nesneye ad koyandır. Enki Sumer'in evrensel yasaları olan me'leri korur ve Abzu denilen dipsiz kozmik bir suyun içindeki köşkünde oturur.

Kazılardan Enki'nin yönettiği büyülerin yazıldığı 60 kadar tablet bir grup halinde bulundu. Bunların okunup anlaşılması çok zor.² S. N. Kramer'e

göre Mezopotamya'da büyü ve tıp iç içedir. Bunları birbirinden ayırmak çileden çıkarıcı, belki de boşuna bir uğraşıdır.³

Büyüler insanları hastalıklardan korumak, insanları kötü etkilerden arındırmak, saldırıları önlemek, düşmana zarar vermek için yapılıyordu. Cinlerden iyi olanlar da vardı. Onlar insanlara sağlık getirdikleri gibi duygusal yönden mutluluk da verirlerdi. Akıl hastalıkları yalnız büyü ile iyi edilmeye çalışılırdı.⁴

Bir büyü metninde bir şahsın cinler tarafından yakalandığı, havaya fırlatıldığı ve ona büyük acı çektirildiği yazılıdır. Bunu önlemek için tanrı Enki'nin önerisi

olarak; Anzan kabına su alınacağı, içine muştakal-ılgın bitkisi konacağı bu suyun adamın üstüne serpileceği, adamın yanına buhurdanlık ve meşale de getirileceği, bu arada

Hastalıkların olduğu gibi büyü-
nün koruyucu tanrısı da vardı. O bilgelik ve su tanrısı Enki idi...

Sümer tanrısı Enki (ortada)

göğün kahramanının (Enki'nin) koca davulu kükrer gibi ses vereceği yazılıdır. Böylece hastanın içine girip onun canını yakalayan namtar cininin su gibi hastanın vücudundan akıp gideceğine inanılmaktadır.

Neden yapıldığı belli olmayan bir büyüde de bir kamışın alınıp ikiye bölüneceği içinden çıkan hayat suyunun hastanın sağ elinin üstüne, oradan da sol elinin üstüne akıtılacağı anlatılmaktadır. O arada yine Enki davul çalmaktadır. *(Bu davul Türklerdeki şaman davulu, Enki de şaman gibidir.)*

Daha önce belirttiğimiz gibi Sümerce yazılmış büyülere ait grup halinde 60 tablet bulunmasına rağmen tıbbı ait biri küçük ve pek okunamayan diğeri 15 ilaç reçetesini kapsayan DÖ 2300 yıllarına tarihlenebilen iki tablet bulundu. İkincisi ilk olarak 1940 yılında Dr. Leon Legrain "Nippur Old Drug Stor =Nippur'un İlaç Dükkanı adı altındaki makalesinde yayınlamış-

tı, fakat okunması ve anlaşılması çok zor olduğundan o, tam açıklık getiremiyordu. 1954 yılında S. N. Kramer ve kimyager Martin Levy ile tekrar bu tablet üzerinde çalışarak daha geniş bir çözüm yapabilmışlerdir.

Bu tablette 15 kadar ilaç reçetesi yazılıdır. Bu tabletlerden öğrendi-

ğimize göre ilaç olarak Sümerliler madensel, bitkisel ve hayvansal maddelerden yararlanmışlar. Hayvansal madde olarak süt, yılan derisi, kaplumbağa kabuğu kullanılmış. En çok da bitkisel madde bulunuyor. Çin tarçını (cassia), mersin ağacı (myrtle), şeytan tersi (asafoetida), kekik (thyme), ağaçlardan söğüt, armut, köknar, incir, hurmadan yararlanmışlar. Bunların kökleri, dalları, kabukları, suları ya bütün olarak veya toz halinde saklanmış.

İlaçlardan bir kısmı kaynatılarak, süzülerek merhem olarak sürülmüş veya sulu olarak içirilmiş. Bir merhem yapımında birkaç madde dövülerek toz haline getirilmiş, kuşumma şarabı içine konuluyor. Reçine ve sedir yağı ile karıştırılıyor. Diğer bir merhem de toz haline getirilmiş nehir çamuru su ve bal ile yoğurularak üzerine deniz yağı dökülerek kullanılmış. Ağrıyan yer için yapılan ilaç şöyle:

Bir tür bitki kaynatılıyor, alkali

veya tuz ekleniyor. Elde edilen madde ağrıyan yere sürülüyor.

İçilecek ilaçlara gelince... Çeşitli maddeler dövülüp toz haline getirildikten sonra bira içinde eritilerek hastaya içiriliyor. İlaçların hep bira ile içirildiği yazılı. Reçetenin birinde alkali, ihtimal soda bakımından zengin olan bir bitkinin külleri ana madde olarak kullanılıyor. Bu kül hayvansal bir yağ ile karıştırılarak

tümü ile yok sayamayız. Çünkü zararlı cinlere karşı insanları koruması için üzerinde çeşitli tılsımla ilgili yazılar yazılı muskalar takmışlar, kullanmışlardır.⁵

Sümerlerde bir hekim yani doktor sınıfı vardı. Bunlara "suyu bilen" anlamında AZU deniyordu. Her kurumun olduğu gibi doktorluğun da koruyucu tanrıları bulu-

Sümerlere ait medikal kil tablet (solda) - Bilinen en eski Sümer tıp kitabıdır. (MÖ 2200) Kaynak: Samuel N. Kramer, Tarih Sümer'den başlar. Bir hastanın tedavisi. (Sağda)

bir tür sabun yapılmış bu reçetede bazı kimyasal bilgilere dayanan potasyum nitrat veya güherçile ile ilgili... Bununla lağım çukurları kontrol edilmiş. Bir reçetede de yara temizleme maddesi olarak tuz antiseptik, potasyum nitrat büzücü olarak kullanılmış.

MÖ 2300'lere tarihlenen bu tabletteki kimyasal bilgilere, metotlara ait karmaşık ve geniş bilgiler, daha o tarihlerde Sumerlerde eczacılığın çok ilerlemiş olduğunu gösteriyor.

Bu reçetede sihirden, büyüden söz yok. Yalnız bu o tarihlerde onları

nurdu, ama bunların en başında sihir ve büyücülükte olduğu gibi, su ve bilgelik tanrısı Enki geliyordu. O aynı zamanda şifa verici bitkilerin ne işe yaradığını

da belirleyendir. Bundan başka ağız, diş, baş, kol, ayak, kaburga gibi organların iyi olmasına yardım eden tanrılar vardı ki, bu da hekimlikte ilk uzmanlık dallarını göstermesi bakımından önemlidir. Burada ikinci bir önemli nokta da şifa veren bu 8 tanrıdan beşinin tanrıça olmasıdır. Bu tanrıların var oluşu hakkında Tevrat'a geçip zamanımıza kadar gelmiş olan Sümer'in bir efsanesi bize bilgi vermektedir. Sümerlere göre yer tanrıçası Ninhursak su tanrısı Enki ile birleşerek çeşitli tanrıları doğurduktan sonra yine su

tanrısının tohumundan yararlanarak 8 türlü şifa verici bitkiler yetiştiriyor tanrılar bahçesinde. Bu bitkilerin yenmesi yasak. Tanrı Enki onların ne işe yarayacaklarını saptarken hepsinden birer parça tadıyor. Buna çok kızan tanrıça, tanrıyı lanetleyerek kayboluyor. Tanrı bu lanetlemenin sonucu son derece ağır hastalanıyor. Bunu iyi edecek olan tanrıça büyük zorluklar sonunda bulunuyor. Tanrıça hastanın yanında oturarak neresinin ağrıldığını soruyor.

Tanrının yediği 8 bitkiye karşı 8 organı hasta. Bunları iyi etmek için beşi tanrıça olmak üzere 8 tanrı var ediyor tanrıça. (Bu efsanede en son iyi edilen organ kaburga)

Bu rahatsızlığı iyi edecek olan tanrıçanın adı da kaburganın hanımı anlamına gelen nin.ti. Ti, Sümercede “yaşam” anlamına da geliyor. Bu efsane Tevrat’a alınır-

ken kadın Adem’in kaburgasından yaratılmış, adı ti’nin “hayat” anlamı alınarak Havva konmuştur.)⁶

Hekimliğin bir başka kouyucu tanrısının sembolü de zamanımıza kadar gelmiştir. Eski bir Sümer şehri olan Lagas’daki kazılardan çıkan mermer bir vazo üzerine, iki cin tarafından korumaya alınan bir ağaca sarılı iki yılan kabartması görenleri şaşırtıyor. Sopaya sarılmış yılan Yunanlardan gelen hekimlik sembolü olarak

biliniyordu. Şimdi sembolün tarihi onlardan binlerce yıl önceye dayanıyor. İşin ilginç yanı onun da bir şifa tanrısı olan, “hayat ağacının beyi” anlamına gelen Nin.giş.zida’nın sembolü olması. Asa hayat ağacını, ona sarılmış biri dişi biri erkek iki yılan ise gençliği simgeliyordu. Bu motif binlerce yıl çeşitli ülkelerde yalnız asa veya asa-yılan, tek yılan, birbirine sarılmış 2 yılan halinde koruyucu veya şifa verici bir sembol olarak resimlerde, kabartmalarda

Tıbbın simgesi olarak günümüzde de kullanılan asaya sarılmış çift yılan sembolü

kullanılmış ve Asklepios yoluyla doktorluğun sembolü olmuştur.⁷

Sümerlerde yılanın şifa ile ne ilgisi vardı?

Uruk’un kralı kahraman Bilgameş, arkadaşı Enkidu’nun ölümü üzerine ebedi hayata erişmek istiyor. Utnapiştım adlı birinin ölümsüzlüğü kazandığını duymuştur. Bilgameş ondan bunu nasıl aldığını öğrenmek

için çok büyük zorluklarla Utnapiştım’i gidip bulur. Utnapiştım Bilgameş’e, ebedi hayatın kendisine tufandan sonra tanrıların verdiğini, bu yüzden onun bunu elde edemeyeceğini söylüyor. Bunun üzerine Bilgameş’in çok üzüldüğünü gören Utnapiştım’in karşı, hiç olmazsa gençlik otunun yerini söylemesini öneriyor. Gençlik otu da dönüş yolunun üzerinde bulunan suyun dibindeki bir bitkidir. Bilgameş suyu buluyor, dalıp büyük zorlukla ve elleri kan içinde otu sudan çıkarıyor.

Tam yiyeceği zaman “ben bunu yersem kendim gençleşeceğim, etrafımdaki arkadaşlarım yaşlanacaklar. Onlarla beraber yiyelim de birlikte gençleşelim” diyerek otu bırakıyor tekrar suya giriyor. O arada bir yılan gelip otu yiyor ve kabuğunu değiştirerek gençleşiyor.

İşte dişi ve erkek iki yılının gençliği, hayat ağacının da yaşamı simgeyen bu motif zamanımıza kadar ulaşmıştır.

Bu şifa verici tanrıların yeryüzündeki temsilcileri doktorlardı. Büyük bir rastlantı olarak kazıdan bir Sümer doktorunun vizite kartı gibi mührü bulundu. İşin ilginç yanı aynı doktora ait bazı yazılı belgelerin de bulunması. Bu belgelerden aynı doktorun MÖ 2100 yıllarında yaşadığını, baba, oğul ve torun olmak üzere üç kuşağın sarayda doktorluk yaptığını öğreniyoruz. Bunlar Lagaş şehir kırılları olan Urningirsu, Gudea ve Ugme’dir. Bulunan mühründe. Boynuzlu tacı ile elinde bir ilaç tutan muhtemelen bir şifa tanrısı, ağaca asılı cerrah aleti ve iki ayak üzerine oturtulmuş ilaç yapacak maddeleri içeren iki kap görünüyor. Yanındaki yazıda, “*O gir tanrısının veziri, doğuran anne, hayvanların yardımcısı tanrı Edinmugi! Hekim Urlugaledinna senin kölendir.*” diye yazmaktadır.

Sarayın doktorları olduğu gibi özel doktorlar da vardı. Doktorlar ayın 7, 14, 21 ve 29 uncu günleri çalışmazlar, zorunlu dinlenirlerdi ki bu ilk hafta tatilini göstermektedir.

Kadın doktor da var. Ebeliği yalnızca kadınlar yapıyordu.

Türkiye sınırları içinde Sultantepe’de ilginç bir sahte doktor öyküsü de bulunmuştur. Buluntu, yedinci yüzyılda yaşamış bir rahibin arşiv ve kitaplığındadır. Adı “Nippur’lu fakir Adam”dır. Burada yoksul, fakat şakacı bir adamın çeşitli maceraları anlatılmaktadır. Bu öykülerin birinde, adam şehrin belediye başkanına kızdığı için intikam almak istemektedir. Saçlarını kazıtarak doktor kılığına giren adam kendini komşu şehrin ünlü bir doktoru olarak tanıtip belediye başkanının yanına girer. Sahte doktor başkanı baştan ayağa muayene ederek onun ağır bir hastalık geçirdiğine inandırır. Hastalığın tedavisi için kendisinde gizli ve şifalı bir ilaç olduğunu, onun ancak karanlık bir odada etkili olabileceğini söyleyen sahte doktor belediye başkanını bu odaya sokarak döver ve intikamını alır.

Sümer uygarlığından kalan binlerce yıl önceye ait bulgular, günümüze miras kalan izleri aydınlatmaya devam etmektedir. •

muazzezilmiyecigbd@gmail.com

1- Daha geniş Bilgi için Muazzez İlmiye Çığ,, Ortadoğu Uygarlık Mirası-2 s.187.

2- W. G. Lambert, A Catalog of Texts and Authors, JCS 16 (1962) p. 69

3- Kumaz Enki, s. 218

4- A.J.V.Kinner Wilson, an Introduction to Babylonian Psychiatry, in Honor Benno Landsbergeron his seventy-Fifth Birthday (Oriental Institiue of Chicago Assyriological Studies No.10) p. 289.

5- S. N. Kramer, History Begins at Sumer, çeviren Muazzez İlmiye Çığ, Tarih Sumer’de başlar s. 51

6- Daha geniş bilgi için: Kuran, İncil Tevrat’ın kökeni Sümerler s.

7- J. Schoutten, The Rod and Serpent of Medicine (Amsterdam 1967) bu kitap sopa ve yılanla geniş bilgi vermektedir.

Şiirin

DORUKLARINDA

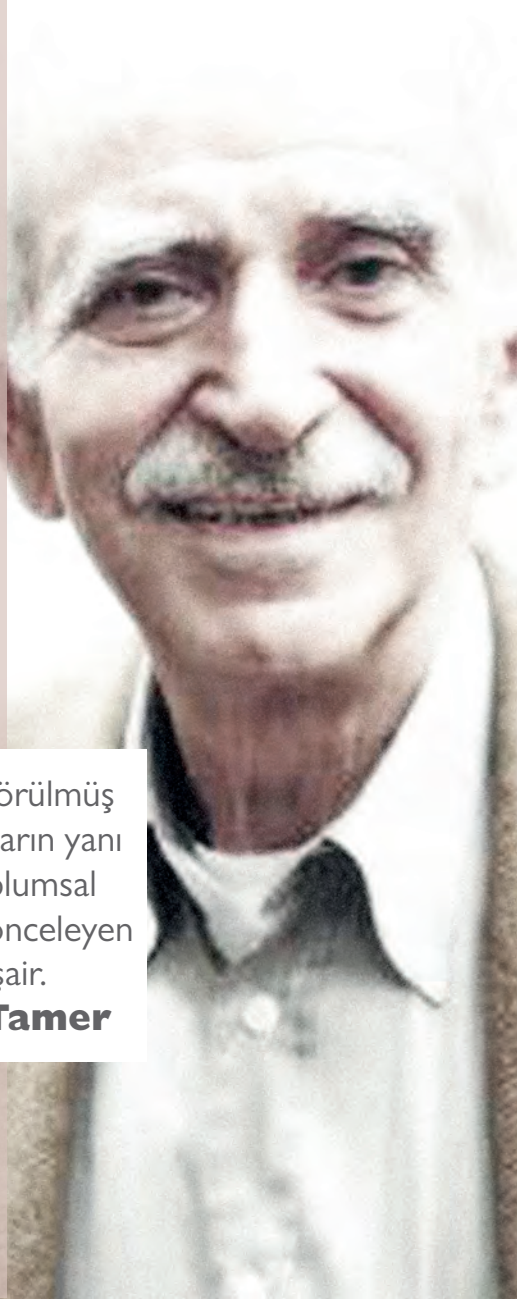
İçime Çektiğim Hava Değil Gökyüzüdür

Yazan: SABRİ KEMAL

Ülkü Tamer'i, 1966 yılında "İçime Çektiğim Hava Değil Gökyüzüdür" adlı kitabı ile tanıdı şiir sevenler. Şiirleri 1954 yılından başlayarak Kaynak, Pazar Postası, Yeditepe, Yeni Dergi, Papirüs, Sanat Olayı gibi dergilerde yayımlanmış olsa da. 1967 yılında "Yeditepe Şiir Armağanı" ile ödüllendirildi. 1950'li yıllarda Edip Cansever, İlhan Berk, Cemal Süreya, Turgut Uyar, Sezai Karakoç ve Ece Ayhan'ın başını çektiği İkinci Yeniciler akımının önde gelen temsilcilerinden biri oldu.

1937'de Gaziantep'te doğan, Robert Kolej'den ve yarım bıraktığı çoğunluğu kantininde edebiyat

İroniyle örülmüş
derin acıların yanı
sıra toplumsal
konuları önceleyen
bir şair.
Ülkü Tamer

sohbetleri ile geçen kısa süreli Hukuk Fakültesi macerasından sonra İstanbul Üniversitesi Gazi-
tecilik Enstitüsü'nü bitiren Ülkü
Tamer, 1950'li yılların İstanbul'u-
nun şiir matinelelerinin de tiryaki-
lerinden.

Behçet Necatigil'in "Yahu,
her gün bir yerde okuyoruz.
Müzeyyen Senar'ı geçtik." diye
dalga geçtiği; Özdemir Asaf,
Attila İlhan, Asaf Halet Çelebi,
Sait Faik ve nicelerinin şiirleri
ile taçlandığı o şiir matineleri
ne yazık ki artık birer anı olarak
geçmişte kaldı.

Ülkü Tamer'i, adının şiirselliği
ve kapak tasarımı ile ilk bakışta
dikkatimi çeken kitabını - İçime
Çektiğim Hava Değil Gökyüzü-
dür - Ankara'da, Sakarya Cad-
desi'ndeki Bilgi Kitabevi'nden
satın aldıktan yıllar sonra 1970'li
yılların sonlarına doğru şahsen
tanıdığım da o artık kendine
özgü imge dünyası, süssüz, sade
söyleyişi; ironiyle örülmüş derin
acıların yanı sıra toplumsal konu-
ları önceleyen bir şairdi. Şairliği-
nin yanı sıra da öykü, senaryo, anı
yazarı, yetkin bir çevirmen ve bir
sinemacı. Ve içten bir dost...

BRUEGEL

*Gökyüzü ayaklarımın ucundan
başlıyor.*

*Köpeklerin bakışlarında birer
keman tadı.*

Avcılar ve kuşlar avdan dönüyor.

*Zaten her yanda hüznün görülür
Uzakta çocuklar kayıyorsa,
Kızaklar tahtadan yapılmışsa,
Kar dinmişse, avdan dönüyorsa
avcılar;
İnsan anlamışsa ansızın, başla-
dığını
Gökyüzünün, ayaklarının ucunda.*

*Kuş tüyleriyle kaplıdır burunları
Birer sirk emeklisine benzeyen
avcılarını;
Soluk alır, tüy verirler yorulunca,
Yürekleri birleşir, geniş bir av
ülkesi olur;
İçinde tazılar yaban ördeklerini,
Çantalı okullular kar tanelerini
avlar.*

*Norveç'in nüfusunu bilir de
okullular
Karin nüfusunu bilmezler nedense.
Zaten her zaman hüznün bulunur
biraz.
Norveç'ten söz açan şiirlerde.*

*Gökyüzü ayaklarımın ucundan
başlıyor.*

*Ağzımın kemiğinde dağınık bir
şiir tadı.*

*Gürgeçler ve kayınlar avdan
dönüyor.*

*Sırsız atmacalar çizirdim şimdi
Bir kayığın yelkeni geçseydi
elime;*

*Unutmazdım, yelkenin bir köşe-
sine*

Tabut başlı bir avcı yerleştirdim.

*İçime çektiğim hava değil, gökyü-
züdür.*

BENİ BEKLEDİNSE

Sevda değildi bu
 Sanki bir düştü
 Sürecek diyordum
 Sonsuza kadar
 Takvim yaprağına
 Ayrılık düştü
 Aramıza girdi
 Bu kara duvar
 Beni bekledinse
 Yağmurda karda
 Beni bekledinse
 Deli rüzgarda
 Beni bekledinse
 Yorgun yıllarda
 Susuz yüreğimde
 Çiçekler açar
 Yüzün ay ışığı vuran bir koydu
 Saçların gecede saman yoluydu
 İçin güneşlerle dolu doluydu
 Önce gözlerine gelirdi bahar
 Beni bekledinse
 Yağmurda karda
 Beni bekledinse
 Deli rüzgarda
 Beni bekledinse
 Yorgun yıllarda
 Susuz yüreğimde çiçekler açar
 Çorak yüreğimde çiçekler açar

GÜNEŞ TOPLA BENİM İÇİN

Seheryeli çık dağlara,
 Güneş topla benim için.
 Haber ilet dört diyara,
 Güneş topla benim için.

Umutların arasından,
 Kirpiklerin karasından,
 Döşte bıçak yarasından,
 Güneş topla benim için.

Yazdan, kıştan, ilkbahardan,
 Mahpuslarda dört duvardan,
 Doludizgin sevdalardan,
 Güneş topla benim için.

Seheryeli yâr gözünden,
 Havadaki kuş izinden,
 Geceleyin gökyüzünden
 Güneş topla benim için...

ÜŞÜR ÖLÜM BİLE

Bir ormanda tutup onu
 Bağladılar ağaca
 Yumdu sanki uyur gibi
 Gözlerini usulca

Bir soğuk yel eser
 Üşür ölüm bile
 Anlatır akan kanı
 Beyaz sesiyle

Diz çöktüler karşısında
 Sonra ateş ettiler
 Parçalanın yüreğine
 Yuva kurdu mermiler

Bir soğuk yel eser
 Üşür ölüm bile
 Anlatır akan kanı
 Beyaz sesiyle

Gelip kondu bir güvercin
 Elleri o gece
 Kırmızı bir çelenk oldu
 Bileğinde kelepçe

Bir soğuk yel eser
 Üşür ölüm bile
 Anlatır akan kanı
 Beyaz sesiyle

Büyük Yapıtlarımız

Konur Ertop

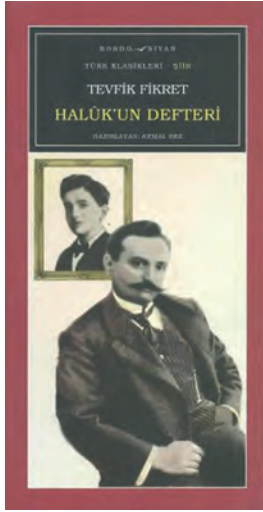
Hak Bellediğın Bir Yola Yalnız Gideceksin

Haluk'un Defteri, Tevfik Fikret'in kendi elyazısıyla yazılmış 20 şiirden oluşan görsel nitelikleri zengin şiir kitabıdır.

Bu şiirlerin konusu ozanın büyük sevgiyle bağılı olduğı oğlu Haluk'tu: Onu, doğumundan başlayarak türlü yaşam olayları içinde ele alıyordu. Ülkesinin genç kuşağından biri olarak değerlendirdiğı Haluk'a önerdiği ilkelerle akılcı, bilgili, yurtsever bir aydın olma yolunu gösteriyordu.

Kitabın yayımlandığı 1911 yılında Haluk, mühendislik eğitimi için gönderildiği İskoçya'nın Glasgow kentindeydi. Tevfik Fikret'in sevgi, özlem duyguları içinde bütün gençliğe seslenerek çağdaş dünyada ilerleme hedefine yönelmiş yapıtı öylesine etkili oldu ki o yıllarda doğan birçok çocuğa Haluk (İyi huylu) adı verildi. Tarihçi Haluk Şehsuroğlu, tıp profesörü, besteci Haluk Tarcan bunlar arasında sayılabilir.

Tevfik Fikret'in Haluk'la ilgili başka şiirleri de vardı. Böyle 7 şiirini de ilk yapıtı "Rübab-ı Şikeste'nin (Kırık Saz'ın)" yeni baskısına

ekleyecekti. Bütün bu şiirler Tevfik Fikret'in "sanat için sanat" anlayışını geride bırakarak toplumsal sorunlarla yakından ilgilendiği dönemin ürünleridir.

Kitabın oluşması Tevfik Fikret'in yurt dışındaki oğlunun bir defterini bulmasıyla başlar. Çocuk 15-20 sayfalık bir deftere karaladığı yazıların yanında bayrak resmi yapmış, altına da "Ölmek ve yaşatmak seni"

sözü yazmış. Duygulanın ozan, **"Ey şanlı vatan bayrağı, bir gün seni oğlum**

Bir mevkib-i zîheybet-i hürriyet önünde (Görkemli bir özgürlük alayı önünde)

Çekmiş görebilseydim... O pür-hande ölürlen (...O gülereken ölürlen)

Etmezsem eğer şevkını takdis ile secde, (Sevincini kutsayarak secde etmezsem)

Dünyada en alçak baba elbet ben olurdum.

Oğlum, onu gönlünce yaşat... Ölme fakat sen." diyecektir.

Tevfik Fikret'in şiiri anlatım ustalıklarıyla yüklüydü; o şiirin yapısında, anlatımında bir yeniliğin öncüsüyü. Ancak dildeki sadeleşmeye uzun süre uzak duran dil anlayışı onun önemli pek çok

Tevfik Fikret ve oğlu Haluk

şiiirini sonraki kuşaklardan kopa-
racaktı. Ahmet Muhip Dıranas'ın
"Kırık Saz" kitabıyla A. Kadir'in
"Bugünün Diliyle Fikret" kitabında
onun şiiirinden -sanat değeri korun-
maya çalışılarak, ama tartışmaya
açık yanları da olan- sadeleştirmiş
sınırlı örnekler bulunmaktadır. "Bir
Tasvir (fotoğraf) Önünde" şiiiri,
Dıranas'ın böyle yenileştirdiği
örneklerdendir.

Haluk'un bir fotoğrafına bakan
ozanın aklından geçenleri yansıtır-
ken ona ve kuşağının bütün gençle-
rine bir yaşam öğütüyle noktalanan
şiiir şöyle sona ermektedir:

*"... Bu soydan ve doğuştan
Mertlik sana taa ilk atalardan,
ve onursal
Bir armağan; elbet bu yiğit, has
kanı bir gün
İnsanlığa can vermek için har-
cayacaksın;
Hak bellediğin bir yola yalnız
gideceksin!"*

"Haluk'un Defteri"nde çocuğun
doğumundan başlayan gözlemler,
yaşam kesitleri, düşünceler sergi-
lenmiştir. Çocuğun yaşantısında
ilk görüntüler, İstanbul'daki büyük
depremin bıraktığı yıkıntılarla,
kenti saran yoksullukla bir arada
yaşanmıştır. "Zelzele" şiiiri bütün bu
acılardan geleceğe yönelik bir ders
çıkarmaktadır:

*"Sen işte böyle çetin günlerin
misafirisin,
Yaşantın elbette
Kolay ve neşe verir bir gezinti
olmayacak;
Lakin*

*Bu dert çölünde
Kolay ve neşe verir bir gezinti-
nin ancak
Hayali vardır; uzak bir serap
içinde koşmak
Ve en sonunda yorulmak, ve
yorulmaktır;
Hayatı, dev gibi gerçekle çarpı-
şan kazanır;
Zafer biraz de yıkım
İster;
Koşan yüceltici bir cenge şanlı,
lakin ağır
Yaman adımlar atar,
Önünde depremler, arkasında
depremler"*

Tevfik Fikret'in Şermin adlı kitabı

"Haluk'un Defteri" ozanının
son yapıtı çocuklar için yazılmış
"Şermin" oldu. Bu küçük kitabı
o dönemin çocukları çok sevmiş,
ellerinden düşürmemişlerdir. Büyük

ozan Fazıl Hüsni Dağlarca kendisinin daha okula gitmediği dönemde ablalarının “Şermin”den şiirler okuduğunu anlatmıştır: Eve gelen mektuplar, bir de “Şermin”deki şiirler yüksek sesle okunurmuş. Fikret adında bir yakınları bulunduğunu düşünen çocuk Fazıl, ablalarının ondan gelmiş mektupları okuduklarını sanıyormuş!

Tevfik Fikret’in kaleme aldığı çocuk şiirleri, “Şermin”den daha önceki yıllara uzanmaktadır.

Tevfik Fikret’in kaleme aldığı çocuk şiirleri, “Şermin”den daha önceki yıllara uzanmaktadır. “Haluk’un Defteri”ndeki “Devenin Başı” böyle bir şiirdir. Haluk’un ezberlemesi için yazıldığı belirtilen kısa bir masal-şiirdir:

Devenin “beyinsiz, çürük” başı çöllerde kırlarda zavallıyı boşu boşuna oraya buraya sürüklermiş... Dert yandığı bir karga, “Başına geleni çekeceksin,” demiş. Hörgüç bu işe şaşmış, kuyruk sağrıya dolamış! Kimse yardımcı olamayınca devecik girdiği bir hendekte başını koparmış, atmış.

Bu çocuksu masal-şiirin son dizesi ise, ozanın toplumsal-siyasal görüşünün çarpıcı bir yansımasıdır: **Haksızlık eden başları bir**

gün... koparırlar.

Tevfik Fikret, Trabzon valisi olan dayısı Mustafa Bey’in kızı Nâzıma Hanımla evliydi. Aşçıyan yapılmadan önce, Rumelihisarı’nda, Mustafa Bey’in yalısında oturuyordu. Buradayken Haluk için aldığı küçük kayık Amerikalı ozan Longfellow’un, “Hiawatha’s Sailing” (Hayavata’nın Sandalı) şiirinden esinlenerek “Hiawatha” adını taşıyordu. Ozan, bu şiirinde Haluk’la birlikte Boğaziçi’nde, ayışığında çıktıkları bir sandal gezintisini anlatmaktadır. Ozan, Amerikalı meslektaşının kahramanını “bir ceylan gibi temiz, çevik ve özgür, sevimli” bir delikanlı diye nitelemektedir. Tekneye çocuğun adını vermekle Haluk’un güzel bir seçim yaptığını söyleyen Fikret, oğlunun günlerini özgürce geçirmesini, tehlikeden her zaman uzak kalmasını diler!

Sirkeci garında Glasgow yolculuğunun başladığı 16 Eylül 1909 tarihini taşıyan “Halûk’un Vedâi” şiirinde Doğuyla Batıyı, uygarlıkla geri kalmışlığı, baskı yönetimiyle özgürlüğü karşılaştıran babası genç öğrenciyi,

**Bize bol bol ziya kucakla getir
Düşmek etrafı görmemektendir** diyerek uğurlar.

Direnmenin, yılmadan çalışmanın başarıyı eninde sonunda getireceğini söyler:

**Koşan elbet varır; düşen kalkar
Kara taştan su damla damla akar,**

Birikir, sonra bir gümüş su olur;

Arayan hakkı en sonunda bulur...

Artık söz konusu yalnız Haluk değil bütün onun bütün yaşatlarıdır. Anlatılar ülkenin geleceğini aklın, bilimin, siyasal ve düşünsel özgürlüğün ışığında şekillendirmeyi amaçlar.

“Ferdâ” (Gelecek) şiiri gençliğe, ***Uğraş, didin, düşün, ara, bul, koş, atıl, bağır;***

Durmak zamânı geçti, çalışmak zamanıdır!

diyerek yol gösterir.

Bir eğitimci olarak yenilikçi görüşlerini kendisinin de okuduğu Galatasaray Lisesi’nde uygulayan, uzun yıllar Robert Kolej’de ders veren ozan Galatasaray Lisesi’ni,

Garp iştihak-ı fikre (düşünce özlemine) açık bir ufuk ve sen Şarkın bu ufka ilk açılan deri-çesi (kapısı)

diye tanımlamıştır!

“Bir Kız Mektebi İçin” şiirinin başında şu unutulmaz sözü bulunmaktadır:

Kızlarını okutmayan bir millet, oğullarını manevi öksüzlüğe mahkûm etmiş demektir.

“Halûk’un Defteri”nin üzerinden yüz yılı aşkın süre geçmiştir. Yapıttaki kimi görüşleri ise Doğu toplumlarında yaygın düşüncelere bağlı kalmış çevrelerin tepkisi, ölümünden sonra da sürmüştür. “-Halûk’un Amentüsü” böyle bir şiirdir.

İslam inancının temelleri Arapça “Amentü (inandım)” sözcüğüyle başlayan dinsel metinde, “Allah’a,

meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, âhiret gününe, kadere, hayır ve şerrin Allah’tan olduğuna iman ettim. Ölümünden sonra diriliş gerçektir. Allah’tan başka ilâh olmadığına, Muhammed’in onun kulu ve elçisi olduğuna tanıklık ederim” diye özetlenmiştir.

“Kızlarını okutmayan bir millet, oğullarını manevi öksüzlüğe mahkûm etmiş demektir.”

“Haluk’un Amentüsü” şiirinde insanlığın olgunlaşarak geliştiğine kutsal kitaplar tanık gösterilir:

Fıtratta tekâmül ezelidir; bu kemale

Tevrat ile, İncil ile, Kur’an’la

inandım

(Yaratılışın en başından bu yana sürekli gelişme vardır. Bu olgunlaşmaya Tevrat'ta, İncil'de, Kuran'da açıklananlara dayanarak inandım.)

Yeni insan bütün ülkelerin, bütün insanlığın değerlerini kucaklayacaktır:

"Toprak vatanım, nev'i beşer (insan soyu) milletim... İnsan

İnsan olur ancak bunu iz'anla (anlayarak) inandım"

Akıl ve bilim, boş inançları yok edecek, insanoğlu dünyayı cennete döndürecektir

"Bir gün yapacak şu fen şu siyah toprağı altın,

Her şey olacak kudret-i irfânla (bilimin gücüyle)... İnandım."

"Şeytan da biziz cin de, ne şeytan var ne melek var;

Dünya dönecek cennete insanla, inandım"

Tevfik Fikret'in 2. Meşrutiyet sonrasındaki şiirlerinde yer alan toplumsal eleştirileriyle "Haluk'un Defteri"ndeki görüşleri gelenekçi, tutucu kesimin ağır tepkisiyle karışılmıştır. Haluk'un din değiştirmesi, ABD uyuşuna geçmesi bu eleştirileri yoğunlaştırmıştır. Ancak Tevfik Fikret'in yapıtları Cumhuriyet aydınlanmasını hazırlayan kaynaklar arasındadır. Atatürk de, **"Ben devrim ruhunu ondan aldım."** demiştir. •

konurertopbd@gmail.com

İLGİNÇ EDEBİYAT BİLGİLERİ

Louis Aragon'un "dünyanın en güzel aşk hikayesi" dediği Cemile'

nin yazarı ünlü Kırgız yazar Cengiz Aytmatov' un kağıda alerjisi vardı.

Ünlü İngiliz kadın roman yazarı Virginia Woolf,

romanlarının çoğunu ayakta yazardı.

Ersin Tezcan tarafından 1997'de yazılan "e'siz Potkal" isimli kitapta hiç "e" harfi kullanılmamıştır. Daha

ilginci ise kitabı 1997'nin Aralık'ında "E Yayınları" basmıştır.

Makber Şairi olan ve çapkınlığıyla tanınan Abdülhak

Hamit, eşi Fatıma öldükten sonra taziyelere gelen bir bayanı Fatıma' ya benzetmiş ve o bayanla evlenmiştir.

Şair Cemal Süreyya

arkadaşı Süreyya Evren' le girdiği bir iddiayı

kaybetmiş ve soyadındaki "y" harfinin birini Süreyya Evren'e vermiştir. Şair adını Cemal Süreyya, arkadaşı da Süreyya Evren şeklinde değiştirmiştir. Cemal Süreyya bu iddiayı okurlarına "Elma" isimli şiirinde açıklamıştır.

Asıl adı Cevat Şakir Kabaağaçlı

olan ve bizim Halikarnas

Balıkçısı olarak tanıdığımız ünlü yazar, eserlerinde hep Bodrum'u anlatır. Aynı zamanda bir paşa çocuğu olan yazarımız aslında o dönemde tatil beldesi olmayan Bodrum'a sürgüne gönderilmişti.

Kültür ve Sanat Dünyasından

Tekin Özertem

“Sezar, Mart’ın 15’ini Unutma!”

Antik çağdan sonra tiyatro sanatına yeni bir yön vermiş William Shakespeare’in ünlü Jül Sezar adlı oyununun başındaki kâhinin küçük bir repliği bu sözler. Replik küçük ama oyunundaki anlamı büyük. Nedeni: Antik Roma Cumhuriyeti’ni imparatorluğa dönüştüren ve kendisini ömür boyu diktatör olarak ilan eden Sezar’ın mart ayının on beşinci günü öldürülecek olması...

1964 yılında, Devlet Tiyatrosu'nda Cüneyt Gökçer'in Nurettin Sevin'in çevirisi üzerinden sahneye koyduğu; Şahap Akalın, Savaş Başar, Haluk Kurdoğlu, Suha Tuna, Atilla Eldem, Ali Algın, Baykal Saran, Bozkurt Kuruç, Erol Kardeseci, Asuman Korad, Coşkun Kara, Aktan Günalp, Raik Alniaçık'ın belli başlı rollerini üslendiği bu oyunda -İzmir Fuar Turnesi'nde- Roma halkını temsil eden figüranlardan biri olarak rol aldığımda, oyunun provasında duymuştum ilk kez Jül Sezar'ı uyaran kâhinin bu sözlerini. Sonra da merak edip araştırmıştım:

Kimdi bu Jül Sezar?
En yakınlarının düzenledikleri

suikastte kendisini arkasından hançerleyenler arasında en sevdiği ve güvendiği oğlu/evlatlığı Brutus'u fark ettiğinde, ona dönüp "Sen de mi Brutus!?" dediğini tarih

William Shakespeare

derslerinden birinde öğrenmiştim, Roma imparatoru ve büyük bir kumandan olarak adını. Öncesinde güçlü bir politik lider, iyi bir hatip ve güçlü bir yazar olduğunu, senatör olduktan sonra Marcus Licinius Crassus ve Gnaeus Pompeius Magnus ile birlikte gayri resmi olarak Roma'nın politik

yaşamına birkaç yıllığına yön veren üçlü bir yönetim kurduğunu; MÖ 49 yılında başlayan iç savaş sonucunda Roma'nın dünyanın tartışmasız hâkimi haline geldiğini; hükümetin

Sezar'ın öldürülüş sahnesi / Ressam: Vincenzo Camuccini (1771-1844)

kontrolünü ele almasının ardından, Roma toplumu ve yönetimini kapsayan geniş bir reform hamlesi başlattığını; sonrasında güç zehirlenmesine uğrayıp kendisini hayat boyu diktatör (dictator perpetuus) ilân ettirip, Roma Cumhuriyeti'nin imparatorluğa dönüşmesine neden olduğunu öğrendiğimde de oldukça şaşırmıştım.

Oysa Shakespeare, böyle demiyor; hırslı olduğu için suçlanan Jül Sezar'ı, Marcus Antonius'a "Kendisine üç defa imparatorluk tacı sundum, üçünde de reddetti! Hırs bu muymuş!" dedirterek savunuyordu:

"Dostlar, Romalılar, vatandaşlar, beni dinleyin: Ben Sezar'ı gömmeye geldim, övmeye değil.

İnsanların yaptıkları fenalıklar arkalarından yaşar; iyilikler çok zaman

kemikleriyle beraber gömülür; haydi Sezar'ınkiler de öyle olsun. Asil Brutus size Sezar'ın haris olduğunu söyledi; eğer böyleyse, bu ağır bir suç. Sezar da onu pek ağır ödedi. Şimdi burada Brutus'la diğerlerinin izinleriyle, çünkü Brutus şeref sahibi bir zattır; zaten hepsi, hepsi şerefli kimselerdir; evet müsaadeleriyle burada Sezar'ın cenazesinde söz

söylemeye geldim.

O benim dostumdur, bana karşı vefalı ve dürüstü; lakin Brutus haris olduğunu söylüyor ve Brutus şerefli bir zattır. Sezar Roma'ya birçok esir getirdi, devlet hazinelerini bunların kurtuluş akçeleri doldurmuştu. Acaba Sezar'da hırs diye görülen bu muymuş? Fakirler ne zaman ağlasa, Sezar'ın gözleri yaşardı; hırs daha sert bir kumaştan olsa gerek.

Fakat gene Brutus onun için haristi diyor; Brutus da şerefli bir adamdır. Siz hep gördünüz, Luperkal-ya yortusunda ben kendisine üç defa kırallık tacı sundum, üç defasında da reddetti; hırs bu muymuş?

Gene Brutus, haristi diyor. Ve şüphesiz kendisi şerefli bir adamdır. Ben Brutus'un dediklerini çürütmek için söz söylemiyorum, buraya bildiklerimi söylemeye geldim. Bir zamanlar siz onu

hep severdiniz, bu sebepsiz değildi; öyleyse sizi ona yas tutmaktan alıkoyan nedir?

Ey ızan! Sen hoyrat hayvanlara sığınmışsın, insanlar da muhakemelerini kaybetmiş. Beni affedin. Kalbim tabutun içinde, şurda, Sezar'ın yanında, tekrar bana gelinceye kadar beklemeli..."

Shakespeare, böyle diyor. Belli ki

Shakespeare'in 1632 yılında ikinci kez basılan toplu eserleri içinde yer alan Julius Caesar oyununun ilk sayfası

bir sanatçı olarak güçlü bir politik lider, iyi bir hatip ve güçlü bir yazar olan Jül Sezar'a diktatörlüğü yakıştıramamış. Belki gerçeği bilmediğinden, belki de gününün İngiltere'sinde ideal bir imparatorun nasıl olması gerektiğini anlatabilmek için gerçeği bilerek dönüştürüp, tarihselleştirmeye yönelmiş. Marcus Antonius'un söylevine aslı olmayan bir vasiyet yerleştirip Jül Sezar'ı olabildiğince yüceltmış olması belki de bundan:

"..Ah bilmiyorsunuz bunu; şunu söylemeliyim size: İşte vasiyeti, Caesar'ın mühürüyle hem de. Her Roma

yurttaşına, her birine ayrı ayrı yetmiş beşer drahmi bırakıyor. Ayrica Tiber kıyısındaki gezi yerleri, kendi bağları, bahçeleri, yeni fidanlık-

ları hep size kalıyor, size bırakıyor hepsini; size ve mirasçılarınıza dünya durdukça; hep birlikte gezip dolaşasınız, gidip dinlenesiniz diye oralarda.

İşte buydu Caesar. Bir daha gelir mi böylesi?"

Ardında iktidar hırsı gizli mezhap savaşlarından; Tudor Hanedanı'nın İngiltere Krallığını güçlendirip parlamentoya dayanarak ülkede

düzen ve birliği sağlamasından yüz küsur yıl sonra; edebiyat ve sanatta önemli gelişmelerin yaşandığı, kraliçe I. Elizabeth'in Britanya İmparatorluğu'nun temellerini attığı; İngiltere tahtı üzerinde hak iddia eden kuzeni İskoçya Kraliçesi Mary Stuart'ın boynunu vurdurduğu 1587 yılından on iki yıl sonra yazmış William Shakespeare bu oyunu. Ölümünden yirmi sekiz yıl sonra, 1684 yılında başlayacak ve yedi yıl sürecek iç savaş sezmış o sanatçı duyarlılığıyla...

Jül Sezar'ın, Roma tarihine geçen kirli oyunlarla kendisini konşüllüğe seçtirmiş olmasını; görevi süresince yaptığı yolsuzlukları, yargılanacağı ve dokunulmazlığının kaldırılacağı korkusu ile ülkesini iç savaşa sürüklediğini, MÖ 44 yılında kendisini ömür boyu diktatör ilan ettiğini bilerek görmezden gelip güçlü, adil ve ideal bir imparator portresi çizmek istemiş olması belki de bundan.

Sanat, kimi zaman var olanı eleştirir, kimi zaman olması arzu edileni dile getirir, kimi zaman da gelecekte haber verir. Gerçek sanatın ve sanatçının işlevi hep bu olmuştur.

Jül Sezar'ın gerçek kimliğini öğrendiğimden bu yana hep düşünürüm: Neden başarılı bir avukat, yazar ve saygın bir Roma vatandaşı, muzaffer bir kumandan olarak anılmak varken maddi ve manevi borç batağına sürüklenip Roma İmparatorluğu tarihinde görülmemiş

çirkinlikteki hilelere baş vurup da konsül olmak ister, yolsuzluklara tenezzül eder diye insan? Neden?

Sadece Jül Sezar değil tarih boyunca nice krallar, imparatorlar, devlet başkanları, başbakanlar, milletvekilleri, politikacılar, bürokratlar neden onurlu, dürüst insanlar olarak anılmak varken neden böyle davranmışlar diye hep düşünürüm...

Geçmişte de böyle olmuş günümüzde de sürüp gitmekte bu davranış.

Ne yazık ki politika hızla ülkelerin gelişmesi, refaha ulaşması; halkların daha güvenli, müreffeh ve mutlu yaşaması için siyasal yöntemler geliştirmek ve uygulama sanatı olmaktan çıkıp kifayetsiz muhterislerin kişisel hırslarına hizmet eden bir uğraşa dönüşmüş halde. Kuşkusuz bu tipler de gelecekte Jül Sezar gibi anılacaklar kuşkusuz, ama olacaklar da olmuş olacak.

Yapılması gereken, sanat ve eğitimi olabildiğince önemsemek. Toplumları meydana getiren bireylerin ahlâkları: iyi, alçak gönüllü, yiğit, dürüst, ruhsal olgunluğa erişmiş insanlardan oluşabilmesi için de bu meziyetlere sahip bireylerin, kişisel beklentilerden uzaklaşıp çaba göstermeleri gerekiyor. Okur-yazar olmak, ara sıra sinemaya, tiyatroya, konserlere, sergi ve müzelere gitmek yetmiyor. Daha çok okumak, sanatı daha çok önemsemek, yakın çevremizden

Jül Sezar'ın gerçek kimliğini öğrendiğimden bu yana hep düşünürüm: **Neden saygın bir Roma vatandaşı, muzaffer bir kumandan olarak anılmak varken Roma İmparatorluğu tarihinde görülmemiş çirkinlikteki hilelere baş vurup da konsül olmak ister insan..?**

başlayarak insanları okumaya, sanata yönlendirmek gerekiyor.

Dünyamızın gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de mart ayının 20. günü: Dünya Çocuk ve Gençlik Tiyatrosu Günü. 27. gününde de, Dünya Tiyatro Günü olarak kutlanacak. Tiyatrolar perdelerini ücretsiz olarak açıp geçmişe, günümüze ve geleceğimize ayna tutacak.

Yaşasın sanat! Yaşasın tiyatro! •

tekinozertemdb@gmail.com

MÖ 100 yılının Temmuz ayında dünyaya gelen "Gaius Julius Caesar"ın adının pek çok anlamı var.

Caesar, Antik Roma döneminde "Sezaryen ile doğmuş bir at", "güzel saçlı", "gri gözlü" ya da "fil avcısı" anlamları taşımaktaydı. Sezar'ın favorisi ise sonuncu yorumdu.

Gezdikçe Gördükçe

İzlen Şen Toker

“D oğa nasıl sonbahara dönüyorsa, kendi içimde ve kendi çevremde de sonbahar şimdi. Yapraklarım sararıyor, çevremdeki ağaçların yaprakları döküldü bile.”

“Genç Werther’in Acıları” adlı romanında bu satırları yazan Johann Wolfgang von Goethe’ye ilham veren Heidelberg kentinin kalesindeki ağaçların yaprakları da sararıp dökülmeye başlamış. Güneşli bir

*Sanatçılara
ilham veren
romantik kent:*

Heidel

sonbahar günü, ağaçlarla kaplı tepeler arasındaki vadiye sessizce akan Neckar Nehri'nin kıyısına yerleşmiş olan kente kaleden bakarken, Heidelberg'in J.W. Goethe, Mark Twain ve Heinrich Heine gibi yazarları etkilemesine şaşırmıyorum. Almanya'nın en romantik kenti (Wege der Romantik) denilen bu kentte 1878 yılında 3 ay kalarak "Yurtdışında Bir Serseri" adlı kitabını yazan Mark Twain'in "Böyle huzurlu ve

tatmin edici bir cazibeye sahip bir manzaranın tadına daha önce hiç varmadım." ifadesine katılıyorum. Pembe renkli taşlardan yapılmış olan kale, kiliseler, tarihi binalar ve köprünün renklendirdiği; festivaller ve üniversitelerin canlandığı Heidelberg her yıl yaklaşık 12 milyon ziyaretçiyi kendine çekiyor.

berg

Heidelberg kalesi

Kentin tarihi merkezine yukarıdan bakan bir tepeye inşa edilmiş Heidelberg Kalesi 13. yüzyıldan beri pek çok değişime uğradıysa da zaman içinde Rönesans tarzının en görkemli kale saraylarından biri haline gelmiş. Savaşlar, yıldırımlar ve yangınlarla zarar gören bu muhteşem yapının yıkık hali Romantizm akımını benimseyen pek çok sanatçıya

kucak açarak eski sarayın ününü günümüze taşımış. Ben de günümüze kalabilmiş bölümleri gezerken bir zamanlar buradaki yaşamın nasıl olduğunu hayal etmeye çalışıyorum. Scher Bau bölümünde 5. Friedrich'in İngiliz

eşi Elizabeth Stuart'a sürpriz doğumgünü hediyesi olarak bir gecede yaptırdığı bahçe kapısının altından geçiyorum.

En güzel Rönesans cephe örneklerinden birine sahip olan Ottheinrichsbau bölümünde Alman Eczacılık Müzesi'ni geziyorum. Ruprechtsbau'daki şömineyi, Friedrichsbau'daki heykelleri görerek 1751 yılında, 130 adet meşe

ağacından yapılan ve 220.000 litre şarap alabilen dünyanın en büyük şarap fıçısının yanına çıkıyorum. Kalenin ve kentin eşsiz manzaralarını sunan geniş bahçeyi de gezdikten sonra tarihi merkeze inen patika yoldan yürüyerek Marktplatz meydanına geliyorum. Belediye Binası'nın önündeki kalabalık bir grup kapıdaki gelin ve damat ile fotoğraf çektirirken, ortadaki Herkül heykelli havuzun etrafındaki kafelerde açık havada oturanlar güneşin tadını çıkarıyor. Turistler Kutsal Ruh

Kilisesi'ni çevreleyen hediyelik eşya standlarında alışveriş yaptıktan sonra Hauptstrasse caddesine yöneliyor. Ben de araç trafiğine kapalı olan 1,5 km. uzunluğundaki bu caddede yürürken birbirinden güzel dükkanların, kafe ve restoranların önünden geçiyorum. Caddeyi kesen ara sokaklarda sarmaşık ve çiçeklerle süslü bakımlı binaların arasında yürüyorum. Kitapçıları ve edebiyat ilgili etkinlik duyuruları görünce kapsamlı kütüphaneleri, yayınevleri ve edebiyat festivali ile Heidelberg'in 2014 yılında aldığı UNESCO Edebiyat Kenti ünvanını hak ettiğini düşünüyorum.

1 386 yılında kurulan ve Almanya'nın en eski üniversitesi olan Heidelberg Üniversitesi'nin tarihi binasına geldiğimde, aldığım biletle Üniversite Müzesi'ni, üniversitenin 500. yaşı şerefine yapılmış olan Büyük Salon'u ve Tarihi

220.000 litrelik dünyanın en büyük şarap fıçısı

Heidelberg Üniversitesi
Büyük Salon

Karl Theodor Köprüsü

Mağaza ve restoranların bulunduğu şehir meydanındaki Kutsal Ruh kilisesi

döneme tanıklık etmenizi sağlıyor. Üniversite meydanını dolaştıktan sonra nehrin diğer tarafına geçmek için Tarihi Köprü de denilen Karl Theodor Köprüsü'ne yürüyorum. Adını onu inşa ettiren prensten alan köprü bu bölgeden çıkan kumtaşından yapılmış. Köprünün kuleli giriş kapısından geçip nehir kıyısındaki manzaraları izleyerek Filozoflar Yolu'na doğru çıkıyorum. Ağaçlar ve çiçekler arasından geçerken kale, nehir, kent ve etrafındaki tepelerin muhteşem manzaralarını sunan bu

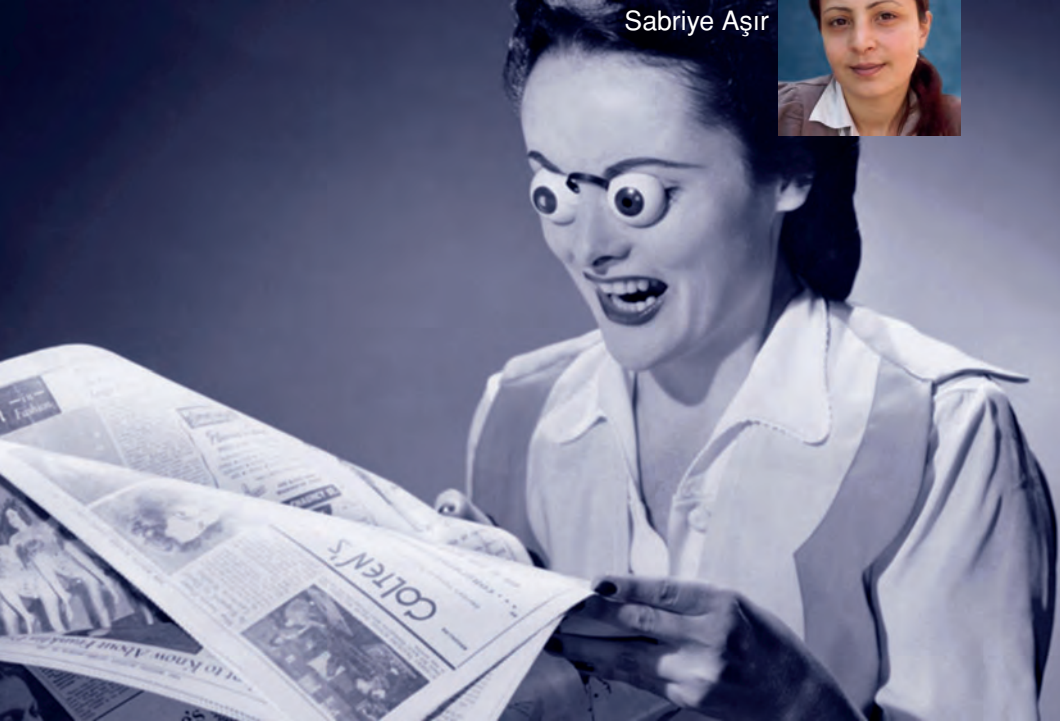
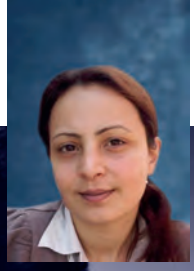
yol adını öğretim üyeleri ve filozofların düşünmek, sohbet etmek ve manzaraları izlemek için burada yürüyüş yapmasından almış.

Bir zamanlar burada yer alan üzüm bağları daha sonra sebze ve meyve bahçelerine dönüşmüş. Güneye bakan doğal taş duvarların

ısınması ile Akdeniz iklimine benzer bir sıcaklığı olduğu için limon, selvi, yuka gibi ağaçların da yetiştiği bu keyifli yoldan yürüyorum. Dinlenmek için bir banka oturduğumda önümden çok mutlu görünen bir çift geçince J. W. Goethe'nin bir şiirini hatırlıyorum:

*Neşe ile ızdırapla,
Düşünce ile dolu iken,
Tükenmez ezalar içinde,
Ümitler, tereddütler geçirirken
Kederler içinde yoğurulurken
Mesut olan,
Ancak seven ruhtur. •*

izlensentokerbd@gmail.com

Yutturmaca Saptama Kiti

Astrofizikçi Carl Sagan, “İblisli Dünya: Karanlık Bir Dünyada Bilimin Mum Işığı”nı 1995 yılında, ölümünden birkaç ay önce yayımladı. Sagan bu kitabında “Yutturmaca Saptama Sanatı” başlığı altında bir bölüm de yazdı ve bu bölümden ise

kuşkucuların “Yutturmaca Saptama Kiti” dedikleri şey doğdu. “Yutturmaca Saptama Kiti”, Sagan’ın 22 yıl önceki ölümünden bu yana gelişmeye devam eden eleştirel düşünme araçlarıdır.

Kuşkucu ve Bilim Yazarı Michael Shermer, hem öğrencilerinin gerçek dışı oları açığa çıkarmalarına ve böyle bir durumla karşılaştıklarında da bunun bir yutturmaca olduğunu haykırmalarına yardımcı olacak on temel soruyu öğrettiği üniversite birinci sınıf kursu “Kuşkuculuk 101”den hem de Carl Sagan’dan önemli dersler

Carl Sagan

açıklıyor...

90'lı yılların sonuna doğru, İblisli Dünya kitabında bunun üzerine bir bölüm yazan Carl Sagan'dan ilham aldığımız "Yutturmaca Sapta-ma Kiti"ni ortaya çıkardık. Sagan'ın kendi soru dizisi vardı; ben de kendiminkini geliştirdim. Çünkü benimle aynı fikirde olmayan insan-larla, "Ay'a asla gitmedik" diyen

Herhangi bir insan, senin teorini çürütmek amacıyla deney yaptı mı? Bilimde iş bundan ibarettir.

komplo fikirlerine yatkın insanlarla karşılaşmaya başladım. Ve ben de "Peki öyleyse" diye düşündüm:

Eğer gelecek on yıl içinde nele-rin ortaya çıkacağını bilmiyorsam, öğrencilerime eleştirel düşünmeyi nasıl öğreteceğim? Böyle durumlar-da sorabilecekleri bazı temel sorular gibi, önemli püf noktaları nelerdir?

Ve böylece ilk sorular ortaya çıktı: İddianın kaynağı ne denli güvenilir? İddia ne kadar güvenilir? İddianın kanıtı nedir? Bu kanıt ne denli niteliklidir? İddia nereden çıktı? Bunu kim söyledi? Wall Street Journal ya da New York Times'dan mı yoksa bir tür kurmaca haber sayfasından mıdır? Demek istediğim şu ki, kaynak gerçekten önemlidir.

Herhangi bir insan bu iddianın aksini kanıtlamayı denedi mi? Bu son derece önemli. Çünkü herkes kendisinin haklı olduğunu düşünür ve her internet sayfası bu ürüne ya-hut şu fikre ait referanslara sahiptir. Mesele, seni destekleyenlerin ne düşündüğü değildir. Seninle aynı fikirde olmayan insanların ne düşü-nüyorlar? Çünkü benim öğrenmek istediğim şey bu.

Herhangi bir insan, senin teorini çürütmek amacıyla deney yaptı mı? Bilimde iş bundan ibarettir. Karl Popper bunu "Yanlışlanabilirlik İlkesi" olarak adlandırır; herhangi bir teorisin doğru olduğunu kanıtlamayız fakat yanlış olduğunu kanıtlayan bir deney yoluyla aksini göstere-biliriz.

Eğer yanlışlayamıyorsanız, ne yapıyorsunuz ki gerçekten? Bu nok-tada Carl Sagan'dan küçük bir alıntı yapmama izin verin. Bu konudaki en beğendiğim öykü Sagan'ın İblisli Dünya kitabındaki o mükemmel küçük bölümdür:

"Garajımda bir ejderha var. Görmek ister misin? Hadi göstere-yim sana."

Garajın kapısını açarım ve... "Bak, ejderhayı görebiliyor mu-sun?" diye sorarım. İçeri girersin ve "Ben hiçbir şey göremiyorum." diye karşılık verirsin. Ve konuşma devam eder:

"Affedersin, bu görünmez bir ejderha."

"Görünmez bir ejderha mı?

"Evet evet, görünmez."

“Peki ya yere biraz un serpsek ve böylelikle ejderhanın ayak izlerini alabilsek...”

“Hayır, bakın bu havada duran özel bir ejderhadır, havada süzülür. Bu görünmez ve havada uçan bir ejderha.”

“Görünmez ve havada uçan bir ejderha. Pekâlâ. Bekle bir dakika, ejderhanın ısını algılayabilecek kızılötesi kameralarım var.”

“Hayır, bakın bu soğuk kanlı bir ejderhadır. Hiç ısı yaymaz ki.”

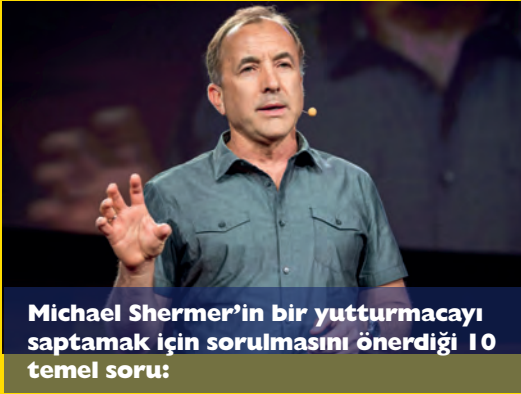
“Peki ya alev? Ejderhanın püskürttüğü alevi algılayabiliriz.”

“Hayır, bu ejderha soğuk alev püskürtür.”

Soruyu görebiliyor musunuz? Eğer orada bir ejderha olduğunu yanlışlayabilmemin bir yolu yoksa;

görünmez, havada uçan ve ısı yaymayan bir ejderhanın orada duruyor olması ile aslında hiç olmaması arasında ne fark vardır? Hiçbir fark yoktur. Ve elbette bu soruyu, Tanrı yahut diğer doğaüstü, paranormal türdeki olağanüstü şeyler konusunda da sorabiliriz. Eğer bunu çürütemiyorsam, yanlışlayamıyorsam, bunu teyit etmemin bir yolu yoksa; gerçek olduğunu nasıl bilebiliriz ki? Yutturmaca saptama kitinin özü budur. İster doğru ister yanlış olsun, bir yoluyla bu noktaya varabilmemiz gerekir. Yoksa “benim fikrime karşı senin fikrin” olur ve birbirimize bağırır dururuz.

Ardından şunu öğrenmek isteriz: İddia sahibinin kişisel inancı bu iddiasında etkili mi? Çünkü elbette

1. İddianın kaynağı nedir? Güvenilirdir?

2. İddia sahibi sıklıkla benzer iddialarda bulunur mu?

3. İddia başka kaynaklarca doğrulanmış mı?

4. İddia hayatın olağan akışıyla uyumlu mu?

5. Herhangi biri bu iddianın aksini kanıtlamaya çalıştı mı? Yoksa yalnızca bu iddiayı destekleyici kanıtlar mı araştırıldı?

6. Kanıtların büyük kısmı, iddia sahibinin verdiği sonucu mu yoksa bir başka sonucu mu

gösteriyor?

7. İddia sahibi, kabul görmüş akılcı/bilimsel kurallar ve araştırma yöntemleriyle mi çalışıyor?

Yahut istediği sonucu ulaşabilmek için bu kural ve yöntemleri bir yana mı bırakmış?

8. İddia sahibi gözleme dayalı olguya bir açıklama mı getiriyor, yoksa yalnızca mevcut açıklamayı mı reddediyor?

9. Eğer iddia sahibi yeni bir açıklama sunuyorsa, bu yeni açıklama önceki açıklamaya göre daha geniş bilgi içeriyor mu?

10. İddia sahibinin kişisel inanışları ya da önyargıları bu iddiasında etkili mi?

hepimizin kişisel fikirleri ve inanışları var. Siyasi inanışım, dini inanışım, ideolojim beni etkileyebilir. Bu o iddianın yanlış olduğu anlamına gelmez. Fakat yine de, o kişinin bir gündemi olduğunu bilmek iyi bir şeydir. Yani Fox News'i izlediğinizde onların kesinlikle bir gündemleri olduğunu bilirsiniz ya da solda liberal bir gündemi olan diğer haber kaynaklarını da... Belki National

Ortaya atılan yeni iddia, eski iddianın içerdiğinden daha kapsamlı bilgi sunuyor ve eski iddianın açıklayamadığı bazı aykırılıkları aydınlatabiliyor mu?

Public Radio, kim bilir... Fakat her ihtimale karşı bunu bilmek iyidir. Yani bir iddiayla karşılaştığınızda, "Belki olabilir. Fakat bu adamın bir gündemi olduğunu da biliyorum." dersiniz. Bu böyle bir şeydir.

Ortaya atılan yeni iddia, eski iddianın içerdiğinden daha kapsamlı bilgi sunuyor ve eski iddianın açıklayamadığı bazı aykırılıkları aydınlatabiliyor mu? Mevcut teoriler pek çok şeyi gayet iyi açıklıyor. Fakat her şeyi değil. Bu yüzden de daima açıklayamadığımız aykırılıklar vardır. Dolayısıy-

la, tüm eski teorileri, tanımlamaları ve eski teorinin açıklayamadığı bazı aykırılıkları aydınlatan yeni bir teori ortaya çıkmış olabilir. Mümkündür. Fakat yine de bunu teyit etmemiz gerekir.

Iddia sahibi kişi, bilimin/o alanın kuralları doğrultusunda hareket ediyor mu? Çünkü eğer eğitiminiz yoksa, o bulundukları noktaya

ulaşan insanların geçmişte hangi hataları yaptıklarını bilmiyorsunuz demektir. Ve bu geçmiş deneyimleri bilmeden başlamanız, pek çok hata yapacağınız anlamına gelir.

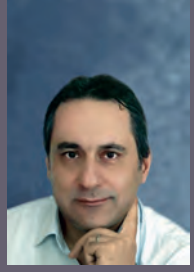
Tüm bunlar iyi bir yutturmaca saptayıcının bilmesi gereken şeylerdir. Ben bunlara "Kuşkuculuk 101" diyorum ve Chapman Üniversitesi'ne yeni gelen öğrencilere bu kursu

veriyorum. Bu bir eleştirel düşünme kursudur. Ve aslında yalnızca yutturmacanın nasıl saptanacağıyla ilgilidir. Fakat her şey de yutturmaca değildir. Evrim Teorisi, Büyük Patlama Teorisi, Hastalık Yapıcı Mikrop Teorisi, jeolojideki levha hareketlerinin gerçek oldukları ortaya çıktı. Bir zamanlar tamamıyla reddedilen bu teorilerin tümü, bugün kabul görmüş durumda. Peki nasıl kabul gördüler? Kanıtları olduğu için. Sizin gereksininiz olan da tam olarak budur. •

sabriyeasirbd@gmail.com

Kaynak: bigthink.com, Basic Questions For Improving Critical Thinking Skills, Michael Shermer

Evrensel Bakış Açısı
Gürbüz Evren

Bir Alman Askeri ile Fransız Direnişçinin Dostluğu

Paul ve Martin'i, 1980'li yılların ortalarında Paris'te, hemen her gün uğradığım kafede tanı-
mıştım. Yaklaşık 65-70 yaşlarındaki bu iki
sevimli adam, Paris 9. Bölgede, Abesse metro
istasyonu yakınındaki Café Meteor'un müdavim-
leriydi. Ne zaman gitsem, onları barın önünde
ayakta, önlerinde de Balon Rouge denilen birer
kadeh kırmızı şarap ile görürdüm.

Kafeye gelen her yaştan insan ile sohbet eder, yüksek perdeden, ama hiç de rahatsız etmeyen kahkahalar atardılar.

Devriye görevi yapan Alman askerlerinin başındaki Martin, kondüktör Paul'ün yanında dururdu.

Birçok konuda yardımlarını gördüğüm, özellikle yabancıların bazı resmi işlemlerde Fransız vatandaşı kefile ihtiyaç duyduğu bir dönemde benden desteklerini hiç esirgemen bu 2 sevimli insan hakkındaki gerçekleri, onlarla tanıştıktan 2 yıl sonra öğrenecektim.

Paul, Fransız'dı, ama Martin Alman asıllıydı. İkisinin tanışıklığı da, II. Dünya Savaşı'nda, Almanya'nın, Paris'i, Haziran 1940'da işgal etmesinin ardından başlamıştı.

Ağustos 1944'e kadar süren Alman işgali sırasında yaşanan katliamlar, sürgünler, işkenceler, sürgünler arasında yeşeren bu dostluk hep devam etmişti.

Alman işgal ordusunda çavuş rütbesi ile asker olan Martin, savaştan yaklaşık 4 yıl önce Paris'e turist olarak gelmişti. Almanya'nın Hannover kentinde yaşayan ve su tesisatçı olan Martin, Paris'i çok seviyordu. Ancak ilk ziyaretinden sonra tekrar gelmek, işgal askeri üniforması altında olmuştu. Paul ise o dönemde Paris metrosunda kondüktör olarak çalışıyordu. Çalışma saatlerinin tamamı Nation-Port Dauphin hattında geçiyordu. İşte Paul ile Martin'in tanışması da burada olmuştu.

Devriye görevi yapan Alman askerlerinin başındaki Martin, kondüktör Paul'ün yanında dururdu. Önceleri pek konuşmayan ikili, zamanla zorunluluktan birkaç

laf etmeye başladı. Aslında çok sıcakkanlı, hoş sohbet olan Martin, işgal altındaki bir ülkenin vatandaşının neler hissedebileceğini biliyor, bu nedenle de Paul'e iyi davranıyordu. Fransız kondüktör de, çok sık görüşmek zorunda kaldıkları bu Alman askeri ile en azından sohbet edebileceklerini düşünüyordu. Martin, okul sıralarındayken Fransızca dersi almıştı. Paul'in ise ortaokulda az biraz öğrendiği Almancası vardı. Yaklaşık 2 yıl boyunca birbirleri ile her iki dilden konuşmaya çalışın

Paul ve Martin, tanışmalarından birkaç ay sonra, hafta sonları da buluşup Paris'in bistro ve kafelerinde vakit geçirmeye başladılar. Place Pigalle ve Sacre Coeur semtlerindeki kafelerde kırmızı şarap kadehleri birbirini kovaladıkça vaktin nasıl geçtiğini anlayamıyorlardı. Gece 21.00'de Fransızlar için başlayan sokağa çıkma yasağını unuttukları günlerde Martin arkadaşına evine kadar eşlik ediyordu.

Bu arkadaşlık her iki tarafta da tepki yaratmıyor değildi. Oğullarının bir Alman'ı eve getirmesine Paul'un anne ve babası tepki göstermişti. Erkek kardeşi René ise işi, ağabeyini işbirlikçi olmakla suçlamaya kadar götürmüştü. Martin'in bölük komutanı da, bir Fransız ile bu kadar içli dışlı olmasına ilişkin söylentilerden rahatsızlık duymuş ve onu takip altına almıştı. Sorun yaratacak bir durum olmadığını anladığında ise Martin'i odasına çağırıp, Paul ile arkadaşlığını sorgulamış, dikkatli olmasını önermişti. Aslında Martin,

1940'dan itibaren Fransa'da bazı direnişçi gruplar ortaya çıkmıştı, ama bunlar tek bir merkezden idare edilmeyen, dağınık örgütlenmelerdi.

Hitler'e ve savaşa karşıydı. Bu düşüncesini birkaç kez arkadaşına söylemiş, Paul de, ülkesinin işgal edilmesinden duyduğu rahatsızlığı, Almanların Yahudilere yaptıklarına tepkisini, kimi zaman yüksek sesle dile getirmişti. Düşüncelerini böylelikle rahatlıkla birbirlerine anlatmaları arkadaşlıklarını pekiştirmişti.

Alman işgalinin ardından, Temmuz 1940'dan itibaren Fransa'da bazı direnişçi gruplar ortaya çıkmıştı, ama bunlar tek bir merkezden idare edilmeyen, dağınık örgütlenmelerdi. Gerçek direnişçi ağı ise İngiltere'de bulunan General De Gaulle'ün, eski Paris Emniyet Müdürü Jean Moulin'i, Şubat 1942'de, Fransa'ya göndermesiyle kurulmaya başlamıştı. Paul'un kardeşi René, Paris'teki direniş hareketine ilk katılan isimlerden biriydi. Bunu bir süre ailesinden saklayan René, direnişçi arkadaşlarının, "Ağabeyin Alman

askerleri ile çok yakınmış. İşbirlikçi mi?” diye sormaları üzerine Paul ve ailesine durumu anlatmak zorunda kalmıştı. Kardeşine sıkıntı yarattığını gören Paul ise kendini kanıtlamak için direniş grubuna katılmaya karar verdi. Paris’in altını labirent gibi kaplayan ve uzunluğu yaklaşık 250 kilometreye ulaşan tünellerde buluşan direnişçilerin arasına kabul

larının son duraklarındaki tünelleri kullanıyordu. Direnişçiler, Mart 1943’de, Place d’Italie semtinde, Godrefoy sokağında bulunan kilise yakınlarındaki bir evin çatı katındaki dairede toplantı halindeyken, çevreyi gözetleyen arkadaşlarından, Alman askerlerinin baskın düzenlemek üzere bölgeye geldikleri haberini alırlar. Paul ve arkadaşları,

tavan penceresinden çatıya çıkarak, yanındaki binaya geçerler. Ancak aşağıya inip sokağa çıktıklarında karşılarında Alman askerlerini bulurlar. Kısa süreli bir çatışma çıkar. Direnişçilerden 2’si öldürülmüş, 4’ü ise yakalanmıştır. Ölenler arasında, Paul’ün kardeşi René de vardır. İkinci Dünya Savaşı’nın bitiminden sonra, Paris’te Naziler tarafından öldürülen

direnişçilerin adlarına hazırlanan plaketler, onların hayatlarını kaybettikleri yerlere koyulmuştur. René Dufflos için de çatışmada vurulduğu binanın duvarına doğum ve ölüm tarihinin yer aldığı plaket çakılmıştır.

Tekrar konumuza dönersek, teslim olan arkadaşları ile bir kamyonu bindirilen Paul, kardeşinin ölümünden habersizdir ve önce işgal ordusunun karargâhı olarak kullanılan Eski Fransa Havacılık Bakanlığı’na götürülür. Binanın

Direnişçiler, Paris’in altını labirent gibi kaplayan ve uzunluğu yaklaşık 250 kilometreye ulaşan tünellerde buluşuyordu.

edilen Paul, kendisine verilen görevleri başarıyla yerine getirdikçe, arkadaşlarının güvenini kazanacak, ünü Jean Moulin’e kadar ulaşacaktır. Paul’ün en önemli görevi, bazı direnişçilerin ve Yahudilerin Paris dışına çıkışına yardımcı olmaktı. Bunun için de genellikle metro hat-

bodrum katı, Nazilerin direnişçilere uyguladığı işkenceler ile ünlüdür. Direnişçiler, binayı gördüklerinde, buradan sağ çıkamayacaklarını düşünmeye başlamışken, bir Nazi subayı, esirlerin Chateau De Vincennes'deki Alman karargâhına götürülmesini emreder. Paris'in dışındaki karargâha geldiklerinde, kamyondan inen direnişçiler, önce bir salona alınırlar. Burada kimlik kayıtları yapıldıktan sonra hepsini bir küçük bir hücreye kapatırlar. Burada tutulan direnişçiler, birkaç gün sonra sorgulanmak üzere sırayla bir Nazi subayına götürülür. Sorgu sırası Paul'e gelip, hücrenin kapısı açıldığında, Fransız kondüktör hayatının sürprizini yaşar. Karşısında, kendisine sus işareti yapan Martin vardır. Karargâhın loş dehlizlerinde yan yana yürürken, Martin, Paul'ün kulağına "Seni kurtaracağım, ama diğerleri için bir şey yapamam. Onları kurşuna dizecekler" der. Nazi subayı tarafından yapılan sorgusu sırasında, hakarete uğrayan, işkence gören Paul, sabah girdiği odadan, akşam saatlerinde yine Martin tarafından sürüklenerek hücreye

götürülür. Arkadaşının durumuna çok üzülen Martin, ne olursa olsun, onu kurtarmaya karar vermiştir.

Günlerce sorgulanan ve işkence gören direnişçilerden sadece biri konuşmuş, diğerleri tek kelime etmemiştir. Nihayet 1 hafta sonra, gece yarısı hücrelerinden alındılar. Bir kamyonu bindirilen direnişçilerin yanına, aralarında Martin'in de bulunduğu 10 Alman askeri biner. Kamyon, Porte de Vitry'de askeri hapishane olarak kullanılan binaya doğru yola çıkar. Söz konusu binanın arka bahçesi direnişçilerin ve toplama kamplarına götürülürken kaçan, ama sonrasında yakalanan Yahudilerin kurşuna dizildiği yerlerden biridir. Gar bölgesine geldiklerinde Çavuş Martin kamyonu durdurur. Aşağı inen Martin, diğer askerlere, sıkıştığını ve ihtiyacını göreceğini söyler. Karanlıkta, bir duvarın önünde birkaç dakika kalan Martin daha sonra çevreye ateş etmeye başlar. Bölgede direnişçilerin olduğunu söyleyen Çavuş, diğer askerlerden de aşağı inip siper almalarını ister. Martin bir noktaya

Martin bir noktaya doğru aralıksız ateş ederken, diğer askerler de ona katılır.

doğru aralıksız ateş ederken, diğer askerler de ona katılır. İşte o karmaşa ortamında kamyondan Paul'ün inmesini ve gecenin karanlığında kaybolmasını sağlar. Martin, bir süre sonra ateş kes emri verir. Direnişçilerin geri çekildiğini söyleyerek, askerlerin kamyona dönmelelerini ister. Askerler, mahkûmlardan ikisinin olmadığını görünce, çevreye dağılırlar. Paul'ün kamyondan indiğini gören direnişçilerden biri daha kaçmayı başarmıştır. Ama diğer ikisi, gördükleri işkenceler nedeniyle yerlerinden zor kalktıkları için kamyonda kalmıştır.

Kaçış planını, Martin bir gün önce yapmış ve bunu da sorgulama bahanesiyle hücrelerine gittiği arkadaşları Paul'e anlatmıştır.

Kamyondan indikten sonra Vitry yönüne doğru kaçan Paul, önce Seine Nehri'ne ulaşır. Bir süre nehir boyunca ilerleyen Paul, Vigneux bölgesindeki direnişçilerin bildiği saklanma noktasına gider. Nehirde demirli bir kum teknesine biner. Teknenin kaptanı ve sahibi

Claude'u direniş grubundan tanıyan Paul, burada birkaç gün saklanır. Daha sonra buradan Melun'e geçer.

Paul ile aynı kamyonda bulunan iki direnişçi kurşuna dizilmiştir. Ancak diğer iki mahkûmun kaçışına ilişkin Çavuş Martin'in verdiği ifade Alman subayları tatmin etmemiştir. Hakkında soruşturma başlatılan Martin bir süre gözaltında tutulur. Daha sonra da mutfak görevine verilir. Gestapo da olayın peşini bırakmayacaktır. Kendisini sorgulamak üzere Gestapo ajanlarının geleceğini öğrenen Martin, onların acımasızlığını biliyordu.

Harekete geçmeye karar veren Martin, bir Pazar günü Paul'ün evine gider. Arkadaşının anne ve babası, Paul'ün, Martin sayesinde kurtulduğunu öğrenmişlerdi. Alman çavuşu kapıda gören Duflos çifti, onu hemen içeri alırlar. Martin'in yaklaşık 1,5 sürecek yeni yaşantısı böyle başlayacaktır.

Sinema filmi de çekilecek bu hikâyenin devamını bir başka yazıda aktaracağım. •

gurbuzevrenbd@gmail.com

Hitler Paris'te

Hitler Fransa'yı işgal ettiğinde Eyfel kulesini görmek istedi. Yalnız bir problem vardı. Fransızlar işgalden kısa bir süre önce Hitler'in Eyfel kulesine çıkmaması için asansörün halatlarını kesmişlerdi. 1710 basamağı çıkmaya üşenen Hitler, Paris'i ele geçirmiş olsa da asla Eyfel'e tırmanamadı ve kulenin önünde hatıra fotoğrafı çektirmekle yetindi. Hitler ele geçiremediği Eyfel nedeniyle mizah konusu olmuştur.

Fotoğrafta Hitler'in yanındakiler mimar Albert Speer (sağda), heykeltıraş Arno Breker (solda). Fotoğrafı çeken ise Nazi partisinin yayın organlarında ve propaganda metinlerinde imzası olan, Hitler hayranı ünlü fotoğrafçı Heinrich Hoffmann'dır.

Sporun Dünyası
Metin Gören

Bir Hazin
Öykü

Yiğidim Aslanım Orda Yatıyor

Askeri araçta onsekiz kişiydiler. Tam donanımlı, konvoy halinde sınıra doğru gidiyorlardı. Yıllardan beri ülkemizi tehdit eden teröristleri, bu kez sonsuza dek susturmak için kararlıydılar...

Tunç bileklerin silah kavrayışları, bir noktaya bakan gözlerindeki inanç Mehmetçiğin kararlılığını gösteriyordu. Trabzon'un Sürmene ilçesinden Ali Kemal de yiğitlerin arasındaydı. İstanbul'un Ortaköy'ünden Yalçın onbaşı, Kadıköy'ünden Sinan astsubay aynı amaçla aracın içindeydi. Sessizliğin otağ kurduğu araç içi görüntüsü...

Trabzonlu Ali Kemal'in derinden bir iç çektikten

Futbol aşkı, cephe gerisinde moral depolamıştı.

sonraki “Yahu arkadaşlar, Trabzonspor’un hali?” tümcesiyle dağılıverdi. Sinan Astsubay bu sezon Fenerbahçe’nin kesinlikle şampiyon olacağını vurguladı, “Ben onu dokuzu bilmem arkadaş; Fenerbahçe şampiyon, bana ne senin Trabzonspor’undan.” (Gülüşmeler)

O dakikaya dek sessiz kalan Sakaryalı Hüseyin, “Hep futbol konuşuyorsunuz. Bu ülkede başka spor yok mu? Mesela; boks. Ağabeyim anlatırdı. Ankara da bir boks şampiyonasına gitmiş. Celal Sandal adında bir boksörü seyretmiş. Bir sol yumrukla rakibini nakavt etmiş. Seyfi Tatar’ı dilinden hiç düşürmedi. Tatar çok teknik bir boksörmüş. Mehmet

Kumova’yı, Eraslan Doruk’u, Kemal Sonunur, Nuri Eroğlu adındaki boksörleri ve isimleri aklıma gelmeyen sporcuları harika diye anlatırdı, Hüsam ağabeyim.” dedi.

Söze yeniden Sinan astsubay girdi. Boksörlerin bir çoğunu kendisinin de tanıdığını ama Fenerbahçe’nin şampiyonluğunu konuşmanın tam sırası olduğunu anlattı. Aracın ön tarafına yakın bir

yerde oturan Yozgatlı Tuncay, “Beyler Cim bom’dan söz eden yok. Galatasaray Süper Lig’de oynamıyor mu?” şeklinde şaka yollu bir gönderme yaptı. Birden, Yalçın ayağa kalktı, sol elini yumruk yaptı; “Beşiktaş’ım sen çok yaşa, canım feda olsun sana!..”

Ortaköy’ün en

“Hep futbol konuşuyorsunuz. Bu ülkede başka spor yok mu?”

hızlı taraftarlarından biri olarak tanınırdı Yalçın. Beşiktaş onun için vatandan sonra gelen ikinci büyük aşkıydı.

Aracın içi, sanki küçük çapta taraftar tribünlerine dönüştü. Futbol aşkı, cephe gerisinde moral depolamıştı. Sohbeta katılamayan bazı yiğitlerin sesleri duyuluyordu:

“Bursasporluyum abi”, “Kanıma aksa Mavi lavicert akar, Adana Demirsporluyum”, “Ankaragücü en büyük aşkım”, “Denizlisporluyum”, “Antalyasporluyum”, “Erzuruspor’dan başka takım tanımam”, “Ben güreş meraklısıyım”, “Ben basketbol maçlarını hiç kaçırmam; Anadolu Efes hoşuma gider”, “Cedi’nin NBA’ye gitmesine çok sevindim...”*

Onlar bizim insanlarımızdı.. Kanımız canımızdı. Vatanları için ölmeye hazır yiğitlerdi. Ve uzun yol kısalı ve şimdi ateş hattının orta yerinde, komutanlarının emirlerini

bekleyecekti, Ali Kemal, Hüseyin, Yalçın, Tuncay, Sinan ve ötekiler. Ve nam-ı diğer Mehmetçikler.

Talimat alındı, uygun adım cepheye doğru yürüyüş başladı. Eller tetikte, gözler yürüyüş alanının dört bir yanında...

Birden bir bomba patladı, tepelerinde. Spora gönül vermiş, taraftarı oldukları takımlarla özdeşleşmiş aslanların tümü bir yerlere savruldu, kaşla göz arasında. Ali Kemal Trabzonspor’unun haline çare bulamadan, Yalçın bir daha tribünlerdeki yerini alamayacağına büyük üzüntüsü içinde... Sinan Fenerbahçesinin belki de şampiyonluğunu göremeden şehit olmuşlardı. Ambulanslar, sedyeler, ilk yardım elemanları ve doktorlar.

Ben size ölmeyi emrediyorum!

Öldük; komutanım!..

Yiğidim aslanım orda yatıyor... •

metingorenbd@gmail.com

(*) Amerika Profesyonel Basketbol Ligi

Atatürk ve Türk Ordusunun Değeri

“Ben, Türk ordusunun yabancıları değilim; ordu ile küçük subaylıktan beri derinden ilişki kurmuş bir askerim. Olayların yönlendirmesiyle ordunun içinde subay, nihayet komutan olarak iş görmüş ve zannıma göre başarılı olmuş bir komutanım. Türk ordusunu, onun erdemini, değerini ve bu ordu ile neler yapılabileceğini bizim kadar anlayan az olmuştur.” 1918 (Fahri Rıfla Atay, Atatürk’ün BA., s. 13)

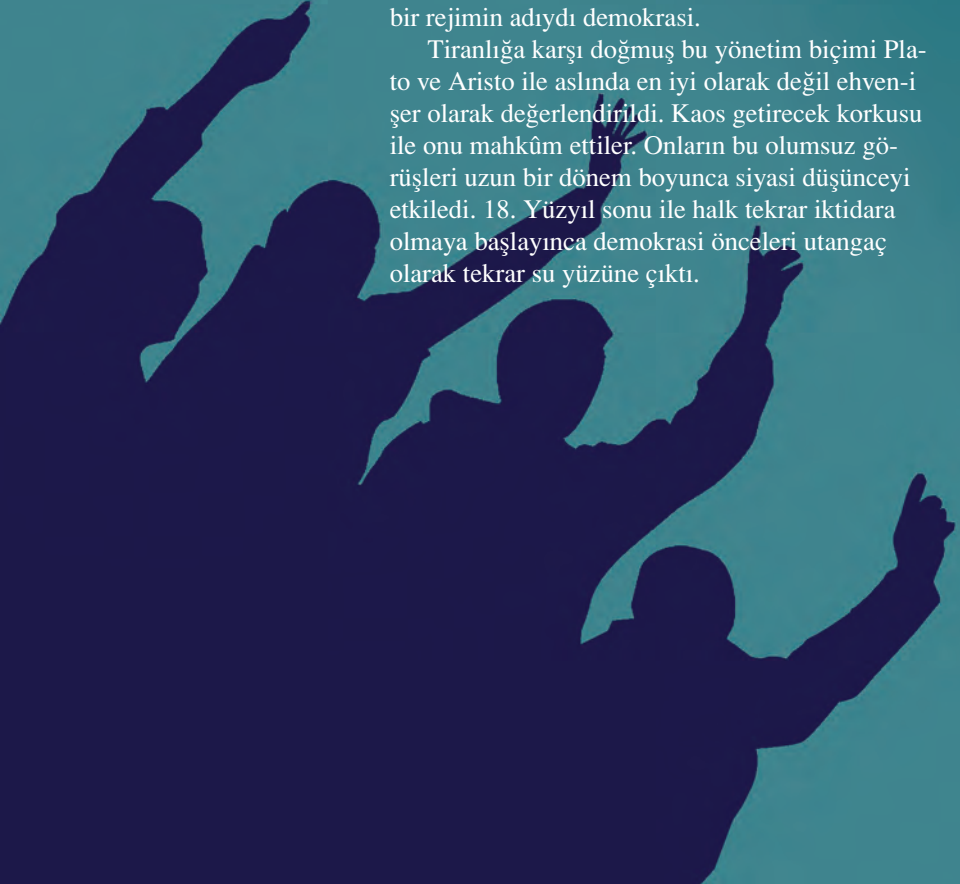
“Benim için ordumuzun değerini ifadede ölçü şudur: Türk ordusunun bir birliği, eşitini kesinlikle mağlup eder; iki mislini durdurur ve tespit eder. Şimdilik bundan fazlasını istemiyorum. Çünkü, fazlasını milletimizin yaradılıştan sahip olduğu savaşkanlık zaten temin etmektedir. Fakat bu değeri kesinlikle korumak gerekir. Bunu, askerî bir esas, bir kural olarak göz önünde tutmalıdır. Bu değer korundukça kuruluşumuzu, yetiştirme ve eğitimimizi, yönetimimizi bu hedef ve amaca yürüttükçe, Türkiye’nin her türlü saldırı ve sataşmadan korunacağına kimsenin şüphesi kalmaz.” 1924 (Atatürk’ün S.D.İI, s. 170)

Ehven'den Evrensele Bir Kelimenin Tarihçesi (I)

Yazan: BARBAROS ENEÇ

Bir önceki bölümde gördüğümüz gibi kökleri medeniyet tarihinin derinlerinde yatan ve MÖ 5. yüzyılda Atina ile siyaset sahnesinde yerini alan bir rejimin adıydı demokrasi.

Tiranlığa karşı doğmuş bu yönetim biçimi Plato ve Aristo ile aslında en iyi olarak değil ehven-i şer olarak değerlendirildi. Kaos getirecek korkusu ile onu mahkûm ettiler. Onların bu olumsuz görüşleri uzun bir dönem boyunca siyasi düşüncüyü etkiledi. 18. Yüzyıl sonu ile halk tekrar iktidara olmaya başlayınca demokrasi önceleri utangaç olarak tekrar su yüzüne çıktı.

Amerikan Devrimi hâlâ sakınarak yaklaşıyordu bu rejime, ve temsiliyetçi yönetim gibi demokrasinin önünü açacak bir anlayış getirmişti. Modern dünyayı etkileyen ikinci büyük devrim ile demokrasi artık geri dönülmez bir yola girdi, demokratları yetiştirdiği gibi demokratikleştirme misyonu yüklenerek, evrenselliğini ilan etti.

1737’lerde gelişip 1764’de su yüzüne çıkan **Eski ve Güncel Fransa Hükümeti Üzerine Düşünceler** adlı eserin yazarı **Marquis d’Argenson**, başbakan olarak ülkenin yeniden

yapılanmasına yönelik bir plân ortaya koydu. Bu eser fiyokratlardan, Quesnay, Mirabeau, Montesquieu, Turgot, Rousseau gibi bütün siyasi

düşünürlerlere damgasını vurdu. Bu eser reformu “demokrasinin monarşik bir yönetim içine ne kadar dahil edilebileceğini” sorarak ele almaktaydı. D’Argenson demokratik prosedürlerin kurumları yönetim biçimine dahil etmenin gerekliliğine büyük inanç duyuyordu. Ona göre bu prosedürleri “hayati” kılan şey, kamu yararının ne olduğunun belirlenmesindeki zorluklardı. En üstün yasa olan kamu yararı, hiç bir şekilde kralın otoritesine tecavüz etmeyen ve iyi anlaşılmış

bir demokrasi ile iyi örgütlenmiş bir monarşieye kılavuzluk edecektir. Demokratik otoritenin tek güçlüğü, kendisine itaat edilmeyecek kadar bölünmüş olmasından ötürüydü. Ancak onun demokrasi kavramı yeterince basmakalıp ve gelenekseldi: demokrasi halk yönetimidir ve içerisinde halkın tümü eşit paya sahip olup, soylu ve avam arasında hiçbir ayırım yoktur.

Kötü demokrasi hemen anarşieye sürüklenir. Halkın ayaklandığı anda, o artık çokluğun yönetimidir. İyi demokrasi vekiller yolu ile hare-

Kötü demokrasi hemen anarşieye sürüklenir. Halkın ayaklandığı anda, o artık çokluğun yönetimidir. İyi demokrasi vekiller yolu ile hareket eder, bu vekillere yetki halkın seçimi ile verilir.

ket eder, bu vekillere yetki halkın seçimi ile verilir. D’argenson, için demokrasi monarşinin rakibi veya onun yerini alacak potansiyel bir yapı değil onu tamamlayacak bir eklentiydi.

Fransa’yı felaketin eşiğine getiren şey, kralın şahsında cisimleşmiş zafiyetten ziyade, aristokrasinin inatçılığı, kibri ve acımasızlığı oldu. Devrim, henüz kralı hedef almadan önce, aristokrasiye karşı başlatılan bir devrimdi. Önde gelen aktörlerden hiçbirisi, devrimin varlığı

kesinliğe kavuşana kadar kendinden emin demokratlar değildi. Devrimin demokratik unsurlarını monarşik yönetimin devam eden ve etkin otoritesini tammalayan bir şey olarak savundular.

Siyasi bir düzen ancak ve ancak, kendisini meydana getiren insanları

Papa VII Pius

eşit hak sahipleri olarak görüp buna göre davrandığı ve kendisini her birine fayda sağlayıp onları korumak için örgütlediği ölçüde güvenilir bir hakkaniyete ve etkinliğe sahip olabilir. Abbé Sieyes, bir demokrat olmasa bile demokrasi düşmanı da değildi. Fransa'daki krizi devrime dönüştüren onun "Üçüncü Zümre Nedir?" risalesi oldu. Sieyes, temsilciler demokrat değildir der bu risalede. Demokrasi böylesi büyük bir nüfus için imkânsızdır. Olası

olan, içerisinde herhangi bir halk buyruğundan bağımsız bir soylular kastının gerçek demokraside yurttaşlar topluluğunun kullanacağı güçlerde hak iddia ettiği yanlış bir demokrasi olur diye düşünür. Sieyes, yurttaşları aktif yurttaşlar ve kadınlar, çocuklar ve devlete hiçbir mali katkısı olmayan pasif yurttaşlar diye ayırmıştı.

Osmanlı'da genç Türk düşüncelerini etkilemiş olan Camille Desmoulins tarafından çok sert eleştirilmiş ama Parlamentoda bu kısıtlama Robespierre tarafından eleştirilmiştir. Ve yurttaşlığı İnsan Hakları Bildirgesi ile tanımlamıştır.

Demokrasi kanlı devrim yıllarından sonra tekrar ortaya çıktığında pratik bir model olarak inandırıcılık kazanamamıştı. Belçika, Hollanda, İtalya, hatta Almanya ve Polonya'da demokrasi basitçe rakip halindeki politik hiziplerin tanımlanmasına hizmet etmişti.

1797 Noeli arefesinde, çok ilginç bir vaaz verildi. Daha kardinalken verdiği bu vaazda, VII. Pius ismini alacak Papa, "aramızdaki demokratik yönetim, hiç bir şekilde İncil ile tutarsızlık teşkil etmiyor" diyordu. Düzen sevgisinden başka bir şey olmayan ahlâki erdemler, bizi gerçek anlamda demokrat yapacaktır diye ekliyordu.

Bu yıllarda, artık Thomas Paine, Amerika'nın yeni yönetimini en iyi demokrasi üzerine yerleştirilmiş temsiliyet olarak görmeye başladı. Maximilien Robespierre

ile demokrasi, modern tarihte ilk kez sadece politik beğenilerin gelip geçici bir ifadesi olmaktan çıkıp, nihayet bütüncül bir siyasi vizyonu örgütleyen bir kavram görünümü kazandı. Onun siyasi anlayışının merkezinde, insan haklarına dair son derece eşitlikçi ve eylemic bir anlayış yatmaktadır.

Robespierre, Sieyes'in vergi ödeyen aktif yurttaşlar ve pasif yurttaşlar ayırımına tüm gücü ile saldırdı. Her insan tanımı gereği bir yurttaştır dedi. Demokrasiyi, kendi yaptıkları yasaların kılavuzluğunda hareket eden, egemen halkın, başarıyla yapabileceklerini kendi başlarına, yapamadıklarını ise de delegeler yoluyla yapan bir devlettir diye tanımladı. O, demokrasiyi anlaşılmaması zor ve kabaca mantıksız bulunan bir yönetim sistemi olmaktan çıkarmış, parlak ve muhtemelen daha uzun dönemler karşı konulmaz bir çekim gücü ve iktidar kaynağı haline getirmiştir. Onun onayladığı demokrasi bir devlet biçimi olarak cumhuriyetle eş anlamlıydı.

Antik demokrasi, aristokrasi veya kendi kendisini tayin etmiş ve kalıcı monarkların -tiranların- süre gelen hakimiyetlerini engellemek için hayata geçirilen ve görece ne olduğu belli bir dizi siyasi düzenleme için verilmiş bir isimdi. Bir kelimeye dönüşür dönüşmez demokrasi, bir yönetim biçimine işaret etmişti. Günümüzde sadece bir

yönetim biçimi değil aynı zamanda her zerresiyle, siyasi bir değeri ifade eden bir isim oldu.

Sözcüğü 1796'dan bugüne getiren tarihsel ivme bizi iki ayrı unsurla başbaşa bırakmıştır. Birincisi, kendilerini gitgide daha fazla demokrasi olarak tanımlamak isteyen çeşitli devlet biçimlerinin yayılması ile bu "unvanda" hak iddia edenlerin mevcut tüm rakipleri

karşısında elde ettiği zafer. İkincisi ise, siyasi takdirin bir zemini olarak, yaşamlarımızın bir arada örgütlenmesinde olmasını dilediğimiz haliyle düzenlenmiş neredeyse tüm özellikleri ifade etmenin bir yolu olarak terimin daha da geniş bir alana yayılması.

Tarihçi Bentley, 1815-1914 arasını "demokrasi olmayan siyaset" diye adlandırır. Bu dönem, demokrasinin temeli olan halk-yurttaşın

oluşması, tanımlanması ve hakları için savaşmasını gösterir bize. Artık modernleşme, otoriteyi göklerden bireye indirmiştir. Siyaset bireyler arası mücadeleye dönmüş ve kutuplar belirlenmiştir. Kutuplar, sınıflar

lenmiş bir siyaset için çok daha üstü kapalı bir isimdir. Çünkü, insanları sadece nihai otoritenin kavramsal taşıyıcıları olarak değil, kendi adlarına eyleme geçme ve güç kullanma kapasitesiyle birlikte başlı başına

bir iktidar alanı olarak kabul eder.

Demokrasi insanlık tarihine, bireylerin birlikte yaşamak uğruna, eşitler olarak kendi adlarına kararlar alabilme kurum ve fikirlerini yaratma soluğu verdi. Diğer rejimlerden istisnai özelliği, değişme, gelişme, zamana ve yere göre uygulanıp, sabit olarak kalmamasıdır.

Amerikan Devrimi ile ikinci gelişinde, demokrasi, iktidara ve egemenliğe sahip olmak isteyen grupları referans gösteren sıfatlarla birlikte anılmaya başladı:

Hollanda Aristokratik demokrasisi, ABD’de Cumhuriyetçi Demokrasi, ya da sosyal demokrasi, Hristiyan demokrasi, İşçilerin demokrasisi, sosyalist demokrasi gibi...

Genel kabul gören söylemde, demokrasi günümüz dünyasına 3. dalga ile yayılmıştır: 1820-1926 arası ilk dalga; 1945-1962 arası ikinci dalga ve 1974’den bu yana devam eden üçüncü dalga. Günümüzde artık evrenselliğini kabul ettirmiş olan demokrasi, liberal demokrasi oldu. •

20. yüzyılda Joseph Schumpeter demokrasiyi politikacıların yönetimi olarak tanımladı.

biçimini alıp özgürlük ve haklarının peşine düşmüştü. Özgürlük savaşımı eşitlik savaşımı ile beraber yürümeye, bazen de daha öne çıkmaya başladı.

20. yüzyılda Joseph Schumpeter demokrasiyi politikacıların yönetimi olarak tanımladı. Demokrasi artık siyasi seçkinlerin belirli aralıklarla halkın oyuna sunulan bir yarış oldu. Ve demokrasi mücadele anlamından çıkıp tiyatro sahnesine döndü.

Modern bir siyasi terim olarak demokrasi, her şeyden önce çoğunluğun ikna edilmesiyle uygulanan, otoriteye ona tabi olanlar için kabul edilebilir bir temelde uygulanan başka tür otoritelere verilen isim oldu. Demokrasi, cumhuriyete kıyasla, açıkça ikna üzerine temel-

İnsanlar Yaşadıkça Mehmet Ünver

Eski dilde toplum hayatından uzaklaşıp, yalnız başına yaşamaya; 'inzivaya çekilmek', bu tür bir hayatı seçenlereyse; 'münzevi' denirdi.

Yalnızlığa Sığınan Ünlüler

Yaşamının bir döneminde, çeşitli nedenlerle yalnızlığa sığınarak uzun bir süre hatta kalan ömrünün sonuna kadar toplum hayatından uzak yaşamayı seçmiş olan insanlar vardır.

Bu kişiler gözlerden

uzak bir köşeye çekilip yalnızca belli sayıda insanla görüşerek yaşamayı başarmışlardır. İlginçtir ki, 'inzivaya çekilmek', çoğunlukla hep göz önünde yaşamış olan ünlülerin tercihi olmuştur. Bu açıdan baktığımızda, bu kişilerin sahip oldukları şan ve şöhretin getirdiği kalabalık ve curcunalı yaşamdan bir süre sonra bunaldıkları anlaşılmaktadır.

Giderek onları mutsuz etmeye başlayan bu çevreden kurtulmak ve kafa dinlemek için inzivaya çekilirler. Onlardan bazılarının amacı, bir süreliğine kendilerini özletip tazelenmiş olarak geri dönmektir. Buna karşın çok ender de olsa bazı ünlüler, meslek yaşamlarının en parlak döneminde bir anda ortalıktan çekilip geri kalan ömürlerinin sonuna kadar bir daha toplum içine çıkmamışlardır. Bunlar içinde en ünlüsü, şüphesiz ki sinemanın büyük ilahesi Greta Garbo'dur.

GRETA GARBO'NUN UZUN YALNIZLIĞI

İsveç asıllı bir film yıldızı olan Greta Garbo, ilk kez 1920 yılında, sessiz sinema devrinde kamera karşısında geçmiş ve peş peşe oynadığı filmlerle tüm dünyada büyük yankılar yaratmıştır. 1930

yılına gelindiğinde, sinema teknolojisi sesli filmlere dönünce, "Anna Christie" isimli sesli bir filmde oynamış ve bu durum tüm dünyada büyük olay yaratmıştır. Sinema severler, "Garbo Konuşuyor"

sloganyla salonları doldurmuş, döneminin gişe hasılat rekoru kırılmıştır. Garbo bu filmden sonra dünya çapındaki şöhretini perçinleyen birkaç filmde daha oynamış ve dünya çapındaki hayranlarını mest etmiştir.

1941 yılında gelindiğinde, şöhretinin doruğunda olan Garbo, tüm dünyayı şoke eden bir karar alarak birdenbire sinemayı bırakır. Hemen ardından

sarsıcı bir karar daha alarak New York'daki muhteşem apartman dairesine çekilip kendisini toplum hayatından tamamen soyutlayarak dünyayı bir

Garbo'nun kendini hayattan soyutlaması toplumun ona olan ilgisini azaltacağına adeta ateşler.

kez daha şaşırtır. Garbo'nun, tam da şöhretinin doruğundayken sinemadan ve toplumsal yaşamdan çekilmesi toplumun ona olan ilgisini azaltacağına adeta ateşler. Tüm dünyadan gelen paparazziler ve hayranları onu bir kez olsun

görüntüleyebilmek için apartmanının önünde yirmi dört saat nöbet tutmaya başlar. Böyle bir hayat sürmesi normalde giderek unutulmasına neden olacağına tam tersi olmuş ve bir başka Garbo efsanesi doğmuştur. Manhattan'daki dairesinde, hizmetçileriyle yaşayan oyuncu hakkında gazete ve dergilerde hemen her gün sayısız haber çıkar, akıl almaz dedikodular üretilir. Şaşılacak bir şekilde bu haber ve dedikodular sinemada aktif olduğu yıllardakilerden çok daha fazladır. Toplumun onu unutmak yerine her geçen gün daha çok özlediği ve görmek istediği gayet açıktır. Oysa Garbo, o sıralar yakınlarına sürekli olarak, tek istediğinin biraz yalnızlık olduğunu söylemektedir.

önünde olmuş ve artık tüm bu debdebeden uzak yaşamak istemektedir. Onu bir kerecik olsun görüntüleyebilmek için apartmanının önünde sürekli nöbet tutan paparazzilerse bunu başaramayınca binanın

Garbo bu arzusunu gerçekleştirmek için kendi zevkiyle dekore ettiği dairesinden asla dışarı çıkmaz. Çok genç yaşta dünya çapında bir efsane haline gelmiş, sürekli ışıklar

Greta Garbo Kamelyalı Kadın filminde

Greta Garbo'nun son resmi

kapıcılarına ve yöneticilerine rüşvet teklif etme yoluna giderler. Amaçları milyonlarca Garbo hayranı için onun yeni bir resmini çekmek ve bu sayede büyük paralar kazanmaktır. Aradan geçen uzun süreye karşın Garbo bir kez bile kamuoyu önüne çıkmayınca dedikodu kazanları

kaynamaya başlar. Bazılarına göre Garbo haftanın belirli günlerinde gece yarısından sonra kılık değiştirerek evinden çıkıp Central Park'ta dolaşmaktadır. Bazılarıysa onun çoktan öldüğünü ve gizlice gömüldüğünü iddia ederler. Tüm bu dedikodulara karşın Garbo, seksen dört yaşında öldüğü 1990 yılına kadar ağır hastalığı nedeniyle hastaneye götürülmesi dışında asla kamuoyu önüne çıkmaz ve fotoğraf vermez. Hastaneye giderken son fotoğrafını çekmek tam on yıldır apartmanının ka-

pısında nöbet tutan bir paparazziye kısmet olmuştur. İlginçtir ki, Garbo filmlerde oynadığı dönemde de söyleşi tekliflerini kabul etmemiş, hiçbir hayranına imzalı fotoğraf vermemiş, hayran mektuplarını yanıtlamamış ve ödüle aday gösterildiği Oscar törenlerine katılmamıştır.

SYD BARRETT'İN HAYATTAN KOPUŞU

Unutulmaz psychedelic rock grubu Pink Floyd'un kurucusu ve ilk solisti olan

Syd Barret da uzun süreli bir inziva yaşamıştır. 1946 yılında İngiltere'nin Cambridge kentinde

Syd Barrett, henüz on beş yaşındayken babasının ölümüyle büyük bir depresyona girer.

doğan Barrett, henüz on beş yaşındayken babasının ölümüyle büyük bir depresyona girer. Annesi bu derin depresyondan kurtulabilmesi için onu müzikle uğraşmaya teşvik eder. Başlangıçta bir yerel grup kuran Barrett, bir süre bu toplulukla bulunduğu çevrede konserler

vererek müzik dünyasına girişini yapar. Önceleri Beatles ve Rolling Stones gibi dönemin müzikte çağ açan gruplarından etkilenir. Onların müziklerini yorumlar. Dinledikleri arasında Bob Dylan da vardır. 1964 yılına gelindiğinde birlikte çalıştığı müzisyen arkadaşlarıyla Pink Floyd grubunu kurar. O günden itibaren müzikte adeta bir devrim yapan grup peş peşe çıkardığı albümlerle kısa sürede milyonlarca hayran kazanır ve unutulmazlar arasına girme adayı olur. Pink Floyd son hızla konserlere ve turnelere devam ederken hiç beklenmedik bir durum yaşanır. Grubun kurucusu, solo gitaristi ve solisti olan Barrett'in davranışlarında bazı tuhaflıklar

Cyd Barrett, Pink Floyd grubuyla (önde)

gözlemlenmeye başlanır. Önceden tahmin edilemeyen çıkışlar yapmakta, konserlerde grupla birlikte çalmayı bırakıp kendi başına sololar geçmekte bu da Pink Floyd'un özellikle konser performanslarını ve kayıt çalışmalarını kötü bir şekilde etkilemektedir. Grubun diğer üyeleri

başlangıçta bu durumu pek önemsemeseler de Barrett'in davranışlarındaki tuhaflıklar zamanla kabullenilemeyecek hale gelir. Zihinsel sorunlar yaşadığı ortadadır ve bir türlü kendisini toparlayamamaktadır. Bir süre sonra giderek kötüleşir ve 1968 yılında Pink Floyd'dan uzaklaştırılması gerekir.

Syd Barrett grup-tan ayrıldıktan

Cyd Barrett bir konserte

sonra iki solo albüm çalışması yapsa da akıl sağlığının giderek bozulması ve sürekli halüsinasyonlar görmesi nedeniyle müzik çalışmalarına devam edemez. 1970 yılında Barrett isimli albümünün yayınlanmasından bir süre sonra müziği terk eder. İmzaladığı bir anlaşmayla Pink Floyd üyeliğine resmi olarak son verilir.

Syd Barrett'in 1970 yılında yayımladığı "Barrett" adlı albümün kapağı

şehirde birkaç hafta geçirdikten sonra tüm parası tükendiği için Cambridge'e geri döner. Hatta parasızlık nedeniyle dönüş yolculuğunun son elli kilometresini yürümek zorunda kalır.

Sağlık durumu giderek bozulan Barret o günden sonra 2006 yılında öldüğü

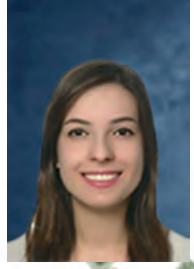

O günden sonra hem sağlık hem de parasal anlamda bir çöküş yaşayan Barrett, doğduğu yer olan Cambridge'e ailesinin yanına döner. Aile üyeleri dışında hiç kimseyle görüşmeden kapandığı küçük kasaba evinde resim yaparak ve yalnızlığını yaşayarak yıllar geçirir. 1982 yılında aniden gelen bir hevesle Londra'da yaşamaya karar verse de

güne kadar bir daha kamuoyunun önüne hiç çıkmadan Cambridge'de ailesinin evinde yaşar. Artık hep yalnız olmayı arzulamaktadır, bu yüzden dış dünyayla iletişimini kız kardeşi vasıtasıyla yapar. Kırk yılda bir hava almak için evden çıktığında etrafını saran paparazzilerin şöhretli geçmişinden bahsetmeleri onu çok rahatsız eder. Buna karşın paparazziler onu hiçbir zaman rahat bırakmazlar. Tıpkı Greta Garbo'ya yaptıkları gibi sürekli olarak evinin çevresinde dolaşp onu görüntülemeye çalışırlar. Oysa Barret, giderek şiddetlenen zihinsel sorunları nedeniyle kimseyle görüşebilecek durumda değildir. Yalnızlığa sığınmak onun tercihidir ve inzivada olduğu süre boyunca bu isteğine saygı duyulmasını istemektedir. Sonunda bu arzusu gerçekleşir ve paparazziler onu rahat bırakır.

Barret, yaşamının son otuz sene-sini gözlerden uzak geçirdiği halde, ardında rock müziği tarihine altın harflerle kazınmış ismini bırakır. •

mehmetunverbd@gmail.com

Para ve Mutluluk

Mutluluk kavramının kişiden kişiye değişen bir tanımı olsa da en evrensel olanı şu şekilde tanımlanabilir: İnsanın kendi güçlü taraflarını tanımlayıp onları yaşamının her alanında (iş, okul ve özel yaşam gibi) güçlendirmeye çalışması. (Meraklı olmak, değerbilir olmak gibi)

Martin Seligman'ın 2002 yılında yaptığı araştırmaya göre mutlu bir yaşam için üç kural vardır:

Geçmiş, şimdi ve gelecek.
Seligman'a göre geçmişte

yaşanan her şeyi olduğu gibi kabul etmemiz ve negatif olaylara bile iyi yönünden bakmamız gerekmektedir.

Martin Seligman

Çünkü bu yaşadıklarımızın bize bir şeyler kattığını düşünüp, olanları bağışlamamız gerektiğini vurgulamaktadır.

Şimdiki zaman içinse bulunduğumuz andan zevk almamızı, bugünü

yaşamamızı tavsiye etmektedir.

Seligman Son olarak da geleceğe iyimser ve umut dolu yaklaşmamız gerektiğini söylemektedir. Rahat, sıkıntısız ve mutlu bir yaşam için bulunduğumuz anın tadını çıkarmamız gerektiğini, hayattaki basit hazların *(sadece kendini düşünmeden toplumun gelişmesi için yapılanlar, dostluk, parkta yapılan küçük bir piknik gibi)* önemini unutmamamızı tavsiye etmektedir.

Psikolog Seligman **hayattaki basit hazların önemini unutmamamızı tavsiye ediyor.**

Seligman'ın teorisi iki tür mutluluk olduğunun çıkarımını yapmaktadır: Özgencil (*fedakâr*) ve bireysel mutluluk.

Özgencil mutluluk ancak bireysel mutluluğa ulaştığımızda başarıla-

bilir çünkü kendi benliğimizden daha büyük bir sebep için fedakârlık yapmak ancak bireysel doyum sağlanmışsa olabilir.

Peki para bize bireysel mutluluğu sağlayabilir mi?

Paranın insanı mutsuz etmediği çok açık ancak para mutluluğu da satın alamaz. Her ne kadar gelir düzeyi yüksek ülkeler, gelir düzeyi düşük ülkelere göre daha mutlu bir yaşam sürseler de, 2014 ve 2016

yılları arasında Lüksemburg ve Çekya (*eski adıyla Çek Cumhuriyeti*) karşılaştırıldığında Lüksemburg refah düzeyi daha yüksek olsa da bu iki ülkedeki insanların mutluluk seviyeleri birbirine çok yakın olduğu gözlemlenmiştir.

Her ne kadar materyal alışveriş günden güne artıp bireysel mutluluğumuzu artırsa da, bunun negatif etkisi olarak birbirimizle yüz yüze geçirdiğimiz zaman azalıyor.

Gelişen teknoloji

sayesinde bilgiye ulaşmak daha kolay ve insanlar 1950 senesiy-le karşılaştırıldığında daha zeki. Ancak bu daha mutlu olduğumuzu gösterir mi?

Çoğu şeye ulaşmak daha kolay

olduğu için daha mutlu olduğumuz düşünülebilir çünkü ailemizle geçirecek daha çok zamanımız var. *(Bulaşıkları ve çamaşırları elde yıkamak zorunda olduğumuz için.)* Fakat yapılan

araştırmalar bunun tam tersini göstermiştir. Buna örnek olarak, Japonya’da yıldan yıla bireysel mutluluk seviyesine bakıldığında kayda değer bir artışın söz konusu olduğunu söyleyemeyiz. Bunun sebebi mağazalarda tüketicilere sunulan tüm ürünlerde çok fazla çeşidin bulunması olabilir.

Uzmanlar yaptıkları araştırmalar sonucunda bu kadar fazla çeşidin ve fiyat farklılığının bizi kararsız bıraktığını *(çünkü aklımızın bir köşesinde her zaman daha ucuzunu bulabileceğimiz düşüncesinin yerleştiğini)* ya da en son modayı takip edememenin kaygı yarattığı, bunun da bizi mutsuz ve açgözlü yaptığını sonucuna vardılar. Bu konuda verilebilecek başka bir örnekse hemen hemen her sene, son model telefonları satın almak için saatler öncesinden sıraya giren insanlarda görebiliriz.

Sonuç olarak, iki haftalık bir tatil bir haftalık bir tatilden, bir yerine iki paket çikolataya sahip olmaktan

En son teknolojiye ulaşamama kaygısıyla son model telefon satın almak için saatler öncesinden sıraya giren insanlar.

veya 2 milyon Türk Lirası yerine 2 milyon bir Türk lirasına sahip olmak bizi daha mutlu edebilir. Ancak 2 milyon Türk Lirasıyla 1 buçuk milyon Türk Lirasının size sağladığı mutluluk seviyesi birbirinden çok da farklı değildir.

Bireysel mutluluğa sahip olmak için paradan önce dostlarınız ve aileniz çok daha önemlidir çünkü para size bunları alamaz. •

sedemdemirbd@gmail.com

Kaynaklar

- Froh, Jeffrey J., (2009). •Happiness. In S. J. Lopez (Ed.), The encyclopedia of positive psychology (Vol. 1, pp. 455-461). Hofstra University, Malden, MA: Wiley-Blackwell. Retrieved from http://people.hofstra.edu/Jeffrey_J_Froh/Happiness%203k%20Froh%20ASB%20AE%20AU_Final.pdf
- Hingston, Andrew. (2012) •Snowballing Money: Money and Happiness. Word Press. Retrieved from <http://ahingston.wordpress.com/snowballing-money/>
- Schwartz, Barry. (2004). •The Paradox of Choice, Choice and Happiness; Missed Opportunities. Harper Collins (Perennial) Publisher, New York, 99-116; 117-146.
- Seligman, Martin E.P. (2002). •Authentic Happiness: Using the New Positive Psychology to Realize Your Potential for Lasting Fulfillment. New York, NY: Free Press. Retrieved from: <http://www.pursuit-of-happiness.org/history-of-happiness/martin-seligman/>

Dünyalık
Serdar Günbilen

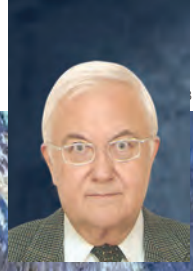
PERSPEKTİFİ
NİYE BİZ
BULMADIK
BABASI ?

ÖNÜMÜZE
DEĞİL
ARKAMIZA
BAKMAKTAN
ÖĞLUSU !

Bir Resim Bir Öykü

Haluk Erdemol

İyi Samiriyeli

Oxford İngilizce Deyimler Sözlüğü'nde resmin sanat kataloglarındaki

İngilizce ismi 'Good Samaritan' için 'Hayırsever veya yardımsever bir kişi' karşılığı veriliyor.

Hz. İsa'nın ayak bastığı Filistin topraklarının önemli kentlerinden

Ressam: Vincent van Gogh
(1853-1890)

Samaria'nın (Samiriye) sakini olan bir adamın söz konusu nitelikleri

İncil'in Luka kitabında (10: 25-37) bir kutsal yasa yorumcusu ile yaptığı konuşma sırasında bizzat İsa'nın ağzından kıssadan hisse bağlamında anlatılıyor.

Yorumcu, İsa'yı sınamak için sorular sorup yanıtlar alırken konu insanın Tanrı'yı bütün gücü ve aklıyla sevmesinin yanı sıra insan kardeşini de (ve komşusunu da) kendini sevdiği gibi sevmesi gerektiği üzerinde yoğunlaştığında yorumcunun "Peki, insan kardeşim veya komşum kim?" sorusu üzerine İsa şu kıssayı anlatır:

"Adamın biri Jerusalem'den (Yeruşalim/Kudüs) Jericho'ya (Eriha) inerken

haydutların eline düştü. Onu soyup dövdüler; yarı ölü bırakıp gittiler. Bir rastlantı sonucu o yoldan bir keşiş geçiyordu. Yaralı adamı görünce yolun karşı tarafından geçip gitti. Yine oradan geçen, Levi kabilesine mensup bir adam da aynı şekilde davrandı. Geçen bir Sami-

riyeli ise adamın bulunduğu yere gelip onu görünce yüreği sızladı. Adamın yanına varıp üzerlerine yağ ve şarap döktüğü yaralarını sardı. Sonra adamı merkebine bindirerek bir hana götürdü, onunla ilgilen-di. Ertesi gün cebinden iki dinar çıkarıp hancıya verdi. 'Ona iyi bak,' dedi. 'Bundan fazla ne harcarsan döndüğümde sana öderim.'

İsa kıssayı anlattıktan sonra Yorumcu'ya sorar: "Sence bu üç

kişiden hangisi haydutların eline düşen adama insan kardeşi/komşusu gibi davrandı?"

Yorumcu "Ona acıyıp yardım eden" diye yanıtlar.

İsa da "Git, sen de onun yaptığı gibi yap," der ona.

Ortaçağda kıssaya yapılan alego-rik bir yoruma göre Kudüs'ten Eriha'ya yolculuk yapan kişi Cennet'ten Yeryüzü'ne inen Adem'dir.

Yeryüzü'ne ayak bastığında insanoğlunun kö-tülüğüyle tanışır. Ona yardım elini uzatan Samiri-yeli kişi İsa'dır. Götürüldüğü, ilgi gördüğü han Kilise'dir, hancı da Başrahip.

Barış ve özgürlük savaşçısı Martin Luther King Jr. konuş-malarından birin-de yaşam yolunda

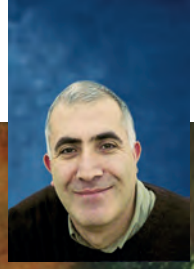
İyi Samiriyeli gibi hareket etmenin sadece bir başlangıç olduğunu, her insanın kendi yaşam yolunda in-cinmeden yol alabilmesi için Eriha yolunun da iyiye doğru evrilmesi gerektiğini vurgulamıştı.

Van Gogh bu tabloyu yaparken Delacroix'nın aynı konulu tablosu-nu örnek almış. •

(Delacroix'nın üstteki resmi karşılaştırma amacıyla yazıya eşlik etmektedir.)

halukerdemolbd@gmail.com

Grafikçi, yazar, ressam,
heykeltıraş, illüstrasyoncu,
koleksiyoncu,
sinema oyuncusu,
çizgi film yapımcısı

İsa Çelik

Her yıl Mart ayının 3 haftası Çukurova'dan başlayarak dünyanın çeşitli yerlerinde ücretsiz sanat etkinlikleri düzenleniyor. Bir de bilim, kültür ve sanat alanında insanlığa hizmet edenlerden birine Çukurova Sanat Ödülü veriliyor. 2018 yılı ödülünü İsa Çelik alacak.

Bu ödül aslında İsa Çelik'e bir anlamda doğum günü armağanı olacak. İsa Çelik, Toroslarda, gökte bulutların, kuşların uçuştığı; yerde çiçeklerin renkleriyle dans ettiği bir dağ kasabası Gülnar'da 19 Mart'ta gözlerini açtı.

İkinci dünya savaşının bütün

dünyayı yaktığı yıllardı. Annesinin tencerede taş kaydattığını söylediği dehşetli bir yokluk kıtlık vardı. "Gacar, (Gıcır-yeni-güzel)" lakaplı babasının taş ve topraktan yaptığı iki odalı bir evde büyüdü.

Anasının eliyle, toprakla sıvadığı duvarlara resim çizmeye başladı,

çocuk İsa.

Her meslekten, yetkin adların doğup büyüdüğü ama göçtüğü bir yerdi, Gülnar. O dönemde lise yoktu ama Ziraat Bankası vardı.

Bankada odacı olan babası bir sabah eve geldi. Oğluna “Müfettişin seni çağırıyor” dedi. İsa Çelik korktu. “Neden beni çağırıyor?” diyemeden yola koyuldu. Müfettiş denetlemeye gittiği yerlerde yönlendirme yapabilir diye büyüklerle konuşmayan biriydi. “Kral çıplak diyebilen” çocuklarla konuşması sakıncasızdı.

Dokunamadığı fotoğraf makinesi İsa Çelik’in aklını başından almıştı.

Müfettiş: “Şiirden haz eder misin?” diye sordu. İsa Çelik’in “Çok severim” dediğinde müfettişin sevinci, mutluluğu yüzünden okunuyordu. Karşılıklı şiirler okudular. “Müzik sever misin?” diye soran müfettiş “Severim!” yanıtını alınca eğildi, yerden bir şey aldı. Hiç görülmedik, tuhaf bir kutuydu. “Keman sever misin?” dedi. Müdürün odasından İsa Çelik’in de, kasabalıların da hiç duymadığı bir ses yayıldı... Çocuk büyüledi. Olağanüstü bir an yaşıyordu.

Aradan yıllar geçti. İsa Çelik galeride bilim, kültür ve sanat insanlarının fotoğraflarını sergili-

yordu. Biri yanaştı:

“İşlerinizi çok ilgiyle izliyorum, bundan sonra serginiz, gösteriniz olursa bana haber verebilir misiniz? Kartımı veriyorum” dedi. Üstüne basa basa “Karıştırmayasınız diye söylüyorum, Adım Nursin!”

Gözleri ışıldayan İsa Çelik: “Nursin mi demiştiniz?” diye umutla sordu.

“Evet, Nursin!” yanıtını alır almaz İsa Çelik’in içindeki çocuk sorularını art arda sordu:

“Soyadınız Cerrahoğlu mu?”, “Evet!”

“Peki siz müfettiş miydiniz?”

“Evet!”

“Ziraat bankasında müfettişlik yaptınız mı?”

“Evet!”

“Gülnar’a da geldiniz mi?”,

“Evet!”

“Peki orada bir çocuğa keman çaldınız mı?”

“Galiba... Evet!...”

Nursin Cerrahoğlu şaşkınlığını gizleyemedi, sordu:

“Ne çalmıştım?”

İsa Çelik “Chopin çalmıştınız” dedikten sonra dönüp sergidekilere seslendi: “Ey ahali! Durun bakın! Benim bilime, sanata ve kültüre bulaşmamın sebeplerinden birisi işte bu adamdır!...”

Gömlerinin renginden dolayı mahallede “kırmızı gömlekliler” adı takılan arkadaşlarından yönetmen Namık Kemal Gönenç’e babası Almanya’dan zorlu bir fotoğraf

makinesi getirdi. İsa Çelik yalvardı yakardı bir kere düğmesine basma izni alamadı. Dokunamadığı fotoğraf makinesi İsa Çelik'in aklını başından aldı. Aylarca harçlıklarını biriktirdi. Sonunda ilk fotoğraf makinesine kavuştu.

Okulda herkesin resmini çizirdi. İçindeki çocuk ressam olmak istiyordu. Burs aldığı bankaya Güzel Sanatlar'a gitmek istediğini söyledi. "Hayır siz iktisat okuyacaksınız!"

denilince Ankara İktisadi ve Ticari Bilimler Akademisi'nin yolunu istemeye istemeye tuttu ve okulu bitirdi. Yıllar geçti okuyamadığı okulun fotoğraf bölümünün kurucu üyelerinden oldu.

Baba yadigarı ve burs aldığı Ziraat Bankasında işe girdi. Değişik birimlerde çalıştı. Bir gün müdürü gelen gidenin kapatmadığı kapıya "kapıyı kapatınız!" yazısı yazmasını istedi. Yazıyı yazdı ve kapıya astı. Bankanın reklamlarını hazırlayan bir ressam geldiğinde kapıdaki yazıyı fark etti. İnceledi. Çok geçmeden müdürle gelip yazıya baktı. Müdür bir yazıya, bir de İsa Çelik'e baktı: "Bunu sen mi yazdın?" Ayağı kalkan İsa Çelik: "Ben yazdım, Efendim!" diyebildi. Müdür yanına gelip omuzuna vurdu: "Çok güzel!" dedi, sonra ressamla çekip gitti.

Ressam "Neden bu çocuğu reklam servisine almıyorsunuz, heder olup gitmesin" deyince, İsa Çelik, Tamburi üstadı Ferit Sidal, yazar Şahap Sıtkı İlter'in olduğu reklam birimine geçti.

Birimin başındaki Şahap Sıtkı İlter'e fotoğraflarını gösterdi. İnceleyen İlter, çok beğendiğini söyledi sonra sordu: "Çok güzel! Peki İnsan nerede?" O andan sonra hep insanın derdine düştü, İsa Çelik.

İsa Çelik atölyesinin bir köşesinde

Banka "Köy Afişleri" kampanyası başlattı. "Aşık Veysel'in şiirlerini çok güzel köy fotoğraflarının üzerine basalım" dedi. Aşık Veysel, Şarkışla'dan geldi. İlklerini yaşıyordu İsa Çelik: "Dia pozitif filmi daha yeni girmişti fotoğraf sözlüğümüze. İlk alabildiğim ve ilk çektiğim 12 pozluk dia pozitif filmin bir karesini de ona ayırmıştım. Ne yazık ki tek kare çekebilmişim. İkinci olarak, Şahap Sıtkı İlter'in fotoğrafını çektim." 800.000 Afiş basıldı. İsa

İsa Çelik biriktirmeyi, özellikle sanatsal obje biriktirmeyi çok seviyor

Çelik'in arşivinde olmayan biri çekilen ilk aile fotoğrafı, diğeri de Aşık Veysel Müzesi'nde de olmayan bu afiti.

Isparta'da yedek subayken bol malzemenin bulunduğu Harita Genel Müdürlüğü'ne çağrıldı. Hayatının dönüm noktalarından biriydi. Askerlik bitti. Bankada Müfettiş olacaktı. Yüreğinin götürdüğü yere gitti. Sanatın kalbinin attığı yere İstanbul'a taşındı. Grafik atölyesinde çalışmak istedi, olmadı. Yöneticiliğine kadar yükseleceği bir basımevinin fotoğraf stüdyosunda iş buldu. İlk sergisini de burada açtı. Adı da: "İnsan"dı.

Atölyesini kurdu. Fotoğraf değil, görsel sanatlar atölyesiydi. Fotoğraflarının üç boyutlu halini

düşünerek heykeller yaptı: "Eliminin işlerliliğini çoğaltıyorum, hem de üç boyutlu bir şeyler üretmeye çalışıyorum. Seramikte bir tek kuşlar yapıyorum. Bir de masklar."

"(...) Rodin diyor ki ben bir taş alırım fazlalıkları yontarım geriye heykel kalır. Sanatta sonsuz bir alan var. O sonsuz alanın içinde siz yeni bir şey yapacaksınız. Dün yapılan değil, bugün yeni bir şey

yapmak zorundasınız. İster iş, ister sanat, ister aşk. Her şey beyin işi. Deklanşöre parmağınızla basarsınız ama o fotoğrafı parmağınız yapmıyor. Her şeyi beynimiz yapar. Ravel, Çaykovski, Dede Efendi, Tamburi Cemil Bey hâlâ aynı heyecanla dinleniyorsa, Jack London, Dostoyevski aynı heyecanla okunuyorsa, bunların bir matematiği olduğu içindir. Bu matematiği de beyin yapar..."

Fotoğrafın ilk ortaya çıkışındaki kaygının "kayıt" olduğunun altını çizen Çelik, daha sonra estetik boyut katma endişesi doğduğunda ortaya sanatsal eylemin geldiğini söylüyor. İsa Çelik fotoğraf "çekmez", yapar. Ona göre fotoğraf çekmek, "zabıt varakasıdır, bir yerin belgelenmesidir"

“Biz sanatsal eylem yapıyoruz. Saniyenin sekizde biri kadar bir anı yakalamaktır. Fotoğraf yapmak. Nasıl bir dünya kurmak istiyorsunuz onu saptamanız gerekiyor. (...) Çok değil yeteri kadar çekmeli. Çok çekelim biri tutar diyorlar ama dünyada her fotoğraf tektir. Yani ikinci bir karesi yoktur. Bakırlılığı varsa kimi işlerin, içinde şiiri ve matematiği olduğu içindir; matematiği ve heyecanı olmayan hiç bir şey değilse hiç bir şey değildir.”

Fotoğraf sanatçısı olarak adını ansak da kendi deyişiyle pek çok şapkası var: Grafikçi, yazar, ressam, heykeltıraş, illüstrasyoncu, koleksiyoncu, sinema oyuncusu, çizgi film yapımcısı...

Tam bir “vefa” ve “paylaşma” örneğidir. Mete Akyol’a, Bütün Dünya’ya her zaman arşivini açan Çelik, onur ya da anma etkinliklerinde sözlü ve yazılı anlatımlara, fotoğrafları ve sunumları ile görsel zenginlik katıyor:

Biriktirmeyi, özellikle sanatsal obje biriktirmeyi çok seviyor, İsa Çelik. 6000 taş plak, 285 antika fotoğraf makinesi, binlerce en eski, yeni fotoğraf koleksiyonu bulunuyor. Her birinin özel anısı, kendine özgü hikayeleri de var. Mualla Eyuboğlu’nun Rumeli Hisarı ve Topkapı Sarayı’nı restore ederken kullandığı ve kendisine armağan ettiği küçük ama büyük işlerin tanığı fotoğraf makinesi. Koleksiyonuna kattığı Zeki Müren’in okuduğu ilk plak ise onun dünyada insan sesin-

den duyduğu ilk şarkı “muhabbet kuşu”ydu.

İsa Çelik’in yayımlanan iki öykü kitabı “Naldöken”, “Dur Gitme”de onun anayurduna, çocukluğuna yolculuğudur. Unutmaz, yolcuların hayatını kurtarmak için hayatından olan, kendini duraksamadan tekerin altına atan, takoz olan çocuğu... Gülnarlı da İstanbulludan kiraladığı bisikletle dolaşan İsa çocuğu unutmuyor.

Constantin Brancusi için çocukluğun, saflığın önemi çok büyüktü ve “Artık çocuk olmadığımız zaman biz çoktan ölüyüzdür” diyordu.

Çok çekelim biri tutar diyorlar ama dünyada her fotoğraf tektir.

“Çocuklar gibi resim yapıyorsun!” diye sonradan görmelerin küçümsemediği, Picasso tam bir çocuktur: “Rafael gibi resim yapmak dört yılını ama bir çocuk gibi resim yapmak bütün ömrümü aldı... Her çocuk bir sanatçıdır. Sorun büyüdüğü zaman nasıl sanatçı kalacağıdır.” Doğan Cüceloğlu, Türkiye’de “İçimizdeki Çocuk” uyanışını başlatırken hemşerisi İsa Çelik, yaşamında, aklında, yüreğinde “çocuk” kalmayı, içindeki çocuğa “Dur Gitme!” demeyi başarılanlardan biri.

Kutluyoruz; nice yıllara İsa Çelik. •

yasarozturkdbd@gmail.com

Muhsin Ertuğrul

Modern Türk tiyatrosunun önde gelen kurucularından biri olan Muhsin Ertuğrul 1892 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. 1909 yılında Burhanettin Tiyatrosu'nda sahneye çıktı.

Tiyatro eğitimi için gittiği Paris dönüşü Shakespeare'in Hamlet oyununu sahneye koydu ve bu oyunda Hamlet rolünü oynadı. 1913 yılında Bursa'da Millet Tiyatrosu ve Yeni Turan Temsil Heyeti'ni kurdu. 1914 yılında Fransız tiyatrosunda natüralist tiyatronun öncüsü oyuncu, yönetmen André Antoine'ın önderliğinde kurulan günümüz İstanbul Şehir Tiyatrosu, Dar-ül Bedayi-i Osmanî Müzik ve Tiyatro Okulu'nun kuruluşunda yer aldı. 1915 yılında Berlin'de İstanbul Film şirketini kurdu. Türk sinema tarihinde

'Tiyatrocular Dönemi' diye adlandırılan ilk yarı yüzyılın önde gelen sinema yönetmenlerinden, senarist ve oyuncularından biri olan Muhsin Ertuğrul, yurt içinde ve yurt dışında birçok filmde yönetmen ve oyuncu olarak çalıştı. 1922-1939 yılları arasında Türkiye'de film yapan tek kişi o oldu. Türk sineması ilk uluslararası ödülünü Nazım Hikmet'le birlikte çektiği 'Leblebi-cî Horhor Ağa' adlı filmle kazandı. Film, 2. Venedik Film Festivali'nde Onur Madalyası ile ödüllendirildi. İstanbul Şehir Tiyatroları Genel Sanat Yönetmenliği, Devlet Opera Bale ve

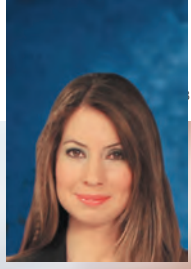
Tiyatrosu Genel Müdürlüğü görevlerini üstlendi. 1935 yılında İstanbul Şehir Tiyatrosu'nda düzenli çocuk tiyatrosu çalışmalarını başlattı. Tüm ömrünü ülkemizde tiyatro seyircisinin nitelik ve niceliğini arttırmaya adanmış; tiyatronun bir halk okulu olduğuna inanan sanatçı, yaşamı boyunca ülkemizde Bölge Tiyatroları kurulmasının gerekliliğini savundu. 1931 yılında tiyatroya katkıları nedeniyle Goethe Madalyası, 1971 yılında da Türkiye Cumhuriyeti Devlet Kültür Armağanı ile ödüllendirildi. 1979'da Ege Üniversitesi'nce fahri doktor payesi verildi.

Unvanını almak ve sanat yaşamının 70. yıl kutlamalarına katılmak üzere gittiği İzmir'de 29 Nisan günü kalp krizi sonucu yaşamını yitirdi. •

Yaşamı boyunca ülkemizde "Bölge Tiyatroları" kurulmasının gerekliliğini savundu.

Neler Olmuyor ki Dünyada

Sezin San Sungunay

Venedik Kanallarında Kuruma Tehlikesi

Venedik'in turistik yerlerinden biri olan kanalları, yeterli yağış

yağışların azalması ve Süper Kanlı Mavi Ay döneminde denizin geri çekilmesi kanalların kurumasında en büyük etken olarak gösteriliyor. Kanallarda kullanılan ulaşım araçları olan gondollar da kurumuş kanal yataklarında çamurların içinde bekliyor.

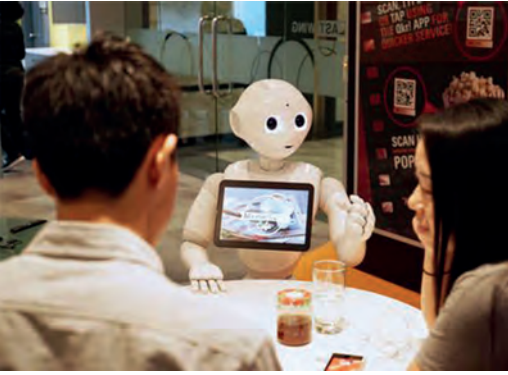

olmaması nedeniyle kurumaya başladı. Uzmanlara göre; üç yıldır kanallardaki su kademe kademe azalıyor. İklim değişikliği sonucu

2 Japonya'da Robot Garsonlu İlk Kafe

Japonya'nın ilk robot kafesi açıldı. Robot kahve servisini yapıyor; müşterilerin otomatından aldığı fişi tanıyarak verilen siparişi anlıyor ve çalışmaya başlıyor. Sawyer adlı robot aynı anda 5 kahve yapabiliyor.

Bir kahveyi yapması ise 4 dakika sürüyor. Normal kafelerde aynı işi 4 ya da 5 kişinin yaptığı düşünüldüğünde, kahve makinasıyla birlikte

çalışan robotun işletme maliyetini büyük oranda düşürmesi hedefleniyor. Japonya'da nüfusun giderek yaşlandığı göz önüne alındığında, robotların hizmet sektöründe çalışın bulma sıkıntısına da çözüm olması bekleniyor.

3 Sırbistan'dan Mülteci Adımı

Sırbistan yeni sığınmacıları kabul etmeye hazır olduğunu bildirdi. Açıklama Sırbistan İçişleri Bakanlığından geldi; yapılan açıklamada ülkede bulunan 4 bin mülteciye, bir ülkenin göçmenlere ve mültecilere

sağlayabileceği tüm insancıl imkanların sunulmaya çalışıldığı vurgulandı. Mültecilerin ve göçmenlerin Avrupa ülkelerine ulaşmak için kullandığı ve Balkan rotası olarak bilinen ülkeden son 3 yılda yüz binlerce kişi geçti. Ancak son 4 bin kişi sınırların kapanması nedeniyle Sırbistan'dan çıkamamıştı.

4 Maymun Klonlandı

Çin'de bilim insanları iki maymunu klonladı. Zhong Zhong ve Hua Hua birkaç hafta önce Çin'deki bir laboratuvarı dünyaya geldi. Biberonla beslenen maymunların gelişimi normal seyrediyor. Bilim insanları, genetik olarak özdeş maymunların insan hastalıklarının araştırılmasında da işe yarayabileceği görüşünde.

Ancak maymun klonlamaya karşı çıkanlarda var. Bazı araştırmacılar, dünyayı insan klonlamaya bir adım daha yaklaştırdığını düşündüğü için böyle bir çalışmaya karşı çıkıyor.

5 Konuşan Katil Balina

Bilim insanlarının eğittiği katil balina, insanların kullandığı kelimelerle konuşabiliyor. İskoçya'daki St. Andrews Üniversitesi'nden bilim insanları, Wikie adı verilen dişi balina dünyanın konuşan ilk balinası. Wikie, hava deliği üzerinden "Merhaba" ve "Güle güle" diyebiliyor. 16 yaşındaki Wikie'nin söyleyebildikleri bu kadarla sınırlı değil. Kendisine bakan görevliye ise ismiyle "Amy" diyerek hitap ediyor ve üçe kadar sayabiliyor. Fransa'nın Antibes kenti deniz parkında tutulan Wikie'nin insanları taklit edebilen ilk katil balina olduğu söyleniyor.

6 Kız Çocuklarıyla İlgili Acı Tablo

"Dünyada her 2 saniyede bir kız çocuğu zorla evlendiriliyor." Bu sonuç İngiltere merkezli sivil toplum kuruluşu "Kız Çocukları Gelin Olmasın" örgütünden. Örgütün ya-

yımladığı son rapora göre; yılda 15 milyon kız çocuğu zorla evlendiriliyor. Kız çocuklarının evlendirilme oranı en yüksek olan bölge en fazla Afrika. Onu Uzakdoğu ve Güney Amerika takip ediyor.

7 Firmaya Huysuz Kedi Tazminatı

İnternet fenomeni, Grumpy adıyla bilinen Huysuz Kedi, sahibine bu kez tazminat kazandırdı. Sahibi, izinsiz şekilde huysuz kedinin yüzünü kullanan bir kahve firmasını şikayet etmiş; konu yargıya taşınmıştı. Mahkeme firmaya 710 bin dolarlık tazminat cezası verdi. Avukat, "Sanırım bu bir internet kedisi

tarafından mahkemede kazanılan ilk zafer" diyor. Huysuz kedi, fotoğrafı internete yüklendiği andan itibaren 6 yıl içinde sahibine yaklaşık 50 milyon dolar gelir kazandırmıştı.

8 4.400 Yıllık Mezar

Mısır'ın başkenti Kahire'deki piramitler bölgesinde büyük bir keşif yapıldı. El-Cebane bölgesinde Firavunlar dönemine ait 4 bin 400 yıllık mezar bulundu. Antik Mısır'ın 5. hanedan dönemine ait olduğu belirtilen mezarın duvarlarında o dönem çizilmiş resimler ve oymalar yer alıyor. Mezar, Mısır Yüksek Tarihi Eserler Konseyi Genel Sekreteri Mustafa Veziri'nin yönetiminde bir grup arkeolog tarafından Giza piramidi yakınlarında bulundu.

9 Yargıtay'dan Facebook Cezası

İtalya'da Yargıtay Facebook ile ilgili emsal teşkil edecek bir karar verdi. Yargıtay, Facebook'ta profil fotoğrafı olarak başka bir kişinin görüntüsünü kullanmanın suç olduğuna hükmetti. Pordenone kentinde yaşayan 30 yaşındaki bir kadın, Facebook profilinde bir başkasının fotoğrafını kullandığı gerekçesiyle "başkasının kimliğine bürümekten" suçlu bulundu ve 15 gün hapis cezasına çarptırıldı. Hapis cezası 3 bin 750 euro para cezasına çevrilirken, kadının cezaı 30 tak-sitte ödemesine karar verildi. İtalyan yargı sisteminde son karar mercii olan Yargıtay'ın kararları temyiz edilemiyor.

10 Plastik Atıklar Okyanus Canlıları İçin Tehdit Oluşturuyor

Fransa'da karaya vuran bir balinada 800 kilogram plastik, Avustralya'da karaya vuran bir balinada ise 6 metrekairelik plastik

örtü ve 30 plastik poşet bulunması bilim insanlarını harekete geçirdi. Özellikle Akdeniz, Bengal Körfezi ve Endonezya - Papua Yeni Gine arasındaki "resif üçgeni" bölgesi, araştırmacıların tehlikeli olarak gördüğü noktalar. Büyük deniz canlılarının nüfusunun plastik kirliliği nedeniyle azalma riski de var. •

sezinsansungunaybd@gmail.com

Düşler ve Düşünceler
Yahya Aksoy

2018 TROİA YILI

Truva savaşı, Yunan mitolojisi-
de, Truvalı Paris'in Sparta Kralı
Menelaus (Menelaos)'un karısı He-
len'i kaçırmaması sonucunda Yunan-
lar'ın (Akalılar) Anadolu'da-
ki Truva kentine saldırmasını
konu alan savaştır.

Savaş, Yunan mitolojisi
ve edebiyatında çok önemli
bir yere sahiptir ve detayları Ana-
dolulu ozan Homeros'un İlyada ve
Odysseia adlı destanında anlatıl-
maktadır.

İlyada, on yıl süren savaşın son
bir aylık dönemini en ince ayrıntı-
larına kadar anlatırken Odysseia,
Yunan komutanlardan Odysseus'un
Truva'nın düşüşünden sonra vatani

İthaka'ya yaptığı yolculuğunu dile getirir.

Zeus, düzenlediği Peleus ile Thetis'in düğününe tanrıçalardan Eris'i davet etmez. Bunun üzerine Eris, düğüne altın bir elma göndererek, bunun "en güzel tanrıçaya" verilmesini ister.

Paris, Sparta'yı ziyaretinde Helen'e aşık olur ve iki aşık birlikte Truva'ya dönerler.

Athena, Hera ve Afrodit altın elmanın kime verilmesi gerektiği konusunda anlaşmazlığa düşünce Zeus, tanrıçaları Paris'e gönderir ve en güzel tanrıçayı Paris'in seçmesini ister. Paris altın elmayı Afrodit'e verir.

Karşılığında Afrodit, "tüm

kadınların en güzeli' olan Helen'i, Paris'e aşık eder. Paris, Sparta'yı ziyaretinde Helen'e aşık olur ve iki aşık birlikte Truva'ya dönerler.

Kendilerine hakaret edildiğine inanan Yunanlar, Menelaus ve kardeşi Miken Kralı Agamemnon önderliğinde Aka ordusunu toplar ve Truva'ya bir sefer düzenler.

Helen'in iade edilmesi ve kendilerine tazminat ödenmesi tekliflerine olumlu yanıt vermeyen Truvalılar ile uzun ve zorlu bir savaşa girerler.

Truva, deniz baskınlarından korunacak kadar içeride olmasına karşın Helespontos (Çanakkale) ile Karadeniz'i bağlayan ticaret yoluna hakim olacak kadar denize yakın bulunuyordu.

Her yıkılışında yeniden yapılmış bu önemli ticaret şehrinde dokuz tabaka meydana çıkarıldı. Bunlardan MÖ 15-12. yüzyıla ait olan 6. tabaka, Homeros'un anlattığı

Truva'dır (A. S. Tülay-Ege'nin *Antik Öyküleri-İlyada 230-232*):

"Erikhtonios tan Tros doğdu, Troaslıların kralı. / Kusursuz üç oğlu oldu Tros'un da: / İlios, Assarakos,

Helen'in kaçırılışı /
Ressam: Gavin Hamilton, (1723 - 1798)

tanrılara denk
Ganymedes."

İlios, Frigya'da düzenlenen bir yarışmanın birincisi olunca kendisine, aralarında bir benekli ineğin de olduğu ödülleri verilir. İlios, bilicilerin sözünü dinleyerek benekli ineğin durduğu yerde

sonradan Truva adını alacak İlion kentini kurar. Kent surları bilicilik tanrısı Apollon'un da aralarında çalıştığı ustalar tarafından çok kalın surlarla çevrilir. Kral Priamos'un oğlu Paris'in Helena'yı kaçırması nedeniyle çıkan savaşta yakılıp yıkılır.

Homeros'un Truva Savaşı'nda bahsettiği kentin, Yunanlar tarafından tahrip edilmiş tarihi olarak ilk çağda MÖ 1184 yılı kabul edilir.

Truva atı, Truva surlarını geçmek ve kente gizlice girmek amacıyla Odysseus tarafından yaptırılan bir at maketidir.

Yaklaşık 10 yıl süren savaşın ardından, askerlerin oldukça yorgun ve halsiz olmaları üzerine, Odysseus tahtadan bir at yapmak istedi. Truva atının yapılmasından sonra Odysseus ile diğer bazı komutanlar bu maketin içine gizlendi ve diğerleri de denize açılarak gemileri Bozcaada'nın arka tarafına, Troyalıların kendilerini göremeyeceği bir şekilde

Odysseus tarafından yaptırılan tahta at maketi.

gizlediler. Planın istedikleri gibi yürümesi amacıyla, Akalı bir askeri atın yanında bıraktılar. Akalıların geri çekilmesini fırsat bilen Truvalılar, batı kapısının önünde bulunan tahtadan yapılmış atın yanına gittiler. Tam bu esnada Sinon adlı Akalı bir asker ortaya çıktı ve Yunanlardan nefret ettiğini, Akalıların kendisini kurban seçtiğini ve bu olay üzerine kaçarak kurtulduğunu söyledi.

Akalı askerin Truva atı hakkındaki düşünceleri şöyleydi:

Bu at Tanrıça Athena adına kutsal bir sunak amacıyla yapılmıştı. Çok büyük olmasının nedeni, onun dar şehir kapılarından Troyalıların tarafından şehrin içine sokulmasını engellemektir. Akalıların istediği şey, bu atın Troyalıların tarafından yakılıp yıkılacak, böylece Troya üzerine Tanrıça Athena'nın nefreti çekilmiş olacaktır.

Akalı askerin söylediklerine inanan ve barışmak isteyen Truvalılar, atı içeriye aldılar. Gece olduğunda barış kutlamaları yapan ve alkolün etkisiyle sızan Truvalılar, atın içerisine gizlenen Akalı askerler tarafından avlanmıştır. Bu sırada Akalı ordusu da Truva surlarına yaklaşılarak şehri tamamen yıktılar.

Truva Efsanesi

Dünya genelinde birçok ülkenin temel eğitim müfredatında giren İlyada ve Odesa destanı ile Troia, sadece eğitim, edebiyat ve tarihle değil aynı zamanda kültür, sanat ve spor alanlarında da tüm dünya karşılığı olan evrensel bir marka değeri olarak, 2018 yılında bu algı yönetimi ve iletişim stratejisinin en etkin aracı olacaktır.

Sürdürülebilir turizm hareketini yalnız sahip olunan kültürel, doğal, tarihsel ve beşeri değerler ile sağlamak mümkün değildir. Turisti etki altına alacak, ilgili bölgeye seyahat etmesini teşvik edecek nedenlerin oluşturulması, günümüz rekabet koşullarında büyük öneme sahiptir.

Dünya tarihinin en kıymetli miraslarından biri olan Troia, son yıllarda yaşanan bölgesel ve küresel olumsuzlukların gölgesinde kalan Türkiye turizmi tekrar güçlü dönemlerine geçişine önemli katkı sağlayacak çok yerinde bir ileti-

şim aracı olacaktır. Özellikle son dönemde ülke imajımız aleyhinde sürdürülen olumsuz propaganda girişimlerine karşı stratejik iletişim çalışmaları büyük önem arz etmektedir.

Çanakkale merkezine bağlı Tevfikiye köyü sınırları içinde yer alan ve 5 bin

yıllık geçmişe sahip Troia Ören Yeri'nin dünyaya daha iyi tanıtılmasını amaçlayan '2018 Troia Yılı' tanıtımı, Kültür ve Turizm Bakanı Numan Kurtulmuş'un da katıldığı törenle yapıldı.

Antik Çağ'dan günümüze ve geleceğe uzanan, antik öykülere ve tarihe sığmayan Truva Efsanesi, sürekli olarak dillerde ve gönüllerde özgün yerini koruyacaktır.

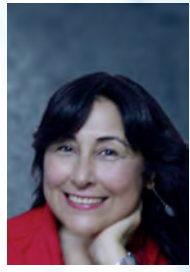
Homeros'un "Ebebi mavilikler ülkesi" diye adlandırdığı Ege uygarlığının merkezi Çanakkale'de, 1998'de UNESCO "Dünya Kültür Mirası" listesine alınan TRUVA'nın 20. yılı, "Anadolu Ateşi" gösterileri ve evrensel etkinliklerle "Dünyaya Açılan Turizm Kapısı Truva" olarak, yirmi milyon turisti çekecek şekilde kutlanmalıdır.

Kültür Turizmi, bir ülkeyi tanıtmanın en etkili ve kalıcı yoludur. Ülkemizde bu zenginlik vardır. Ülkemizin tarihi değerlerini korumak ve tanıtmak ulusal bir görevdir. •

yahyaaksoybd@gmail.com

Yaşamdan Yansımalar

Nuray Bartoschek

MUTLUYUM, ÇÜNKÜ MUTLUSUN.

Başkalarının mutlu olduğunu görmek sizin için mutluluk nedeni midir yoksa mutsuzluk mu?

Kardeşim bir arkadaşının alışveriş sonrası “Ben aybaşımı zor getirirken elinde 20 kiloluk deterjan paketleriyle marketten çıkanları gördüğümde onları öldürme isteği duyuyorum.” dediğini duyduğundan buyana, bütçesi kısıtlı bir arkadaşıyla alışverişe gittiğinde daha kısıtlı

alışveriş yapmaya özen gösterdiğini anlattı. Oysa kısıtlı olan arkadaşının bütçesi değil, bakış açısıydı bence.

Mutluluk, alınan, satılan, başkalarından çalınarak elde edilen bir şey midir?

Gördüğümüz her mutlu, başarılı birey bizden çaldıklarıyla mı bulundukları yere gelmişlerdir?

Ne yazık ki, başkalarının mutluluğunu görmeye dayanmadığı için

Her zaman birileri bizden daha iyi bir işe, daha güzel bir fiziğe, daha çok paraya, eve, arabaya sahip olacak.

bir fiziğe, daha çok paraya, eve, arabaya sahip olacak. Bunun sonucu ama kendimizi başkalarının sahip olduklarıyla kıyaslamamız kesinlikle sonu olmalı, yoksa mutluluğumuzun katilinin başkaları değil, kendimiz olduğumuzun asla ayırdına varamadan, bıkkın, yor-

mutsuz olan pek çok kişi tanıdım. Bu kişilerin en büyük ortak özelliği ise sürekli kendilerini başkaları ile kıyaslamaları ve kendi hakları olan mutluluğun, başarının, kişilik özelliklerinin, fiziksel özelliklerinin başkaları tarafından çalındığı duygusuyla o kişilere içten içe bir düşmanlık beslemeleri idi.

Mark Twain “Kıyaslamak, sevincin ölümüdür.” diyerek bir cümlede özetlemiş aslında her şeyi. Kendisini sürekli başkaları ile kıyaslayan bir bireyin mutluluğu ve iç huzurunu yakalayabileceğine inanmıyorum. Her zaman birileri bizden daha iyi bir işe, daha güzel

gun, öfke dolu , mutsuz geçireceğimiz tüm yaşamımızı.

Elbette günümüzde kitle iletişim araçları, sosyal medya da körüklüyor kıyaslamaları. Gün boyu dört bir yandan gözümüzün içine sokulan,

beynimizi ele geçirmeye çalışan mesajlara karşı durabilmek ciddi bir farkındalık gerektiriyor.

Başkalarının fiziksel özelliklerine odaklı kıskançlık duygusu yaşayan insanlar, bu enerjilerini kendi içlerindeki güzellikleri keşfetmeye ayırdıkla-

**Zengin insan
en çok paraya,
eşyaya sahip insan
değil, başkalarının
mutluluğuna,
başarısına içtenlikle
sevinen, yüreği
zengin insandır.**

rında mutluluğun kapısını aralayacaklarını göremiyorlar ne yazık ki. Güzel insan, dış görünümüyle değil, iç güzelliğiyle, özgüveniyle

herkesin başını döndürebilecek bir enerjiye sahiptir.

Zengin insan en çok paraya, eşyaya sahip insan değil, elindeki-lerle mutlu olmasını başaran, sahip olduklarını cömertçe paylaşmaya hazır, başkalarının mutluluğuna, başarısına içtenlikle sevinen, yüreği zengin insandır.

Başarılı insan, kendisini başkalarının başarılarıyla kıyaslayıp mutsuz duyumsayan değil, başkalarının başarılarından sevinç duyan ve başarıya giden kestirme bir yol olmadığının bilinciyle başarı yükülerinden beslenen, motive olan kişidir.

Elbette bir de her şeyin perde arkası olduğunu, gördüğümüz pek çok mutluluk resimlerinin arkasında büyük mutsuzluklar, yalnızlıklar olabileceğini de unutmalıyım.

En iyisi, biz bırakalım başkalarıyla uğraşmayı, kendimizi başkalarıyla kıyaslamayı, başkalarının mutluluğundan mutsuzluk duymayı ve kendimize odaklanalım. Bugünümüzü dünümüzle kıyaslayalım

ne denli ilerlediğimizi görmek için. İçimizdeki güzellikleri, gizli kalmış yeteneklerimizi keşfedelim. Mutluluk da, mutsuzluk da son derece

Unutmayalım, mutluluk bizim seçimimizdir.

bulaşıcıdır. Beynimizi, ruhumuzu olumsuz düşüncelerden, çevremizi olumsuz insanlardan arındıralım. Gerçekten mutlu insanları gördüğümüzde onların mutluluğunu yüreğimizde duyumsayarak içtenlikle sarılıp ruhumuzu besleyelim.

Unutmayalım, mutluluk alınan, satılan, başkalarının bizden çaldığı bir şey değildir, bizim seçimimizdir.

Haydi, bugün hep birlikte mutlu olmayı seçelim, ne dersiniz? •

nuraybartoschekbd@gmail.com

ACİL YARDIM

Bir adam manzara hevesiyle dağlarda dolanırken dengesini kaybedip uçuruma yuvarlanır ve nihayet düşüşünü engelleyecek bir dal yakalayana kadar metrelerce düşer. Ancak ne dal sağlamdır ne de gücü dayanabilecek- tir. Umutsuzca haykırır: “İmdat! Yardım edecek kimse yok mu?”

Birden gök yarılr ve son derece parlak bir ışık üzerine düşer. Ardından gür bir ses duyulur: “Ben varım, oğlum. Bırak dalı, gel kucagiıma...”

Adam bir an düşünür ve bir daha haykırır; “Başka kimse yok mu?”

Hazırlayan:
Ş. GÜLBİN GÜZEY

Bilginizi Denetleyin

1-Dünyanın ilk uzun metrajlı filmi hangisidir?

- a-Kill Bill
- b-The Story of the Kelly Gang
- c-Titanic
- d-The Godfather

2-1986 yılında yaşanan Çernobil nükleer santral kazası hangi ülkede yaşanmıştır?

- a-Rusya
- b-Gürcistan
- c-Kırım
- d-Ukrayna

3-Kuduz aşısını kim bulmuştur?

- a-Marie Curie
- b-Louis Pasteur
- c-James Watt
- d-Steve Jobs

4-Atmosferin en alt tabakasına ne ad verilir?

- a-İyonosfer
- b-Mezosfer
- c-Termosfer
- d-Troposfer

5-Doğüstü olayları inceleyen bilim dalı hangisidir?

- a-Parapsikoloji
- b-Antropoloji
- c-Ekoloji
- d-Histoloji

6-Ambalaj yapımında kullanılan rafya hangi ağaçtan elde edilir?

- a-Kavak
- b-Palmiye
- c-Kayın
- d-Kökner

7-“Bulunç” ne demektir?

- a-Karakter
- b-Vicdan
- c-Düşünce
- d-Hırs

8-Camın yapıldığı madde nedir?

- a-Taş
- b-Kum
- c-Plastik
- d-Kireç

9-Yurdumuzda en fazla elektrik enerjisi hangi barajdan elde edilir?

- a-Keban
- b-Atatürk
- c-Karakaya
- d-Hirfanlı

10-Mavi ile Sarının karışımından hangi renk elde edilir?

- a-Kırmızı
- b-Yeşil
- c-Beyaz
- d-Mor

11-Hangi ülke Asya kıtasındadır?

- a-Peru
- b-Singapur
- c-Madagaskar
- d-Lüksemburg

12-79 Plakalı ilimiz hangisidir?

- a-Kırıkkale
- b-Kastamonu
- c-Kilis
- d-Kütahya

Yanıtlar:
151.
sayfada

Yeni Çağ'da Hukuk

Yazan: Av. BURCU TAYANÇ

Geçtiğimiz ay “Geçmişini bilmeyen” başlığıyla yayımlanan konunun devamı olan bu yazım, hukukun ve hukuk devleti kavramının Yeni Çağ’da önemini ve uzunca inceleme gerektiren tarihi süreç içerisinde yer alan gelişmelerin kısa bir özetini içermektedir.

Yeni Çağ kısaca, Orta Çağ’ın sonundan Yakın Çağ’ın başlangıcı- na değin uzanan zaman kesimi olarak tanımlanmaktadır. Yeni Çağ’da hiç kuşkusuz pek çok düşünür, Rönesans ve Reform hareketleri sonrası hukuki anlamda Avrupa’da bugünkü demokrasi hareketlerinin başlangıcı, bu tarihi süreç içerisinde yer almıştır. Yeni Çağ veya Erken Çağdaş Dönem, tarih çağlarının üçüncüsüdür. Bu dönemin başlangıç ve bitiş tarihi kesin olmamakla beraber; çoğu tarihçi bu devrin 1450’lerde başlayıp, Sanayi Devrimi ve Fransız Devrimi sırasında bittiği konusunda uzlaşmıştır.

İlk Çağ’da geçerli olan tabii hukuk yaklaşımı, Hristiyanlığın dogmatik inancının düşünce üzerindeki etkisi nedeniyle Orta Çağ’da unutulmuş gibidir.

İlk Çağ'da geniş bir bilim ve hukuk alanına sahip olan tabii hukuk yaklaşımı, Orta Çağ'da unutulmuş gibidir. Bunun da sebebi, 4. yüzyılın başlarında (313 yılında) Roma'da tanınıp meşruiyet kazanan Hristiyanlık inancının Batı Avrupa'nın düşünce hayatına hâkim olması ve artık düşünürlerin, "dogma"nın (doğruluğu deneyden geçirilmeden, sınanmadan kabul edilen, olduğu gibi benimsenen ve bir öğretinin ya da ülkenin dayanağı yapılan sav; bir felsefe okulunca benimsenen ve doğru diye öne sürülen öğreti) dışında bir "tabii hukuk" arayışına girmeyi yanlış bulmaları olmalı idi. Orta Çağ boyunca Batı düşünce

hayatında bahsi geçmeyen tabii hukuk anlayışının 16. yüzyıl ortalarında gündeme getirilmesinin sebebi, 14. yüzyılın ortalarında İtalya'da ortaya çıkan Rönesans Hareketi'nin, bu ülkede felsefi (hümanizm) ve edebî bir hareket olarak başlayarak, yavaş yavaş bilimin bütün alanlarına yayılmasıydı. Yeni yeni keşfedilen klasiklerin rehberliği ile bütün Orta Çağ'ın bilimsel ve dinsel değerleri eleştiri süzgecinden geçirildi.

Bütün bu bilimsel ve kültürel faaliyetler, Batı Avrupa'da yaşayan insanların düşünce ufkunu genişletmiş, yeni icat ve keşifleri harekete geçirmişti. 1450 yılında matbaa icat edilmiş, 1492 yılında Amerika

keşfedilmişti. Matbaanın icadı ise bilginin geniş kitlelere yayılmasını sağladı. Bu entelektüel gelişmeye, ekonomik alanda meydana gelen bir zenginleşme de eşlik etmişti. Amerika'nın keşfinden sonra, bu kıtanın zengin madenleri de keşfedilmiş ve Avrupalılarca yağmalanmış; bu da Avrupa'da bir maden bolluğuna, bununla birlikte zenginleşmeye sebep olmuştu. Toplum yapısı değişmemiş, burjuvazi (kent soyluluk) önemli rol oynamaya başlamıştır. Merkezi

Tabii hukuk anlayışının 16. yüzyıl ortalarında gündeme getirilmesinin sebebi, **İtalya'da ortaya çıkan Rönesans Hareketi'nin, felsefe, sanat ve bilimin bütün alanlarına yayılmasıydı.**

devletler kurulmuş ve ekonomik hayatta da derin değişiklikler olmuştu. Kapitalizm ilk belirtilerini yavaş yavaş göstermiş bununla birlikte fikri ve ekonomik alanda önemli bir rol oynayan bireysellik ilkesi hayatın her alanında etkili olmaya başlamıştı.

Rönesans'ın etkisiyle gelişen ve tabii hukuk akımına geri dönüş yapılan bu süreç içerisinde önemli hukuk düşünürleri fikirleriyle Avrupa'da ön plana çıkmıştır. Bu düşünürlere ve hukuki ... reş içerisindeki görüşlerine de kısaca değinecek olursak; Fransız hukukçu, tarihçi, siyaset felsefesi filozofu Jean Bodin ile başlayabiliriz. Çağdaş devletin felsefi temellerini atmış bir düşünür olarak görülen Bodin'in kamu hukukuna ve siyaset felsefesine yaptığı en önemli katkı, egemenlik kavramını siyasal düşünceye kazandırmasıdır.

Bodin'in 1576 yılında yayımladığı "Devletin Altı Kitabı" adlı eseri son derece önemlidir ve Fransız Rönesansı'nın hukuki ve siyasi düşüncesinin bütününe temsil etmektedir. Bu eserin diğer önemli bir özelliği de Osmanlı yönetim biçiminin olumlu yönlerinin derinlemesine ele alındığı bir çalışma oluşudur. Bodin, egemenliğin niteliklerini mutlak, sınırsız, sürekli, tek, bölünemez ve devredilemez

olarak ortaya koymuştur. Yine Bodin'e göre egemenlik, siyasi topluluğu kaynaştıran, birleştiren güçtür. O olmazsa siyasi topluluk parçalanır.

Doğal hukuk öğretisiyle ün kazandıran Hollandalı düşünür

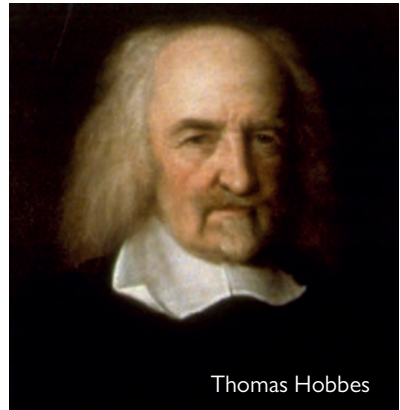
Hugo Grotius, hukuku,

Tanrı iradesi karşısında bağımsız ve nesnel bir kurum olarak öne sürmüştür. Hugo Grotius'un ortaya attığı ve bugün de hâlen uluslararası hukuk alanında yürürlükte olan en önemli ilke "açık denizlerin serbestliği" ilkesidir.

İngiliz hukukçu ve felsefeci Thomas Hobbes'un toplum felsefesi ise, insan felsefesine dayanmaktadır. Hobbes'e göre asıl olan bireydir, toplum ise bir kurgudur. Ona göre, insanın toplum içindeki davranışlarının temelinde yaşamını sürdürmek amacı ya da bunun uzantısı biçiminde güvenlik

Jean Bodin

Thomas Hobbes

isteği ve bencillik yatmaktadır. Bu durumda belirleyici olan bireyin çıkarlarıdır. Toplum, bireylerin çıkarlarını gerçekleştirme aracıdır. Bu görüşleri ile Hobbes, toplum felsefesinin temellerine bencillik, bireycilik ve faydacılık ilkelerini yerleştirmiş olur. Hobbes’a göre, toplumu tanımak için bireyi ele almak gerekir. Hobbes, insanın her zaman hazza, yaşamını sürdürücü şeylere yöneldiğini; buna karşın elemenden, yaşamına zarar verecek olan şeylerden kaçınan, bencil bir yaratık olduğunu savunur. Ahlak konusunda da bu açıdan yakla-

doğal yaşamı bırakıp yaşamlarını barış içinde sürdürmek için devleti kurmaya yönelirler. Hobbes’a ait en önemli düşünce olan “toplum sözleşmesi kuramı” bireylerin bir araya gelmesi ve bazı haklarından vazgeçmeleri ile ortaya çıktı. Örneğin bir birey ikinci bir bireyi öldürmek hakkından, ikinci bireyin de kendisini öldürme hakkından vazgeçmesi şartı ile vazgeçecekti. Bu toplumların oluşmasını, sonrasında genişleyerek devletlerin oluşmasını sağladı. Böylece sosyal etkileşimleri düzenleyen yeni hakların korunması sağlandı. Toplum artık anarşik bir

durumda değildi. Fakat toplumsal sözleşmeden ortaya çıkan devlet hala anarşikti. Doğal hallerinde insanların tam bağımsızlığı ve kendi bireysel çıkarlarının peşinde koşmaları gibi devletler de kendi aralarında anarşik bir rekabet içerisindeydi-

Egemen güç, toplumda yasayı yapan, kaldıran, değiştiren tek güçtür ve bu egemen güç kendi yaptığı yasalarla bağlı değildir, **“hiç kimse kendi kendini bağlayamaz”** der Hobbes.

şan Hobbes’a göre, eğer herkesin sözünü dinlediği merkezi bir otorite yoksa ahlaki değerler de göreceli olacaktır. Hobbes’a göre insanı diğer canlılardan ayıran özellikle rinden biri akıl ve muhakemesidir. Akıl ve muhakeme ise bir hesap, bir toplama çıkartma işidir.

İnsan doğuştan toplumsal bir varlık değildir, toplumsallığı sonradan kazanır. İnsanı hayvanlardan ayıran özellik olarak konuşmak ve geleceği düşünmek yetisi ile insanlar

ler. Devletlerin üzerinde çatışmaları engelleyen, toplumsal sözleşme sağlayan bağımsız bir yapı yoktu. Hobbes’un bu fikirleri uluslararası ilişkilerde realist teorilerin temelini oluşturmuştur.

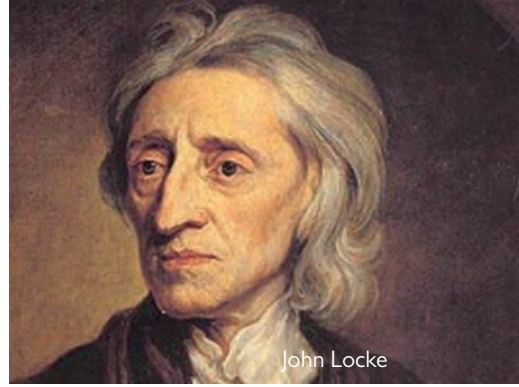
Toplumsal sözleşme veya sosyal sözleşmeyi de özetleyecek olursak; bireylerin karşılıklı uzlaşma, bazı kurallara uymak üzerinde anlaşma ve birbirlerini şiddet, sahtekârlık veya dikkatsizlikten korumak için birleştirdiğini varsayan bir kavramdır. İnsanlar arasındaki kullanımı,

insanların bir devlete ya da otoriteye bağımsızlıklarının bir kısmından hukukun üstünlüğü anlayışı ile vazgeçmeleridir. Yönetilenler tarafından, bir takım kurallar ile yönetilme üzerine anlaşma olarak da düşünülebilir.

Toplumsal sözleşme kuramı, meşru devlet otoritesinin yönetilenlerin izni ile oluşması gerektiğinin önemli bir destekçisi olmuştur. Bu tür teorilerin genel olarak başlangıç noktasını, sosyal düzenin hiç olmadığı bir ortamdaki insanın doğasının incelenmesi oluşturur. Bu durumda bireyin davranışları sadece kendi kişisel gücüne ve bilincine dayalıdır. Bu başlangıç noktasından itibaren, toplumsal sözleşme kuramcıları, neden bir bireyin politik ve ekonomik düzenlilikten faydalanmak için kendi rasyonel çıkarlarından ve doğal özgürlüklerinden gönüllü olarak vazgeçtiğini ispatlamaya çalışırlar. Hobbes'un hukuk görüşü, pozitif hukukun üstünlüğü ilkesine dayanmaktadır. Egemen güç, toplumda yasayı yapan, kaldıran, değiştiren tek güçtür ve bu egemen güç kendi yaptığı yasalarla bağlı değildir, "hiç kimse kendi kendini bağlayamaz" der Hobbes.

Yazılı olmayan kurallar, örneğin gelenekler, örf ve adetler de, egemen gücün açık iradesinin ürünü olmamakla birlikte, kuvvetini egemen gücün zımni iradesinden almışlardır, egemen güç bu kuralları zımnen kabul etmiş sayılır. Hukukun tek bir kaynağı vardır o da egemen gücün iradesidir. Hobbes'un hukuk kuralı

anlayışı iradeci görüşü yansıtmaktadır. Ona göre, hukuk kuralı toplumu yöneten iradenin yazılı veya sözlü ya da başka türlü açıkladığı bir emirdir.

Doğal hukuk geleneğinin önemli düşünürlerinden biri olan İngiliz liberal filozof John Locke, mülkiyet anlayışını doğal hukuk temelinde değerlendirmiştir. Locke, tabiat kanununun bağlayıcılığının nasıl ve hangi ölçüde olduğunun anlaşılması için öncelikle yükümlülüğün ne olduğunun anlaşılması gerektiğini belirtir. Yükümlülük durumu, bir kanunun, yapmaları için insanlara ödev olarak yüklediği sorumluluk olarak tanımlamaktadır. Kanunun bağlayıcılığından anlamamız gereken şey, bir kimsenin doğal olarak sahip olduğu sorumluluğu yerine getirme zorunluluğunun, tabiat yasasının bağlayıcı durumu olduğu anlaşılmalıdır.

Locke'a göre, "tabiat kanunu insanı, ona tabii yapısında yer alan akıl vasıtasıyla yerine getirmesi için yüklenmiş olan ödevi yapmaya

Locke, mülkiyet hakkının gasp edilmesinin adaletsizlik ile eş anlamlı olduğunu, adaletsizliğin temel nedeninin bir başkasının hakkı olan mülkiyetini gasp etmek olduğunu iddia eder.

zorlar ve ödev yerine getirilmediği takdirde işlenmiş olacak suça karşılık olan cezayı belirler.”

Locke ayrıca, mülkiyet hakkının gasp edilmesinin adaletsizlik ile eş anlamlı olduğunu, adaletsizliğin temel nedeninin bir başkasının hakkı olan mülkiyetini gasp etmek olduğunu iddia eder. Ona göre bu iddia, geometrideki bir önerme kadar kesin ve doğrudur. Bu iddiadan, Locke’un mülkiyet hakkına ne kadar önem verdiği açık bir şekilde

anlaşılmaktadır. Mülkiyet hakkı diyoruz, çünkü Locke, mülkiyeti bir hak olarak düşünmektedir.

Özetle yeniçağ dönemindeki düşünürler hukuk yönündeki değerlendirmelerinde tabii (doğal) hukuk görüşlerine ağırlık vermiş olup bireylerden topluma ilerleyen bir yaklaşım sergilemişlerdir. •

Kaynaklar:

•İÜHF Hukuk Sosyolojisi Ders Notu •Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XX, Y. 2016, Sa. 1 •tdk.gov.tr •wikipedia.com •İnalçık, Halil (2011); Rönesans Avrupa’sı, İş Bankası Kültür Yayınları

Avukata kimlik sorulur mu?

Adliyede baro odasının önünde bulunan koridorda bulunan banklarda bir kaç avukat birlikte oturulmaktadır. Bir erkek şahıs yaklaşır ve avukatlardan birine "Pardon avukatsınız sanırım bir şey sorabilir miyim?" der.

Avukat "Aslında büro dışında pek danışmanlık vermiyoruz ama neyse yardımcı olmaya çalışayım; nedir sorunuz?"

Adam sorusunu tekrarlar "Avukatsınız değil mi?"

Avukat, "Evet, beyefendi avukatım sizi dinliyorum." der

Adam "Avukat kimliğinizi görebilir miyim???"

Avukat biraz gergin "Beyefendi avukatım dedim ya. Hadi sorun bakalım durum neymiş?"

Adam üsteler: "Ben yine de avukat kimliğinizi görsem."

Avukat artık dayanamaz: "Ben de parayı görsem."

Centaurea tchihatcheffii

Sevgi Çiçeği

Yazan: HULUSİ GÜRPINAR

Centaurea tchihatcheffii, biyolojik çeşitlilik açısından önemli bir türdür. Çiçek, halk arasında “kırmızı peygamber çiçeği”, “türbe çiçeği”, “yanardöner”, “gelin düğmesi”, “Gölbaşı sevgi çiçeği” olarak anılmaktadır. Ülkemizde diplomat olarak görev yapmakta olan *P. de Tchihatcheff* tarafından 1848 yılında Afyon yakınlarından toplandığı

kayıtlara geçmiş olup, 1854’te sistematik değerlendirmesi yapılarak bilim dünyasına kazandırılmıştır. Bu tür, esas olarak Ankara-Gölbaşı ve çevresinde, Mogan Gölü’nün doğu ve batı kesiminde, doğal olarak yetişmektedir. Geçmiş yıllarda, Gölbaşı’ndaki tarlalarda ve açık alanlarda çok yaygın bir şekilde yetiştiği bilinmektedir. Günümüzde

ise, çiçeğin doğal olarak yetiştiği habitatların daraldığı, niteliğini yitirdiği ve bu nedenle populasyon yoğunluğunun azaldığı saptanmıştır. Bunun başlıca nedenleri arasında; yol genişletme faaliyetleri, anız yakma, herbisit kullanımı, hayvan otlatma gibi insan etkinlikleri sonucu habitatların bozulması, çiçeğin aşırı derecede toplanması gibi olumsuz etmenler sonucunda tohum kaybı sayılabilir.

C. tchihatcheffii, toprak yüzeyine paralel veya dik olarak gelişebilir. Her yıl

Bu tür, esas olarak Ankara-Gölbaşı ve çevresinde, Mogan Gölü'nün doğu ve batı kesiminde, doğal olarak yetişmektedir.

tohum ekimi, çapalama, aşırı sulama ve gübre uygulaması gibi özel bakım işlemlerinin olmaması, türün avantajlı özellikleridir. Doğal olarak, nisan-haziran aylarını kapsayan dönemde, hattâ iklimsel faktörlere bağlı olarak temmuzun ilk haftasına kadar çiçek açar. Bu dönemde, popülasyonu yok eden etmenler olmadığı takdirde, toprağı bir nakış

zarafetiyle kaplar, parlak görünümüyle süsler. Kırmızı renk daha sık görülmekle birlikte, pembe, eflatun tonlarında ve nadir olarak da beyaz çiçekleriyle karşımıza çıkan bu tür, ılık altında sedif gibi pırlıl pırlıl bir görüntü sergilemesiyle tanınmaktadır.

Çiçeklenme sonrasındaki süreyi tohum halinde, toprakta geçirir.

Yapılan Çalışmalar

Ülkeler, doğal zenginliklerini tanıtmaya ve bu kaynaklardan yararlanmaya özen göstermektedir. Biyolojik zenginlik, ekonomik girdi, ekoturizm ve rekreasyon açısından mutlaka değerlendirilmelidir. Bu kapsamda, *C. tchihatcheffii*, Ankara ve Gölbaşı için bir hazine gibi değerlidir. Konuyla ilgili olarak gerçekleştirilmiş etkinlikler ve yapılması gereken çalışmalara bazı örnekler, aşağıda sunulmuştur:

- Konuyla ilgili tüm kurum ve

kuruluşların işbirliği yapması sağlanmıştır; oluşturulacak programa uygun olarak, çalışmaların düzenli şekilde sürdürülmesi zorunludur.

- Halkın çiçeği benimsemesi önemli bir husustur. Bunun için, belgesel filmler, televizyon ve radyo programları, gazete, dergi ve kitaplarda *C. tchihatcheffii* tanıtılmalıdır: Bu bağlamda, 2004-2007 yıllarında yazılı ve sözlü basında yoğun faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Centaurea Tchihatcheffii-Ankara Gölbaşı Sevgi Çiçeği (2005) ve Gölbaşı Mogan Gölü-Andezit Taşı- Centaurea Tchihatcheffii (2006) başlıklı iki kitap basılmış ve halkımızın bilgisine sunulmuştur. Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü, 2005 ve 2007 yıllarında milli piyango biletlerinde çiçeğe ait fotoğraflara yer vererek ülke genelinde tanıtımına katkı sağlamıştır.

- “II. Uluslararası Gölbaşı Göller-Andezit ve Sevgi Çiçeği Festivali”, 17-19 Haziran 2005’te Ankara-Gölbaşı’nda gerçekleştirilmiştir. Festival kapsamında, çiçeğin fotoğraf, kartpostal, el sanatları ürünlerini ve andezit taşından yapılmış heykellerini içeren bir sergi açılmıştır. Sergiyle ilgili faaliyet, 2006 yılında Gölbaşı’nda düzenlenen Festival’de tekrarlanmıştır.

- Gölbaşı’nın önemli doğal zenginlikleri olan Andezit ile Gölbaşı Sevgi Çiçeği’ni bütünleştiren bir heykel hazırlanmış; festival etkinlikleri kapsamında, Haymana yol kavşağına yerleştirilmiştir.

- Gölbaşı Belediyesi, tanıtım

faaliyetlerinde çiçeği simge olarak kullanmaktadır.

- Çiçeğin daha geniş kitlelerle buluşması ve tanıtılması için Ankara’da 17-28 Nisan 2007 tarihleri arasında, Milli Piyango Talih Kuşu Sanat Galerisi’nde resim-fotoğraf-heykel karma sergisi açılmıştır.

Haymana yol kavşağındaki
Gölbaşı Sevgi çiçeği heykeli

- Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü’nün Türkiye’ye özgü çiçeklerin konu alındığı Çiçek Serisi ve Hatıra Para Dizini içinde *C. tchihatcheffii*’nin bulunması da, bu türe verilen önemi vurgulamaktadır.

- Çiçeğin tanıtımını takip eden günlerde, ismini “Sevgi Çiçeği Sitesi” olarak tanımlayan yerleşkeler olmuştur.

- Çiçeğin doğal habitatlarında tehdit altında olduğu dikkate alına-

rak, belirli bir bölgede korunması ve devamlılığın sağlanması amacıyla girişimlerde bulunulmuştur. Bu kapsamda, Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü Ekoloji Anabilim Dalı ile Ankara Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı arasındaki işbirliği yapılarak, 2006 yılında Gölbaşı Mogan Parkı'nda bilimsel çalışmalar yapılmıştır.

• Üniversite-belediye-halk arasında iletişim ve işbirliği kurulmuştur. Sistemin tamamlanması amacıyla

tifleri işlenmiştir.

YOL HARİTASI - BUNDAN SONRA NELER YAPILMALI - ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1) Sevgi Çiçeğinin gelecek kuşaklara aktarılması için önce hayatını sürdürülebilir mekân, zemin ve arazilerin oluşturulması. Gölün iki yakasında, doğal yetiştiği alanlardaki Belediyeye ait arazilerin bu konuya tahsis edilmesi, mümkünse Devlet Opera ve Bale arazisinin takas, satın alma veya başka bir

yasal yolla Sevgi Çiçeği alanı olarak tahsis edilmesi. Valiliğe ait orman dinlenme tesisleri yine yetiştirme alanındadır. Buradan ciddi bir bölüm tahsis yapıp, ayrılabilir. Küçükâşıklar Tepesi'ndeki tüm yeşil ve rekreasyon alanları Sevgi Çiçeği için tahsis edilmeli, Konya yolu üzerinde de Gazi Üniversitesi kampüsünün güney sınırından

Gölbaşı Belediyesinin katkılarıyla hazırlanan, Hulusi Gürpınar'ın hazırladığı "Gölbaşı Sevgi Çiçeği-Zeynep ile Mehmet'in Aşkı" dalı kitabın tanıtımı

la, sanayinin konuya yaklaşması ve çiçek motiflerinin çeşitli ürünler üzerinde (konfeksiyon, deri, dokuma, halı-kilim, mefruşat, seramik, cam, porselen, kuyumculuk, plaket, kırtasiye, mobilya vb) işlenmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, örnek çalışmalar yapılmıştır:

Çelik ve deri üzerine çiçek mo-

Ankara Üniversitesi sınırına kadarki bölüm, imar planlarında yeşil alan gözükmemektedir. Bu alanda da konuya ilişkin tahsis gerçekleştirilmelidir. Sızak bölgesindeki yeşil park alanlarında da bu tür çalışmalarda yer alan saha tahsisleri yapılmalıdır. Bu, konunun öncelik taşıması gereken bölümüdür.

Gölbaşı Sevgi Çiçeği'nin doğal olarak yetiştiği alanların gen merkezi olarak koruma altına alınması zorunludur.

2) Gölbaşı Sevgi Çiçeği'nin doğal olarak yetiştiği alanların gen merkezi olarak koruma altına alınması zorunludur. Bu kapsamda, belediyeler ve ilgili bakanlıkların koruma için gerekli çalışmaları yapması elzemdir. Turizm Bakanlığı, Ankara Valiliği, Ankara Büyükşehir Belediyesi, Gölbaşı Belediyesi ortak çabalarıyla ekoturizme kazandırılmalıdır. Ayrıca, bu tür ülkemizin tanıtımında bir **"Sevginin Simgesi"** olarak ilgili kurumlar tarafından değerlendirilmelidir. Okullar, sivil toplum kuruluşları vd arasında koordinasyon sağlanıp çiçeğin yetiştirilmesi teşvik edilmelidir. Her yıl mayıs-haziran aylarında "Çiçek Festivali" düzenlenerek *C. tchihat-cheffii* popülasyonlarını koruyup yetiştiren okullar, siteler ve bireysel girişimler teşvik edilmeli ve ödül-

lendirilmelidir.

3) Sevgi Çiçeğinin yetiştigi alanlarda bulunan Zeynep ile Mehmet'in mezarları tespit edilmeli ki Mehmet'in ki sağlam ve yeri bellidir. Bu mezarların olduğu yer Sevgi Çiçeklerinin yetiştiği park hâline getirilmeli, içinde, andezitten düzenlenip onarılacak mezarları, Sevgi Çiçeği motifleri ile işlenmeli, giriş kapısı ve çevrede başkaca Sevgi Çiçeği motifli heykel, resim gibi objeler sürekli sergilenir hâlde

bulundurulmalı, oturma, gezme, çay-kahve içme yerlerinin dışında burada oluşturulacak satış noktasında da sevgi çiçekli yüzlerce çeşit ürün satışı yapılmalıdır. Böylece iki mezar ve park alanı, âşıklar, sevgililer, yeni evlenen çiftler ile meraklılarınca dolup taşacak, ziyaret edilecek bir yer olacaktır. Buralar doğal birer Sevgi Çiçeği müzesine dönüştürülmelidir.

4) İlçemiz sınırlarında Sevgi Çiçeği gibi pek çok değerimiz yaşamaktadır. Bunlardan oluşturacağımız komite ile Sevgi Çiçeğinin güftesi ile bestesini oluşturup, bir şarkı haline getirmeliyiz. Örnek sanatçılarımızdan Zekai Tunca, Semih Sergen ve daha pek çoğu yaşam alanı olarak Sevgi Çiçeği diyarını seçmiştir.

5) Her yıl Sevgi Çiçeği fotoğraf yarışması düzenleyip, bunu sergi ve katalog hâline getirmeliyiz.

6) Bu işler eğer yapılmak istenirse, Sevgi Çiçeğini görüp, sevip, ona inanılır ise bu dünya endemikinin ilçemiz, ilimiz sınırları içinde bizleri onurlandırma, gururlandırma ayrıcalığını yaşarız. Artık her yıl yaşadığımız “Bu yıl çıkacak mı, çıkmayacak mı?” korkusu için de fala bakmak gerekmeyecektir. Bunun için; öncelikle tohum bankası kurulmalıdır.

a) Belediye Park Bahçeler Müdürlüğü, Çevre Koruma Müdürlüğünün adı her ne olursa olsun müdüre bağlı bir tek kişi bu konuda görevlendirilecek, yetkilerle donatılacak, kendinden istenilenler anlatılacak,

araç, gereç, iş gücü, beden gücü konusunda imkânlar verilecek. Aylık, mevsimlik raporlar istenilecek ve en önemlisi, mevsimi geldiğinde sevgi çiçekleri beklenilip, istenecektir.

b) Bu görevli kardeşimiz, yıllardır Sevgi Çiçeği üzerine çok affedersiniz bilaistisna meccanen hamallığını yapan, bu konuda dünya uzmanı, Sevgi Çiçeğinin anası Prof. Ayşe Boşgelmez Hocayla birlikte çok uzun süreye gerek yoktur. Kısa sürede her tarafta sevgi çiçeklerinin gülen yüzünü gösterecektir.

7) Zeynep ile Mehmet’in aşk hikâyesi senaryoya çevrilip film hâline getirilmelidir.

8) Sevgi Çiçeği bulvarımız henüz yoktur, adı verilmemiştir. Sitemlerimiz, iş yerlerimiz, okullarımız, kreşlerimiz birçok sahada Sevgi Çiçeği vardır ama ilçemiz sınırlarında bir Sevgi Çiçeği bulvarı ve sokağı da olmalıdır. Bu konuda da bir an evvel çalışma yapılmalıdır.

9) Türkiye’mizin simgesi laledir. Bizler de Ankara’mızın ve Gölbaşı’mızın simgesi olarak sevgi Çiçeğini simge olarak kullanmalıyız. Bu simge her alanda başlık olarak kullanılacak hâle getirilmelidir.

10) Sevgi Çiçeğinin hikâyesi tiyatroya uyarlanıp oyun hâline getirilmelidir.

HİKAYEMİZ...

Gölbaşı Sevgi Çiçeği, Zeynep ile Mehmet’in aşkı...

Mogan Gölü’nün iki yakasında genç bir kız ve bir delikanlı... Zeynep Hacılar köyünden, Mehmet ise

Karaoğlan'dan... Çobanlık ederlerken birbirlerinin kaval nağmelerini duyup sevdalanmışlar. Birbirlerine türküler, maniler söyleyerek başlayan sevdalarının her anı, kalplerinin güzelliğini birbirlerine dillendirmekle geçer olmuş. Kimselerin haberi yokmuş bu sevdanın büyüklüğünden, bu büyüüyü bozmaktan çekinircesine sessizce onlara eşlik eden göl, rüzgar, çiçekler ve kuşlardan başka... Aradaki mesafe engel değilmiş, köylerinin uzaklığı aşılırmış pek tabii... Mehmet yüzer gelirmiş karşı kıyıdan.

Zeynep ile Mehmet'in aşk hikayesi senaryoya çevrilip film haline getirilmelidir

Gel gelelim, bu sevdayı haber alan Mehmet'in ağa babası, "Oğlum kala kala bu fakir kıza mı kaldı? Nice ağa kızlarını gelinim olmaya layık görmezken, reva mıdır bu bana?" deyip kestirip atınca dünya başlarına yıkılmış sevdalıların. Ne ettilerse olmamış, ağa razı gelmemiş... Gençler gizli gizli buluşmaya devam etse de artık yürekleri yareli... Kimseler bilememiş ki kavuşamayacağını anlayan bu sevdalıların sonu ince hastalık! Analar çaresiz... Zeynep de Mehmet de yemeden içmeden kesilmiş, yaşamaktan el etek çekmişler!

Önce Mehmet hastalanıp, göl

kıyısında son nefesini vermiş. Çok geçmeden, Zeynep de dayanamamış sevdiğinin yokluğuna, sessiz sakin ardına düşmüş. Her ikisi de vasiyetleri üzerine, sevgi ve özlem dolu kaval nağmelerinin artık çınlamadığı gölün kıyılarına defnedilmişler.

İşte, bu sevdaya şahitlik eden iki kıyıda, öykümüzdeki sevdalıların ince hastalığının son dönemlerinin geldiğinin göstergesi olan kanın renginde, kıpkırmızı Sevgi Çiçekleri açar olmuş ilkbaharlarda... Zeynep ile Mehmet gibi kavuşamayanların sonsuz sevgisi de tablo misali her yıl yeni baştan sergilenir olmuş, sevda dolu yüreklerden taşan gerçek sevginin ölümlle sona ermediğini ve asla yok olmayacağını kanıtlarcasına... •

Anne Babalarla Başbaşa

Nilay Karatosun

Kararlar

Gençlerin çoğu çeşitli sebeplerle kararsız. Kimi kendine inancı olmadığından, kimi ailesinin beklentilerini karşılayamayacağını düşündüğünden, kimi ailesinin onun adına seçtiği mesleği sevip sevmeyeceğinden emin olmadığı için...

Bu kararsızlık dalgasının etkilerini yakından yaşayınca bu konuya değinenin hem biz anne babalar hem de çocuklar için faydalı olacağını düşündüm. Bu ayın konusu: **Kararlar**

Karar vermemek bir seçimdir. İnce eleyip sık dokuduğumuzu, hesap kitap yaptığımızı sanırsınız ama

Karar vermek cesaret ister

sonuç aynıdır. Karar vermemiz gereken bir konuda kararsız kalmak karar vermemeyi seçmektir. Dolayısıyla realitede kararsız kalmak

bir karardır. Ve aslında insanın en sevdiği tutumdur.

Peki neden böyle davranıyoruz?

Çoğumuz için ortak nokta:

Başarısız olmak istemiyoruz. Bu

egomuzun en basit korunma mekanizması.

Başarısız olmaktan korktuğumuz ya da bir başkasının sonuçtan memnun olmayacağını düşündüğümüz şey için neden sorumluluk alalım ki?

Böylece bizim yapmamız gereken bir şeyin bir başkası tarafından yapılmasını beklemek için hiç bir şey yapmamayı seçiyoruz. Çünkü bu harika bir seçenek. Özellikle konu ilişkiler, kariyer, sağlık ya da başarısız işler ise.

Psikologların “kontrol odağı” dedikleri bir kavramdır bu.

Kontrol; başkalarını, olayları veya durumları doğrudan etkileyen bir güç olarak tanımlanabilir. Dolayısıyla bireyler ya bu kontrolü kendileri yaratırlar, ya da başkaları veya başka olay ve durumlar tarafından

kontrol edilirler. Her şeyin kendi kontrolü altında olduğunu ve başına gelen her şeyi kendi hatasından veya kendi çalışmasından kaynaklandığını düşünen bireyler içsel kontrol odağına sahiptir.

Dışsal kontrol odağına sahip kişiler ise olan tüm olayları şansa, kadere veya çevresinde olup bitenlere, koşullara bağlarlar. Yani kontrol odağı da olayların kişinin kendisi tarafından mı, yoksa başka güçler

tarafından mı etkilendiğine ilişkin beklentilerdir. (Julian Rotter)

Kararsız kaldığımızda unuttuğumuz şey, kendimizi kötü sonuçtan korumaya çalışırken olacak iyi şeylerden de mahrum etmemizdir.

Sonuç iyi olsa bile aktif olarak bizim seçmediğimiz bir şeyden nasıl kendimizi sorumlu tutabiliriz?

Tutamayız ve tutmayız. Bu şekilde yaşadıkça kendimizi gittikçe daha güçsüz hissederiz ve kendi

Bireyler kontrolü ya kendileri yaratırlar, ya da başkaları veya başka olay ve durumlar tarafından kontrol edilirler.

hayatımızın seyircisi oluruz.

Evet bazı olumsuz olayların kenarından geçmiş oluruz ancak bunun bedeli nedir?

Aslında hiç bir zaman tatmin ve doyum içinde olamayız. Aynı zamanda kendimizi büyüme ve öğrenme deneyiminden yoksun bırakmış oluruz.

Doğru karar vermeden önce bir süre mola almak ve beklemek bir alan açmak açısından gerekli olmaz mı?

**Kararsızlık,
kararsız
kalmayı seçmek
ve dış güçlerin
senin yaşamını
kontrol
etmesine izin
vermektir.**

Kesinlikle... Ancak bu durum, son kararın doğru bir sonuca ulaşması için kendine zaman ve yer açma seçimidir; kararsız kalmak değildir. Kararsızlık kararsız kalmayı seçmek ve dış güçlerin senin yaşamını kontrol etmesine izin vermektir. Sizi çocuğunuzla ilişkiniz hakkında biraz düşünmeye davet etmek istiyorum.

Çocuğun kararsız kaldığı durumlarda sen ne tür tepkiler veriyorsunuz?

Onun kararsızlığında sizin ne kadar etkiniz var?

İşler iyi gittiğinde sorumluluk almak istemez misiniz?

İşler istediğin gibi gitmediğinde öğrenmek ve sonucu istediğin şekle dönüştürmek istemez misiniz?

Çocuğunuzun kendi yaşamını sürücü koltuğunda geçirmesini istemez misiniz?

Son soruya cevabınız kesinlikle

evetse, nelerden vazgeçebilir ve ona nasıl destek olabilirsiniz?

Karar vermek cesaret ister, karar vermek sorumluluk almak ister.

*Çocuğunuzun kendi yaşamını
sürücü koltuğunda geçirmesini
istemez misiniz?*

Siz veya çocuğunuz karar vermeye çalıştığında kararsız kalmanın bir seçim olduğunu unutmayın.

Öyleyse seçiminizi karar vermekte kullanın çünkü karar vermek bir seçimdir. •

nilaykaratosunbd@gmail.com

MART AYI ÇÖZÜMLER SAYFASI

1-(a) Kuşak, nesil

6-(b) Dik açî ölçeri

11-(c) Getirimci

2-(d) Taklit

7-(d) Sûzgeç

12-(b) Yazılı belge

3-(c) İlişim, bağlantı

8-(a) Girdap, burgaç

13-(d) Kısa imza, imce

4-(a) Gündüzlük

9-(c) Ruhsal gerilim

14-(c) Yanıltıcı, yapmacık

5-(b) Eğilim, yönelim

10-(b) Kavrayış

15-(d) Mûtenazır

“Bilginizi Denetleyin”

1-(b) The Story of the Kelly Gang

2-(d) Ukrayna

3-(b) Louis Pasteur

4-(d) Troposfer

5-(a) Parapsikoloji

6-(b) Palmiye

7-(b) Vicdan

8-(b) Kum

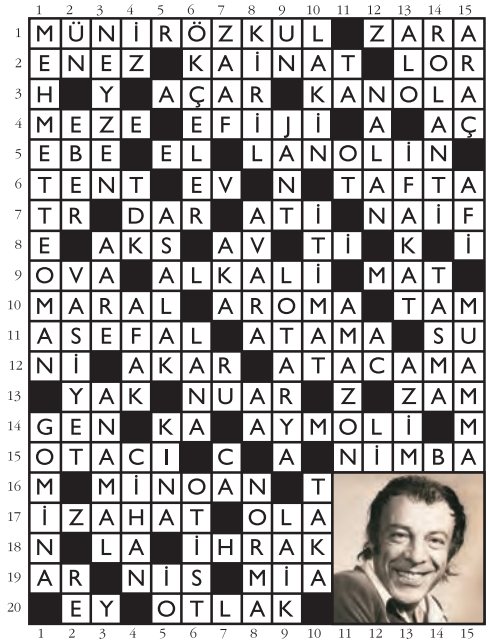
9-(a) Keban

10-(b) Yeşil

11-(b) Singapur

12-(c) Kilis

Kare Bulmaca

YARININ BÜYÜKLERİ

Gönderi adresi:

Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok, Kat: 3,

Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul

e-posta: butundunya@butundunya.com.tr

(e-posta ile göndereceğiniz fotoğrafların 150 KB'den fazla olmamasına lütfen özen gösteriniz.)

Deniz Ergin, İstanbul

Güneş Akın, Bursa

Deniz Akın, Bursa

Bilge ve Kağan Küçükyıldız, Kastamonu

Kübra Bayana, Afyon

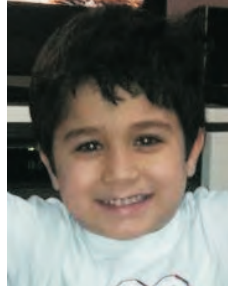
Eren ve Elif Karaca, Denizli

Eren Şener, Ordu

Oktay Turan, *İstanbul*

Fatih Karahan Akbaş, *Sinop*

Metehan Bülent Göksal, *İstanbul*

Kaan Özker, *İstanbul*

Emir Naziroğlu, *İstanbul*

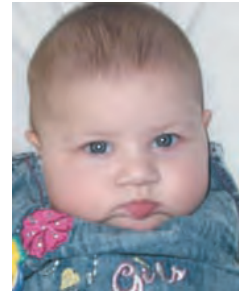
Duru Meryem, *Ankara*

Yasemin Erdem, *Ankara*

Taha Erkan Gülhan, *Sinop*

Öykü Can, *Eskişehir*

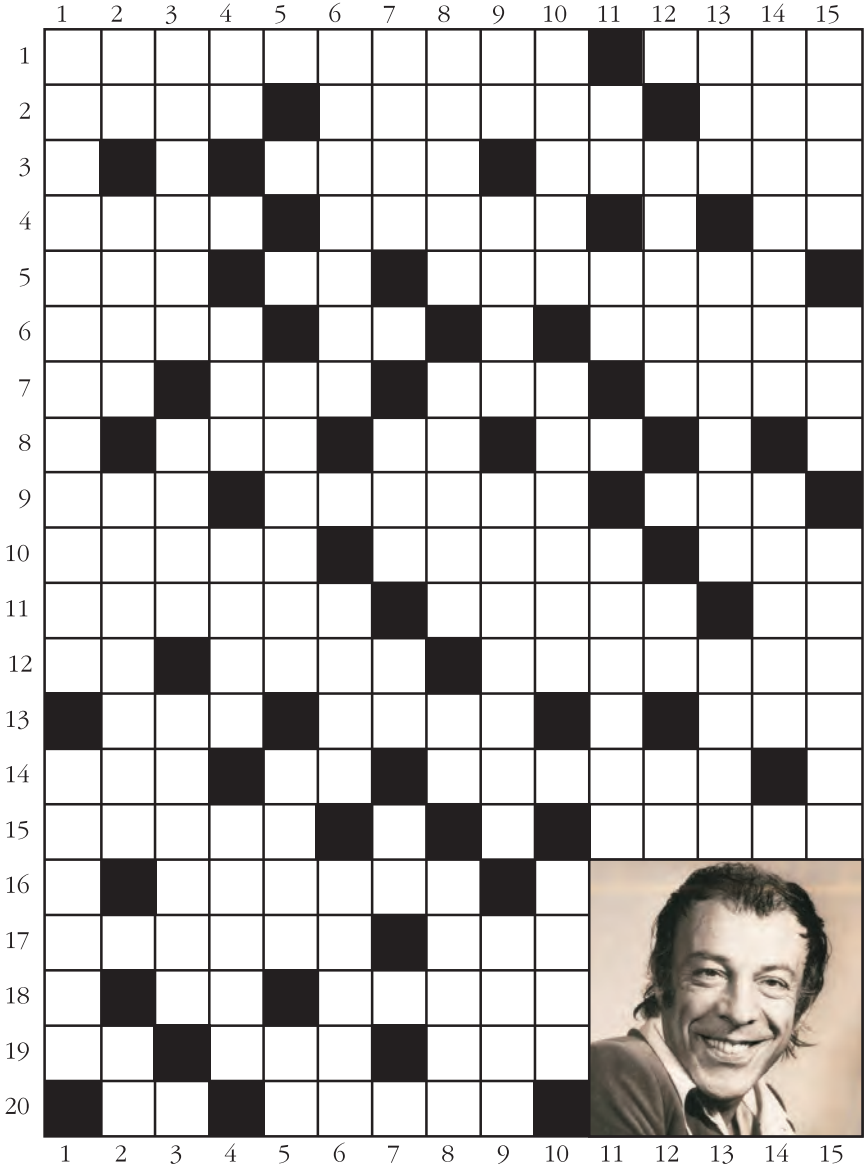
Tuna Taşpınar, *Ankara*

Nil Serin Ekmen, *İstanbul*

Hazal Sayın, *Ankara*

Bulmacanın çözümü 151. sayfadadır.

Bulmaca

Filiz Leloğlu Oskay

SOLDAN SAĞA: 1-Geçtiğimiz günlerde yitirdiğimiz fotoğrafta görülen usta oyuncumuz.-Sivasın bir ilçesi. 2-Edirne'nin bir ilçesi.-Evren.-Tuzsuz bir peynir türü. 3-İştah açmak için yemekten önce içilen alkollü içki.-Turpgillerden, yağlı tohumlarından elde edilen yağ, yapay kauçuk yapımında kullanılan mevsimlik bitki. 4-İçki içilirken yenilen hafif yiyecekler.-Sikke ve madalyalar üzerinde bulunan insan resmi.-Tok olmayan. 5-Doğum yaptıran kadın.-Yabancı.-Yapağıdan elde edilen, eczacılıkta ve parfümeride kullanılan, sarımtırak renkte bir yağ. 6-Bir çeşit siyah İspanyol şarabı.-Konut.-Bir tür sert, ipekli kumaş. 7-Türkiye'nin plaka imi.-Ensiz.-Gelecek.-Kendi kendisini yetiştirmiş, doğal bir plastik sanat yeteneğine sahip sanatçılar tarafından yaratılan resim sanatı. 8-Dingil.-Şıkar.-Boru sesi. 9-Çevrelerine göre çukurda kalmış, genellikle geniş veya dar düzlük.-Metallerin hidroksitleriyle amonyum hidroksitin genel adı.-Donuk renkli. 10-Dişi geyik.-Hoş koku.-Eksiksiz. 11-Başı ya da başa benzer bir organı olmama durumu.-Tayin etme.-Başlıca içeceğimiz. 12-Nikelin simgesi.-Gelir.-Şili'nin kuzeyinde bulunan dünyanın en kurak sıcak çölü. 13-Tibet öküzü.-Dana budundaki kemiksiz ve sinirsiz olan en büyük kaba et.-Bir malın fiyatını artırma. 14-İçinde bulunduğu hücre veya organizmada özel bir etkisi olan,hücreden hücreye geçen kalıtsal öge.-Kiloamperin kısa yazılışı.-Bir tür akvaryum balığı. 15-Eski zamanlarda hekimlik görevini yerine getiren kimse.-Liberya'da bulunan o yörenin en yüksek sıra dağları. 16-Tarihte Girit adasında yaşamış olan bir uygarlık. 17-Açıklamalar.-Acaba anlamında bir sözcük. 18-Bir nota.-Ateşe atmak,yakmak. 19-Güzel sanat.-Fransa'nın Güneyinde bir tatil beldesi-'.... Farrow' (ABD'li ünlü aktrist). 20-Bir seslenme ünlemi.-Mera.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1-'Kadınım', 'Beni Benimle Bırak gibi eserleri bulunan söz yazarımız.- Gemi demirinin zinciri 2-Şan, şöhret.-Orta Anadolu'da bir göl adı.- Bir kimsenin ölümünden sonra yapılmasını istediği şeyler.-Bir nota. 3-Ney üfleyen kimse.-İsviçre'de bir akarsu.-Sermaye. 4-Yönetmenliklerini Agnieszka Holland ve Katarzyna Adamik'in yaptığı ödüllü bir film.-Türk Dil Kurumu'nun kısa adı.-Eski dilde ufuklar.-'..... Ünal' (Tiyatro ve sinema oyuncumuz). 5-Bir canlıda sürekli veya geçici yaşayarak ona zarar veren başka canlı.- Aynı adlı ağacının kurutulmuş yapraklarından elde edilen, saç ve elleri boyamakta kullanılan toz.-Jüpiterin bir uydusu. 6-'Yüksek ' (Ömer Seyfettin'in bir yapıtı).- Yumuşak yünlü kumaş.- İçine kapanık, psikolojik sorunları olan olan kimse. 7-Düşkünlük, zayıflık.- M.Ö. 2000 yıllarında Ege'de yaşamış ünlü bir uygarlık.- Eski dilde yüz, çehre.- Kalsiyumun simgesi. 8-Yunan büyük harfi tipinde düzenlenmiş Slav alfabe ve yazısı.- Bir geminin başka bir gemiden veya kıyıdan açılması.-Bir haber ajansının simgesi.-Vincenzo Bellini'nin bestelediği iki perdelik bir opera ve lirik trajedi. 9-Hububat tozu.- Taşıtlarda, lastiklerin takıldığı tekerleğin çember biçimindeki bölümü.- Ad veya numara çekilerek oynanan şans oyunlarının genel adı.- Din işlerini devlet işlerine karıştırmayan. 10-Fakat, ama.- Emniyet, güven.- Karadeniz'e özgü küçük balıkçı kayığı. 11-Uzaklık işareti.-Bilgisiz, cahil kimse.-Güney Amerika'nın en uzun akarsuyu. 12-Ağlayan, inleyen.-Aktinyumun simgesi.-Bir sıfat eki. 13-Telefon sözü.-Hastalıktan iyileşme.- Bir işteki engelleri yenme kararlılığı. 14-Bir motorun düşük devirde çalıştırılma işlemi.-Nalin ve terliğin ayağı tutan üstteki meşin bölümü. 15-Kastamonu'nun bir ilçesi.-Caka.- Anlaşılmayan, bilinmeyen şey.

filizoskaybd@gmail.com

Satranç

Mustafa Yıldız

GELENEKSEL SATRANÇ ŞÖLENİ

Her yıl sömestr tatilinde olduğu gibi bu yıl da okullarından karnelerini alan satranççı öğrenciler Antalya Kemer’de düzenlenen Türkiye Küçükler ve Yıldızlar Şampiyonasına koştular. Türkiye Emektarlar Şampiyonası ve Türkiye Kupası da art arda yapıldı. TSF kaynaklarından verilen bilgiye göre yarıyıl tatilinde Kemer’de yaklaşık 7.000 satranççı yarıştı.

Türkiye Emektarlar Birincisi Çetinkaya

Vedat Çetinkaya – IM Turhan Yılmaz, 9.Tur

52.Ve1!? Sinsi bir hamle **52...Ff7?** Oysa Beyaz, diğer file ilişkin bir oyun peşinde. **53.Kxa3! Vxa3 54.c5!** (Tuzak şimdi ortaya çıktı. Vezir kapana sıkıştı. **55.Ka1** siyah veziri yok eder.) **54...Kxb3 55.Fxb3 Fxb3** (54.Ka1? iyi olmazdı çünkü 54...Kxd3 ile Siyah, vezirinin değerinden daha çok materyal alırdı.) **56. Ka1 Fa2** Vezir canını ancak böyle kurtardı. **57. Vd2 Kb7 58.Kxa2 Vc3** Ama fil gitti. Siyah bir figür geri kaldıktan sonra 13 hamle daha oynadı ve terk etti. **1-0**

Kıdemli Emektarlar Birincisi Cemil Çiçek

Cemil Sabahi – Cemil Çiçek, 8. Tur

Açılıştan bir piyon geride çıkan Cemil Sabahi, dirençli oyunuyla piyonu geri aldı ve eşit bir oyun sonu konumuna ulaştı ancak tam burada genel oyun sonu kurallarından biri olan şahın merkezileştirilmesi yerine erken bir sakınımla **43.Ac2?** oynadı. Bunun yerine **43.Şe3** eşitliği korumaya yeterdi. Ve oyun şöyle sürdü: **43...Şb5** (Siyahın niyeti a4 ve b3 karelerinden b2 piyonuna ulaşmak ama **43...Şc5** herhalde daha iyi.) **44. g4? Şa4** (Bir konum değerlendirme hatası daha. **44.f4** dikkate değerdi; ya piyonlar azalacak ya da kapalı zincir oluşacaktı. Şimdi siyah şahın vezir kanadı atağını karşılamak siyah atın

serbestçe oynamasına yol açacak.) 45. Şe2 Şb3 Artık Siyah üstün. 46.Ae3 Ae8 47.Şd2 Ad6 48.Şc1 Af7 49.Af1 Ae5 50.Ad2+ Şb4 51.Şc2 Ad3 Siyah at da savaş alanına geldi. 52. Şb1 c3! 53.bxc3 Şxc3 54.Af1 Ae5 Yeni hedef: f3. 55.Ag3 Axf3 56.Şc1 Ae5 57.Şd1 Şd3! Şahı içeri sokmuyor. 58.Şe1 Axc4 59.Şf1 Şe3 60.Şg2 Şf4 61.Ah5 Şxe4 Piyonu kalmayan Beyaz'ın umudu da kalmadı. 0-1

Ben de bir Boğmaca Matı yakaladım.

Mustafa Yıldız – İ. Kaya Ünver, Emektarlar, 5. Tur

37. hamle, sıra Siyah'ta. Siyah, vezirini c3'e getirip b2 karesinde mat yapmayı düşünüyor ama buna zamanı yok. O zaman, 38.Vd5+ Şh8 39.Af7+ Şg8 40.Ah6++ Şh8 41.Vg8+ Kxg8 42.Af7+# Ünlü Boğmaca Matı gerçekleşirdi. Rakibim, 37...Fe7 ile ata saldırdı. 38.c7! Vxc7?? Boğmaca Matı koşulları oluştu. 39.Vd5+ Şh8 40.Af7+ Siyah terk etti. 1-0

Türkiye Kupasını Fethi Apaydın kazandı.

Fethi Apaydın – Diyap Büyükaşık, 7.Tur

Sicilya Savunması'ndan gelen yukarıdaki konumda Beyaz, 26.Axe6 fxe6 at fedası ile oyunu açtı. 27.Fxe6+ Şh8 28.Kxf8+ Axf8 29.Fxc8 Vxc8 30.e6! Vc7 31.e7 Piyon durdurulamıyor. Siyah terk etti. 1-0

Ufuk Sezen Arat – Ege Köksal, 9. Tur

Kenar piyonu karşısında atın çaresizliğini gösteren örnek bir oyun sonu. Şöyle oynandı: 61.Ad5 Şe6 62.Ac3 Aa5 63.Şd3 Şd6 64.Ae4+ Şe6 (Siyah şah, şah kanadından uzaklaşmıyor. 65. 64. Şc6?? Axc5!! h piyonunun yolu açılır.) 65.Şc3 Ac6 66.Şc4 Ab8 67.a5 Ac6 68.a6 Aa7 69.Şc5 Ac8 70.Şc6 Aa7+ 71.Şb7 Ab5 72.Şf7 Şxb5 ve Siyah terk etti. 1-0

mustafayildizbd@gmail.com

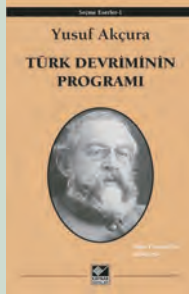

Bize Gönderilen Kitaplardan

Türk Devriminin Programı

Yusuf Akçura

Kaynak Yayınları

Ziya Gökalp'in yanında "unutulan" "gölgede kalan" Yusuf Akçura, Rusya'dayken kaleme aldığı "Üç Tarz-ı Siyaset" makalesiyle Türkçülüğün manifestosunu yazdı. İstanbul'a göç ettikten sonra Batı'dan esmeye başlayan ulus devlet kasırgasının etkilerini sonuçlarını hesap ederek sadece yazmakla yetinmeyen Akçura örgütlü mücadelenin her zaman içinde yer aldı. Türk adını taşıyan ilk partinin, Milli Türk Fırkası'nın kurucuları arasında yer alarak işgal altındaki İstanbul'dan Anadolu'daki Milli Mücadeleye ve Atatürk'e destek verdi. Yetinmedi Sakarya Savaşına bizzat katıldı. Esir Türklerin salıverilmesi için Kızılai'da, bilim kültür ilerlemesi için üniversitelerde, bürokraside, mecliste her alanda elinden geleni yapmaya çabaladı. Hastalığına rağmen ulusal dil, ulusal tarih bilincinin oluşması için Türk Tarih Kurumu'nun kuruluşunda yer aldı. Başkanlığını

üstlendi. Birinci Türk Tarih Kongresi'ne başkanlık etti. Yüz yıl sonra yazdıkları yeniden günışığına çıkarılarak öngörülerinin ne kadar doğru ve yarım kalan işlerin tamamlanması gerektiği ortaya çıkıyor: "Bazı sınıf, zümre ve şahısların sapkın görüşleri, bugünkü ve gelecekteki vaziyeti iyi kavrayamaktan kaynaklanıyor. Bunların çoğu, dünyanın ahvaline vakıf değildir. Bu bakımdan belki bir derece mazur görülebilirler. Fakat bugünkü ve yarınki vaziyetleri en iyi anlamış olması ve Türklerin kurtuluşunun ve hayatının ancak Türkiye'nin çağdaş bir devlet halinde şekillenmesiyle mümkün olduğuna tam kanaat getirmiş olması icap eden bir zümrenin, alışılmış tabiriyle aydınların yanlış düşünüp yanlış hareket etmelerine hiç bir özür bulunup gösterilemez."

Sahafnâme

Emin
Nedret İşli

Kırmızı
Kedi Yayınevi

Sahaf" kavramını "Osmanlı" kışkacına mahkum etmeye çaba-

layanlara karşı bir “Cumhuriyet Sahafı” olarak savaşım veren Emin Nedret İşli, bu ereğinin belgesini bu yapıtta sunuyor. Sahafnâme, tarihimize ekler katıyor. Orhan Veli, Halit Ziya, Nahid Sırrı, Cahit Sıtkı, Hasan Ali Yücel, Neyzen Tevfik, Abdullah Cevdet, Yakup Kadri, Sami Paşazade Seza, Yunus Nadi, Aslan Kaynaradağ, Şevket Rado, Hakkı Tark Us, Hüsamettin Bozok, Nazım Hikmet... gibi yazarların, şairlerin düşünürlerin hayatına pencereler açarken kültür tarihimize çok önemli katkılar da bulunuyor. Hurdacılarla, sobalara, atık kağıt hamurlarına dökülmekten kurtardığı yayınlar, mektuplar, fotoğraflar, küçük bir kartvizite alınan notlarla ezber bozuyor. Unutulmuş, kaybolmuş evrak-ı metrukeler tarihe de yeni sayfalar ekliyor: Mübadele sürgünü ilk hava şehitleri: Cosmidis Efendi’nin gözünden Fethi ve Sadık Beyler; Toplatılan ilk dergimiz: Cüzdan; Dalkavukname; İstanbul’un ilk şehir rehberi; Edebiyat erkânının toplandığı Küllük Kahvehanesi; Ekslibrisin Türkiye serüveni; En eski kitap ayrıacı; Kızılay’ın hanım takvimleri... “Yeşil ördek gibi daldım göllere/ Sen düşürdün beni dilden dillere/ Başım alıp gidem, gurbet ellere/ Ne sen beni unut ne de ben seni” türküsüdür, “kağıt arkeoloğu” Emin Nedret İşli’nin yaşamı ve savaşımı.

Arızalı Tiplerle Mücadele Rehberi

Christophe
Andre, Muzo

Say Yayınları

Düşüncesizler, narsistler, negativistler, paranoyaklar, şüpheciler, histrionikler, histerikler, stresliler, sinirli hiperaktifler, sinir küpleri, fesatlar, pasif-agresifler... her gün her an karşı karşıya kaldığımız arızalı, baş belası tipler. Karakter okuyucu Psikiyatrist Christophe Andre ve karakter çizer Muzo birlikte arızalı tiplerle mücadele için okura ipuçları sunuyor. Alçakgönüllülük, Sağduyu, tahammül göstermek, sükûnet, sabretmek, empati, yorum yapma sanatı, “evet” ve “hayır” demeyi bilme, rahatlatmak, yatıştırmak, değer vermek, kendimize dikkat etmek... gibi bildiğimiz ama kullanmadığımız yöntemler yanında: “Baş belaları kalp kırar çünkü kendisi iyi bir yaşam sürmez Bu beş belası tiplerin davranışlarının kökeni şu anda ya da geçmişte yaşadıkları acıdan gelir, bunlar karşısındakinin kalbini kırabilen kişilerdir. Ama onlara sabırla katlanmak, hiçbir şey söylememek, itaat etmek ya da onların bizim ve başkalarının hayatını kirletmelerine izin vermek için bir gerekçe değildir bu. (...)

Bir Fotograf Bin Sözcüğe Bedeldir

Gönderi: DUYGU ULAŞ, İSTANBUL

Abone Olun Bütün Dünya Kapınıza Gelsin

Bütün Dünya tüm okurlarına kaçırılmayacak bir fırsat sunuyor.
Dergisine düzenli olarak ulaşmak isteyen okurlarımız
yenilenen abonelik sistemimizle dergilerine daha kolay ulaşacak.
Bir telefonunuz veya e-posta mesajınızla aboneliğinizi başlatın,
bir yıl boyunca Bütün Dünya'nız her ay kapınıza gelsin.

Öğrencilere
%50
İndirim

Öğrencilerimize yönelik %50 indirimli avantaj kampanyası yeni yılda da devam ediyor. Öğrencilerimiz öğrenci belgelerinin fotoğrafını ileterek bireysel aboneliklerini başlatabilir, %50 indirimli dergilerini bir yıl boyunca her ay düzenli olarak alabilirler.

Bütün Dünya Abone Servisi
Tel-WhatsApp: 0541 725 74 11
E-posta: abonebd@gmail.com

Bütün Dünya

F İ K R E T M U A L L A

Gören, renkleri konuşuran bir renk cambazıydı. İlk kadın ressamlarımızdan Hale Asaf'la Atatürk portreleri ile ünlü Kampf'ın öğrencisi oldu. Nazım'ın yapıtını resimledi. "Lüks Hayat"ın kostümlerini çizdi. Yanlış anlaşılan sözlerinden dolayı karakola, ardından akıl hastanesine götürüldü.

Neyzen Tevfik'le orada dost oldu. Abidin Dino'nun desteğiyle Paris'e gitti. Picasso'yla tanıştı. "Türk Van Gogh'u", "Yarının Lautrec'i"ydi. Fırça darbeleri; çalkantılı, fırtınalı iç dünyasının dışavurumuydu. Parlak ve canlı renkler, güçlü yaşama tutkusunun sesiydi. Resimlerle, mektuplarla ölüme ve yalnızlığa inatla direndi. Gözlerini kapadı ve kimsesizler mezarlığına konuldu. Yıllar sonra Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk kemiklerini yurduna getirtebildi. Geride 15-20 bin resim ve sayısız mektup, anı bıraktı.